

BOISSARD, JEAN JACQUES
BRY, THEODOR DE [ILL.]

**Icones quinquaginta virorum
illustrium doctrina &
eruditione praestantium ad
vivum effictae.**

Cum eorum vitis descriptis 4. Pars

per Theodorum de Bry
Frankfurt
1599

books2ebooks – Millions of books just a mouse click away!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook. Pay online with a credit card of your choice and build up your personal digital library!

What is an EOD eBook?

An EOD eBook is a digitised book delivered in the form of a PDF file. In the advanced version, the file contains the image of the scanned original book as well as the automatically recognised full text. Of course marks, notations and other notes in the margins present in the original volume will also appear in this file.

How to order an EOD eBook?

Wherever you see this button, you can order eBooks directly from the online catalogue of a library. Just search the catalogue and select the book you need.

A user friendly interface will guide you through the ordering process. You will receive a confirmation e-mail and you will be able to track your order at your personal tracing site.

How to buy an EOD eBook?

Once the book has been digitised and is ready for downloading you will have several payment options. The most convenient option is to use your credit card and pay via a secure transaction mode. After your payment has been received, you will be able to download the eBook.

Standard EOD eBook – How to use

You receive one single file in the form of a PDF file. You can browse, print and build up your own collection in a convenient manner.

Print

Print out the whole book or only some pages.

Browse

Use the PDF reader and enjoy browsing and zooming with your standard day-to-day-software. There is no need to install other software.

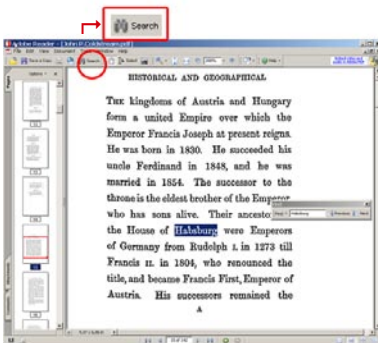
Build up your own collection

The whole book is comprised in one file. Take the book with you on your portable device and build up your personal digital library.

Advanced EOD eBook - How to use

Search & Find

Print out the whole book or only some pages.

With the in-built search feature of your PDF reader, you can browse the book for individual words or part of a word.

Use the binocular symbol in the toolbar or the keyboard shortcut (Ctrl+F) to search for a certain word. "Habsburg" is being searched for in this example. The finding is highlighted.

Copy & Paste Text

Click on the "Select Tool" in the toolbar and select all the text you want to copy within the PDF file. Then open your word processor and paste the copied text there e.g. in Microsoft Word, click on the Edit menu or use the keyboard shortcut (Ctrl+V) in order to Paste the text into your document.

Copy & Paste Images

If you want to copy and paste an image, use the "Snapshot Tool" from the toolbar menu and paste the picture into the designated programme (e.g. word processor or an image processing programme).

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions. EOD provides access to digitized documents strictly for personal, non-commercial purposes.

Terms and Conditions in English: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/en/agb.html>

Terms and Conditions in German: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/de/agb.html>

More eBooks

More eBooks are available at <http://books2ebooks.eu>

Universitätsbibliothek Wien

I

231.994

A

Ex Libris
Egeri, ac Classici & Magri Mariani Willfing, Senioris, definitoris
pæthi, studiorum Regentis emeriti, & quondam jurati in Universitate

Vienſi Inſlyta Nationis Auftriaca primarii Procuratoris Conſistori-
alis, Librarius & Academico - Thelgici Cenſoris ordinarii, nec in Comitiis
Proſium in ſua alma Conventualium Doct. ſuſſia apud nos Vienna ad: ſigruem
1782 ſub ultima Auguſti ritè inchoatorum, et tunc die 18 ſubſequentibus tribus
diebus concorditer celebratorum legitime ſpecialiter deputato Preſide Con-
ſulati, hoc ſeniculo bono viro, jam Profeſſor publico, pro nonnullis ſuis ho-
noriſ Conſtit. bi-blothece exigua decore & ſingulis alijs Ejuſdem charitate Pa-
terna de ſuis cum gratiſſis ſuorum altiorum ſuperiorum diſſimulata licentia
propter plurimos adhuc alios varios & omni ferme Claſſe ſalubres, et utiles
Authores, in inferioribus ſtudijs admodum ſolertes, & itaq; emptis ad ſuum,
ſuiq; huius chariſſimi nativi Paternalis pauperculi V. Conſentibus
Tulnenſis bonum uſum in pæthio grata ſui maximi peccatoris, ac
ſpecialiſ huius nra ab ipſo paucis annis vigilantiter ſatiſſolide
neo - edificata, ſatiſq; in de ſuis pulchre in ſtructa bi-blothece
Minoritica benefactoris hanc exigui quoties anna ad ſolras ſemper
ſpecialiſ devotiſſime faciendam memoriſ piſſione, nequaquam
in futurum amittendam neſq; iniquam obliſcandam e

IV PARS

ICONVM VIROS VIRTUTE ATQVE
ERVDITIONE ILLVSTRES repræsen-
tantium, quorum alij inter vivos esse
jam olim desierunt, alij vero nunc quoq
vitali lumine honorum et dignitatum
suarum perfruuntur gloria

Natalium eorundem brevis & succincta notatio,
singulis Eiconibus adiuncta Disticta
item passim addita, opera & studio

In ære recens scite facta & forûs data, per hæredes
Theodori de Brý Leod. Franfordij ad Moenû.

ANNO

MDXCIX

c. Plinius maior

Mais nullum felicitatis humani specimen est
quam semper omnes sine capere quales ipsi
quaque forma fuerit.

LECTORI SPECTA-
TORIQUE, AMICO,
CANDIDO, BENEVO-
LO, PIO, S. P. D.

N I L mortalibus optabilius,
quàm placere Deo immortalī,
atque iuuare mortales, tam qui
nunc sunt, quàm nascituros om-
nibus sæculis, & relinquere a-
liquid cum è vita exceditur, quo
non sine summa laude vixisse te-
statum fiat. Hoc animis suis re-
putâtes tot illustres animæ, quo-
rum hîc effigies damus, partim
in DEVM tanta pietate extite-

runt, partim tanta in homines beneficentia, atque meritorum
industria, vt vixisse eos nunquam poenituerit, quin vt fama i-
psorum immortalis omnem mortalitatis labem penitus illis
absterferit. Hinc DEO nunc quoque viuant genioque super-
stiti, atque studia quæ in terris prosequébantur vegeti, nunc et-
iam in beatorum sedibus repositi plene beateq; percolunt iu-
uantque,

uantque, placentes DE o immortali, & mortalibus bene fieri cupientes, omnique posteritati recte consultum, secundum illud poetæ: *Quæ gratia currum Amorumque fuit vivis ea cura sepulchros Prosequitur, &c.*

Hisce itaq; studiis illi veram amplamq; nobilitatem adepti, maxime quidem inter mortales clarent, adeo vt eorum Vita in exemplum omnibus veniant, quoniam ab iis & studia literarum, cultusque diuinus, atque respublica omni ope adiuta & excolta fuerunt, si. n. vel ad extremas orbis oras oculos conuertas, opus aliquod egregium horum Minerua elaboratum videris, pacisq; commoda & aucta & exornata intelliges. Vnde laurea illis æterna parta, laurea, inquam, & Ducum & Vatum ornamētum: Duces enim militiæ suæ maxime strenui, Vatesq; diuini extiterunt, extantque, donec grata posteritas eorum monumenta in præsens deueneratur, deuenerabiturq; in venturum.

Viros itaq; hosce sapientia claros, iustitia cōspicuos, pietate integritateq; præditos, totam Mundi machinam ita illustrare videmus, vt si quando radios in posterorū mentes immiserint, proh supreme Iupiter, quantus subito inde fulgor emicat! quæ mētis effulgeſcit claritas! Hęc nos intuemur luminaria, horum illustremur splendore atq; lumine, hæc mentis nostræ tenebriecosos illuminent recessus, sitq; hinc, ex quo incādescat ingenii nostri scintilla ad famæ inflammationem longe lateq; se populariter spargentem.

Quis enim vetat opposito lumen de lumine sumi?

Scenam vero quam hic exhibemus, dædalam atq; omnium omnino personarum esse cupimus, in quam omnium disciplinarum artifices producantur, ab aliis atq; aliis iam ante hinc inde descripti, hinc Theologus, quod multa cū deuotione veneretur, scruteretur, hinc Iuriscōsultus, quod cōfidenter allegeret, requirat, hinc Medicus, quod dispēsare velit, sapiēter eligat: hinc
sit

P R A E F A T I O.

sit & Astronomo, ad quod tanquā Cynosuram sua dirigat, hinc
 quod imitetur Historicus, astruat. at nec diuinū Poëtarum ge-
 nus silentio prætereo, hinc enim & illis erit œstrum citatius, fe-
 liciusq; se in Deorum commercia afferent, quando Deus præ-
 sens pectora eorum concutit numine plena atque spiritu athe-
 rio incalescentia. Vnde non immeritò Poësis omnium di-
 sciplinarum consummatio erit, quæ Deo's pariter, quæque
 homines afficit, quæque prodesse simul, simulque delecta-
 re satagit in omnibus, de qua eò liberius præ cæteris hinc age-
 re placuit, quod ea cæterarum omnium coronis sit, quodque
 plus delectationis atque perfectionis, imò diuinitatis in se con-
 tineat, quàm quæque reliquarum, quod vel in vnico exem-
 plo facile patebit, in fabula nimirum, quæ toto cœlo notissima
 ita à Galeotto explicatur: quæ Mulciberis dolis Martemque
 Veneremq; captos tenuit. Mars siquidē & Venus, indicio Solis
 in adulterio retribus Vulcani deprehensi, atq; ab omnibus con-
 specti, abstrusam Mathesin continent, atque ex intimis Mathe-
 scos penetralibus originem trahunt, adulterium enim publica
 poena plectitur, & adulterium facit Martis Venerisq; in Tauro
 cōiunctio, & hæc est illa ficta concatenatio: ex Tauro Venus in
 Leonem mittit Antiscium, Leo est Solis domicilium & signum
 igneum, & hinc Solis indicium, & opera Vulcani, quæ retia fe-
 cerunt. Vulcanus enim ignem significat, vt coitus Martis & Ve-
 neris in Tauro, ybi Luna exaltatur, amantium complexum ef-
 ficat, quem Poëta finxerunt, laqueus vero & retia sunt Vene-
 ris antiscia in signum igneum iacta, & huius adulterii index
 Sol, nam Leo calidus antiscio Veneris inflāmat, simile enim
 simili additum facit furere, hoc adulterium publicauit, domus
 enim Solis, Leo, qui cum de trigono igneo sit, Vulcanum retia
 machinantem sub figmento continet, & hoc pacto totius mali
 causa in Solem reiicitur, à domicilio enim eiusdem deprehen-

P R A E F A T I O.

fio & publicatio adulterii manauerunt. Hisce & similibus fa-
 bulamentis antiquitas plurimum oblectata fuit, sunt enim res
 poëticae vt quaedam picturae, vt pictura poësis erit, &c. item pi-
 ctoribus atque poëtis, &c. at ex rebus pictis & fictis sensa eligere,
 hoc est sapientis opus. atq; hæc fuit omnium disciplinarum con-
 summatio, hoc scenam instructissimam producere, hoc mor-
 talibus atque immortalibus prodesse atque placuisse, hoc cum
 summa laude sibi posterisque vixisse, hoc deniq; est exemplum a-
 liis relinquere, quo veluti Miltiadis trophæis excitetur The-
 mistocles dormitans, quoq; excitentur studiosi, Musarum inque
 cultores, quibus vti placeamus ea in parte, hunc quoque quar-
 tum Iconum Tomum ultro volentes iisdem deferimus.

I. A. L.

Ad Magnificum,

NOBILISSIMVM, STRE-
NVVM, CLARISSIMVMQVE HE-
ROEM, dn. IOAN. IAGEMAN in Hardegssen
& Göttingen / Reuerendissimi, Illustrissimi, potentissimique
Domini, dn. HENRICI IVLII, postulati Episcopi Halber-
stadiensis, Ducis Brunswic. & Lunæburgen. &c. CANCELLA-
RIVM amplissimum, ac Consiliarium intimum, I. C.

Dominum & Meccenatem suum omni
cultu deuenerandum.

DEBEBAM IAGEMANNE tibi hoc, o No-
bilis HEROS,

Quod vitæ reliquum continet omne mea.

*Qui res infractas, & sortis paginam utranque
Expertum, solido vis stabilire loco.*

Iamque meas adeò victu tectoque receptas:

Hei mihi cur grata nullus ab arte ferar!

Id voluens, certæ indicium debere fatebar

Mentis, & officij signa probanda mei.

Iamque animi fidens presentem rite libellum,

Optabam Genij symbolon esse boni.

Sed quia nec meritis bene responderet, & ipse

Per se nil præter-quàm leuidentse foret ;

Ille

Ille quidem tenebras iaceat demersus in imas,
Splendida nec tanti viderit ora viri.
Forte mola salsa sed enim quia sepe litamus,
Lucida thuricremos cum negat ara focos.
His etiam o studiis iam nunc minus asper adesto,
Atque ipso dignum te quoque finge DEO.
Sic tibi perpetuo felicia sidera currant,
Rebus & aspiret cœlitus aura tuis.
In te Magnanimi sic res & cura recumbat
Principis, à GVELPHIS qui tulit omne avis.
Quoneque Germanas generosior exit in oras,
Fortior aut patriæ rebus adesse velit.
Sin minus: & pergis virtute accendere famam,
Et merita officiis accumulare novis.
Nos equidem ingratos coges peruisse, sed ipsum
Te mage Magnificum, Munificumq; facis.

Ioan. Adamus Lonicerus,
alias Annæus Priuatus,
Ciuis Francfordien.

I

A

JANVS DVZA DO-
minus à Nordouick.

ANI DVZÆ Nordouic-
cis Vitam huic Prosopo-
graphiæ inserturi, multa
præclara equidem, tum
de tãti viri generosa pro-
sapia, atq; virtutibus verè
heroicis, tum de eruditi-
one præclara, atque ex-
cellenti in re pœtica ex-

cercitatione sese offerrent, si oratione nostra ni-
mis sterili, vberimã illius ingenij messem me-
tere valeamus: ex viua vero icone de eo cuius li-
berum potius iudicium relinquemus, quam
aut parum sufficientia, aut parum pro dignitate
faciëntia afferamus. Celebrant eum monumen-
ta sua nobilissima, inter quæ sunt, Notæ ad Sa-
lustij Historiarum libros doctissime, & præcida-
nea pro Q. Valerio Catulo; celebrant eum inge-
niosissima politissimaq; carmina, quæ totis vo-

luminibus edita ab ipso in publico prostant,
quibus & viuis sibi illustre decus comparauit,
nominisque sui celebrationem ad omnem po-
steritatem transmittet.

Vir & Heros omni memoria dignissimus tū
ex maiorum meritis, tum ex virtute propria,
quod doctissimus Arrias Montanus altius ani-
mo perpendens, suo quoque eloquio eum præ-
clare exornauit, quod tale est:

*Nobilis & genere est, & carmine Duzaiocosio
Moribus integris nobilis ille etiam.*

*Dispercam mihi ni semper placuitq, placebitq;
Ingenium purum, doctaque Nobilitas.*

Quod elogium vel vnicum abunde nobis satis-
faciet. Quæ enim maior laus quam à laudato at-
que docto laudari celebrariq;, homini contin-
gat superstiti?

IT

5

A 3

Nasc Brugis in
 1578.
 Obijt 1598.

MODIUS hic modium juris compleverat omnem,
 Quam vite modius plenior ante foret.

FRANCISCVS MODIVS

Brugensis Nobilis I.C. & Poëta.

RANCISCVS MODIVS Brugis in Flandria natus & genere & ingenio nobilis, minime fortunæ bonis cōtentus fuit, sed virtute atque eruditione præclara, inter summos literarum an-

tistites reponi meruit, iuuenis multa aduersa atque adeo vtrunque fortunæ paginam expertus, patronis tamen excellentibus vsus, præcipue vero Neustettero, cuius in poëmatibus suis passim honorificentissimam mentionem facit, miro fortunæ genio euasit, Virtus enim & probitas magnam sui admirationem etiam apud ignotos parit, propterq; virtutem & probitatem diligimus eos, quos nunquam vidimus, siquidem arctiora virtutis vincula sunt, quam sanguinis, & omnis bonus bono proxime cognatus est propter animorum similitudinem, ex qua sola honestæ voluptates, sententiæ, actiones, omnisque

que recte viuendi ratio proficiscitur: in hac enim satis est ad bene viuendū, satis etiam ad beatē, satis vt fortiter viuamus, etiam vt magno animo, & quidem vt nulla re egeamus, semperque simus inuicti: vt nihil pœniteat, nihil desit, nihil obftet: ideoq; ipsa etiam sibi met est merces pulcherrima, ipsa abunde sui præmium est, quicunque demum euentus cōtingat: adeo vt vera laus veræ virtuti debeatur, eamque gloria tanquam vmbra necessario sequatur: virtus enim omni culpa carens nihil præter se ipsam ad se pertinere censet, vnde recte Claudianus:

*Ipsa quidem Virtus premium sibi, solaque late
Fortuna secura nitet, nec fascibus ullis*

*Erigitur, plausuue petit clarescere vulgi,
Nil opis externa cupiens, nil indiga laudis:
Diuitiis animosa suis, immotaque cunctis,
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.*

*Hanc tamen inuitam blande vestigat, & ultro
Ambit honor, docuit toties è rure profectus,
Licetor, & in mediis Consul quæsitus aratris.*

Hoc animo, hisce moribus Modius noster extra omnem fortunæ tumultuātis aleam eue-

etus

Etus tantum in Musarum Virtutisque exercitiis
 confirmatus præstitit, vt post funera etiamnum
 superstes immortalis eius efflorescat gloria, nec
 enim Modius hic, licet iuuenis immatura ad-
 modum morte & quidē cœlebs præuentus car-
 nis viam ingressus sit, omnis mortuus nobis e-
 rit, viuit ille dum viuent monumenta illius no-
 bilissima: testes vos adduco, tanti viri alumnos
 reduces, te Flauī Vegeti Renate, tuosq; dere mi-
 litari libros quatuor, te quoque SEXTI IULI
 Frontine, tuosque stratagematum libros toti-
 dem: teque Ò ÆLIANE instruendarum acie-
 rum artificem, & quē primo loco positum vo-
 lebam, te MODESTE vocabulorum rei mili-
 taris magistrum, quos omnes quidem Modius
 noster post Hermolai Barbari, Budæi & quo-
 rumcunq; aliorum editiones diligenter aucto-
 ratos recensitosq; conscripsit: taceo Notas non
 aspersas, sed absterfas subinde à VEGETIO atq;
 FRONTINO. Atque vt hisce denegetur fides v-
 trunque Iuris Corpus, & tot Historicorum cla-
 rissimorum emendatos libros appello: ERAS-
 MVM NEVSTETTERVM Virum amplissimū
 & splendidissimum, cognomento STVRME-
 B RVM

RVM Equitem Francum vltro mihi suffragari
 vt cuius fides spectatissima sit, iam ante noram
 cuius patrocinio Modius noster & se, & Poëma-
 ta sua consecrauit: at nisi mihi de eo plus satis
 constitisset, ad Musas omnes ipsumque Apolli-
 nem prouocarem illico, at enim & has & illum
 tibi fidem ô Lector fecisse, certo tibi persuaferis,
 quotiescunque vel nudum Neustetteri nomen
 tibi inauditum fuerit.

Nominis & famae quondam fulgore trahabar II

Dum talis auctoritas mea penderet

Non adeo. A bene nunc ut sit mihi gloria cura

Si licet nulli equivoce asseri velim.

ADOLPHVS OCCO A. F. AN.
Augustanus Medicus.

VI Martis castra sequuntur, Imperatorum, Ducum, Chiliarcharum, Centurionum suorum nomina, facta & pericula enarrando animos studiumq; militiæ incendere solent: at qui in Musarum castris stipendia faciunt, suos quoq; Duces, Praeceptores, imò Apollines à grata memoria repetere gaudent, quæ res ad excitandos studiosorum animos haud aliter facit, quàm Miltiadis Trophæa, quæ Themistoclem dormientem excitabant. Doctorum enim hominum Vitæ atque volumina scripta adeò studiosorum animos ad laudem & laborem inflammant, vt nocturna simul diurnaue operâ & ipsi ad idem eruditionis, gloriæque fastigium contendant, insistentes vestigiis Ducum suorum præuiis & neutiquam fallibilibus. At tibi, ô Musarum miles fortissime, quantum erit Occonum familiæ eruditæ & clarissimæ

rissimæ scripta atq; Vitas cognoscere. Tres enim Adolphos Occones Medicos nusquam interrupta linea habuit Augustana vrbs apud Vindelicos: Patrem videlicet, Filium & Nepotem, inter quos Adolphus Occo secundus huius nominis primus in Germania edidit NICOLAVMALEXANDRINVM. At verò Adolphus Occo medicus Augustanus tertius, cuius tibi augustam faciem hic depictam apposuiamus, transtulit Georgij Gemisti Plethonis explicationem de virtutibus, & locum de moribus Philosophorum ex Platonis Theæteto. Castigauit etiã Senecæ scripta, scripsit conclusiones triginta & vnã ad Quæstionem Numlues, quæ Pestis dicitur, necessario habeat adiunctam febrim pestilentem, vel putridam, vel hecticam, ita vt vel contenta cordis vel ipsius substantia putreat necessario. Idem Consilium contra pestem cum aliis Augustanæ reip. medicis iuratis. Carmen in obitum Gesneri. Pharmacopœiam seu Medicamentarium pro rep. Augustana: cui accessere simplicia omnia officinis nostris vsitata, & annotationes in eadem, & cõposita. Idem Imperatorum Romanorũ numismata à Pompeio Magno ad Heraclium,

ADOLPH. OCCO A. F. A. N. 15

raclium, quibus superadditæ sunt inscriptiones quædam veteres, arcus triumphales & alia ad hanc rem necessaria collegit. Quæ tam præclara opera cum in Doctorū manibus versentur passim, quis Occones hosce mortales genitos affirmarit, qui licet è cōspectu nostro euaserint, perpetuum tamen sibi, locum in memoria posterorum compararunt, ita vt & nomina ipsorum, & gesta, & labores exemplo Musarum cultoribus æque perseuerent, ac si etiamnum præsentibus in statione sua subsisterēt, Interim effigie hac Occonis fruamur tertij, qui Augustæ natus Vindellicorum patre Adolpho Medico, & item auo Adolpho eiusdem reipubl. Medico natus fuit Anno 1524. Symbolum eius veræ pietatis argumentum euident tale legitur:

*Sum tuus in vita, tua sunt mea funera Christe,
CHRISTE tibi viuam, Christe tibi moriar.*

VVERNERS SEVTERVS

Iurium Doctor, Ciuis Augustanus.

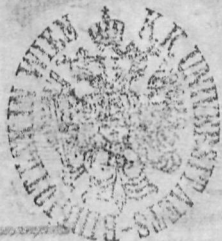
VAM recte faciāt ij, qui nec ma-
 iorum titulis, neque tabulis, neq;
 insigniis contenti, neque opibus,
 honoribus aut voluptatibus de-
 tenti, ad veram laudē & immor-
 talitatem propria virtute conten-
 dunt, euentus ipse declarat, quantumcunque e-
 nim diuitiis, honore, autoritate maiorumq; ce-
 ris quisquam polleat, tamen nisi virtute ornatus
 sit propria, quā miseram vitam viuat, exempla
 demonstrant, neque verò aliud voluit Socrates,
 Pythagoræ discipulus, Philosophiam de cœlo, id
 est, de stellarum orbiumque cœlestium, & alia-
 rum rerum naturaliū speculatione, in priuato-
 rum domos reuocans: physicam enim & alias
 artes minime negligebat, sed & elegantissime de
 iis differebat, easq; passim commēdabat omni-
 bus, sed tantum docuit bene & recte viuere, id
 quē secundum naturalem rationem, quò vide-

C licet

licet summam illam felicitatē & beatitudinem consequeremur; ostendit enim non diuitiis & voluptatibus, sed sola virtute certissimam felicitatis possessionē acquiri: & certe reliqua omnia cum virtute cōparata parum momenti habent ad vitam bene instituendam. Quis est ergo qui non splendorem eius & pulchritudinem admiratur, maxime cum hæc etiam in hoste posita delectet, tantumque cæteris præstet rebus, ut dici vix possit, quantum intersit, quæ Virtus quanto altius in animo radices egerit, tanto maiorem eius admirationem in oculis hominum excitat, suntq; illi etiā reliquis eo eminētiore atq; conspectiores, quo propius ad eam accesserint, neq; exēplis longius petitis illud nunc declarabimus: En *VVERNERS* hic *SEVTER* Iurium Doctor & Cuius Augustanus, quanto reliquos exit dignior, à vel vnius huius patronę suæ ductu auspicioque fidelissimo! quæ heroica viri grauitas in pectore! quæ veneranda in vultu autoritas! quis animi candor, morumq; innocentia! quod pietatis ardens studium! unde haud immerito de eodem Poëta ita cecinit:

*Dat Galenus opes, dat Iustinianus honores,
Sed tibi dant vinum Biblia sacra decus.*

Is vero patriæ suæ fydus nasc. Augustæ Vindelico-
rum vrbe nobilissima anno 1532, quam virtu-
tis suæ radiis coruscationeq; in tantum illustra-
uit, vti haud iniuria dubites, hæccine alumno
suo, an vero ille nutrici suæ plus acceptum refe-
rat: quare vt hæc quoque Prosopographia exi-
pso esset splendidior, esto nunc & idem dn.
SEVTTERVS quoque chori huius velut gem-
ma & margarita nitidissima, sua virtute irradiās
illuminansque totum hoc proscenium.

GEORGIUS LAVBIUS AV-
gustanus, *Medicinae Doctor.*

*M*NIBVS est aliis Medicus præ-
stantior unus, vt habet versus Ho-
mericus, quod equidē plurimo-
rum maximorumq; virorū testi-
monio longē lateq; cōprobatur,
at.n.cum Medicina nō circa salu-
bria solū, sed & circa venena versetur, equidē &
amplissimum & sapientissimum omnium stu-
dium esse necesse est, siquidē medicare vel me-
dicari (quod vtrunque in vsu est, teste Vergilio:
*Semina vidi equidē multos medicare serentes:&
senibus medicātur anhelis*) aliud nihil est, quā
naturam rei immutare, vnde & colorare est, &
medicamen pro colore sumitur, atq; venenum
id esse dicimus, quod rei naturam immutat, te-
stimonio Iurisconsultorum, venenum ergo, &
medicina, siue medicamen eiusdē naturæ sunt,
& eodem, vt ita dicam passu ambulant; Medi-
care igitur & venenare pariter salubria & pern-
tiosa.

tiosa esse noscuntur, Varro ab Hannibale querit, cur biberit medicamentum, id est, venenum, sic Salustius venenum malū: Suetonius boletum medicatum dixit, vnde nobis medicina & venenum idem esto quod pharmacum, & quemadmodum color res variat & immutat fusca cum albis, lutea cum flauis commutās, sic medicina ex ægro sanum, ex sano ægrum cum lubet facit. Haud aliter viri sapiētes in rebus politicis parituntur prouidentia, pariq; iudicio, variantes & ipsi humanas naturas, acerrimos enim reip. hostes in intimos conuertunt amicos: pacemque bellumq; pro tempore seminant. & Ouid. 7. Metam. medicos moderatores rectissime dixit:

*Nec moderator adest, inq; ipsos seu a medentes
Erumpit clades, obsuntque autoribus artes.*

Summam enim moderationem medicamenta desiderant, *Quid*, enim & *Quomodo*, medicum non efficit, sed *Quantum*, & *Quando*. Sic viri prudētes pro tempore tergiuersati occasionem expectant, & rerum pondera pensitantes citò, tutò, & iocunde curant quæ tria medicum consummatum reddunt. O amplissimū medicinæ studium! ô orbis vniuersi ornamentū! ô studio-

rum

diorum lumen, ô pacis tutamen, ô bellorum pacem inducentium sustentaculum! Medicina enim ab impetu inuadentis præmunit, aut iam grassantis morbi malitiam repellit. Poëtæ ista ad constellationem ista retulerunt, quando Iouem in Taurum versum Europam rapuisse fingunt, diuersa enim constellatione fit, vt medicus vel præseruando vel curâdo procedat, Iupiter enim in Tauro Præseruantem Medicû efficit. Mars vero in Scorpione Curantem melius facit. Te igitur ô GEORGII LAVBI hic cōpello, qui & numeros medicinæ impleueris omnes, quique patriam tuam AVGVSTAM nobilem ita tueris ne ægrotet amplius, neq; cum sanitati eam restituis, summam beneuolentiâ, humanitatem sinceritatemq; illi subducis: faciendum enim tibi persuasisti. Vide quæso quam omnis in te patria tua oculos cōuerterit, ex quo ab anno Christi 1554. formosissimû illud mundi lumen suspicis, atq; donec in multam feramq; senectam ætatem tuam feliciter prouehis, omnem immortalitatis tuę spem in folius filij Dei vnigeniti meritis ita reponens, vt ipse in te, tuq; in ipso viuatis in omnem æuiternitatem, secundû elogium
tuum

tuum vere sapiens, & piū pariterq; Christianissimum, inquis enim:

Mors mihi non mors est, quia Christi morte redemptus

Non morior: vita est mors tua, Christe, mihi.
Id vt palàm sit omnibus, patere, ô Vir clarissime, Iconem, nunc hanc tuam, huic quoque catalogo apponi; encomiū tuis virtutibus conueniens scribent illi, quibus melior Apollo fauerit, atque vt cum poëta loquar:

*Nunc te marmoreū pro tempore fecimus, at tu,
Cum fœtura gregem suppleuerit, aureus esto.*

CHRISTOPHORVS HARDE-
sianus, Iureconsultus.

EMO tam alienus est à gloria, ne-
mo tam auersus ab ea, cui nō iu-
cundissimum sit gratissimumq;
æternum laborum suorum præ-
conium mandari scriptis, omnes
namque laudis studio ducimur,

vt dixit ille, qui immodicam laudis & gloriæ cu-
piditatem nusquam dissimulauit: qui verò lau-
dis cōtemptores videri volunt, propè nouerunt
gloriam esse Crocodilum, id est, in eo ipso, dum
gloriam despiciūt, sese maxime prædicari; si qui-
dem secundum alterius dictum; nulla tanta hu-
militas est, quæ dulcedine gloriæ non tangatur;
quin imò quod vetus rithmus habet: *Contem-
ptor fame nunquam laudabitur à me*. At sane
iaceret iam olim in tenebris quàm plurimorum
virorum doctissimorum memoria, eximiis fa-
ne laudibus dignissima, nisi vel Vitæ ipsorum ab
aliis decantatæ, vel scripta eorundem essent ab
aliis

aliis recommendata (*scire enim tuum nihil est, nisi te scire; hoc sciat alter*) & laus quæ ab alio proficiscitur longe verissima est iucundissimaque. quæ sæpe à minoribus etiam profecta delectat: quod fortassis ad eorum imitationem fieri putarim, qui vt vel Musicam addiscant ipsi, vel vt eius instrumenta manibus attrectēt, adduci nullo modo possunt, laudant interim illi exercitij istud genus elegans, suæ tamen personæ & dignitati conuenire negant, honorificentiusque ducunt, inter lautiores epulas accumbendo crinatos istos Iopas aurata cythara personantes auscultare, quam si ipsi mensæ astantes modulamina concinant. Idem animo reputantes nostro, minime dubitauimus huic Prosopographiæ inferere quoque *CL. V. dn. CHRISTOPHORVM HARDESIANVM I.C. & Syndicum* dum viueret, *inclytæ Norimbergensium Reip. honoratissimum*, nacti enim effigiem eius ad viuum expressam, nobis ipsis ea in parte deesse noluiamus, neq; hæc res scrupulum nobis peperit, nouimus quæ viri illius in rep. autoritas, nouimus quæ virtutum doctrinæq; eius eminentia, nouit omnis Germania nostra, quibus in remp. meritis im-

morta-

mortalitati nomen suum consecrarit: atque ut cætera taceant, loquitur istud abunde *Responsorum eius Iuris liber*, quo vix doctiorē, vix consultiorem reperiās in eo genere.

Cæterum HARDESIA Ducatus Brunsvicensis oppidū, ob viros inde oriundos eximios, nobile clarissimumq; HARDESIA NO nostro patria est, in qua finita nobilium de Gladebeck/ familia, *Magnificus, Nobilis atque Strenuus dn. JOAN. IAGEMAN in Hardeggen & Göttingen I.C. Reuerendissimi Illustrissimiq; Ducis Guelfi dn. HENR. IULII Musagetis fortissimi potentissimique Cancellarius amplissimus*, nunc residet. At verò te, O HARDESIA, beatissimam, cui non Hercinia solū virentissima, sed & frondosum Cyrrhæ nemus & nemorosa Cynthi iuga inuideāt plurimū, nunc enim nō ex te modò tot tātisq; illustraris luminibus, maxime HENR. illo PETREO tuo HARDESIA NO U. I. D. atq; Consiliario principali Guelfico consultissimo, nec non Georgio Bartoldi Ostmanno Illustrissimi quondam Principis, ac Domini, Domini Erii Iunioris Ducis Brunsv. & Lun. incly-

*ta recordationis Consiliario ac Dicasterij Munden-
sis præsides, tum hoc ipso, quem modo dixi-
mus, CHRISTOPHORO HARDESIANO
I.C. Clariss. atque insuper optimi nominis præ-
claræque eruditionis Theologis ac Historicis
IOANNE SPANGENBERGIO & IO. LETZ-
NERO HARDESIANIS: Verum, en ipso etiam
Domino CVRIALI nunc tuo, velut APOLLI-
NE præ cæteris fortunatior emines; ipso, inquã,
Magnifico, Nobiliss. & Strenuo, Clarissimoque
Viro, dn. JOANNE IAGEMAN in Hardegssen
& Göttingen/ Principali Brunouiensum Cæcel-
lario ac Consiliario intimo, I.C. &c. Sed enim re-
feruemus nos fatis interim melioribus, donec &
te, ô fortunata HARDESIA, tuorumq; laudes
concelebremus plenius: hic saltem CHRISTO-
PHORO nostro, suum addamus Encomium,
quod illi suauissimus olor Francus multa cane-
bat cum dulcedine;*

PAVLVS MELISSVS Schedius.
*Leges Romulidum cœlestia dogmata callens,
Antistes fidei Iustitiaeque sacra.*

HARDESIANVS erat facie spectabilis ista,

Quem docili solers duxit in ære manus.

Nil reliqui natura sui scitissima fecit,

Præter quod viuos hac sinit arte frui.

Post obitum species representatur, & ore

Quam prius hic tantum non propiore sumus.

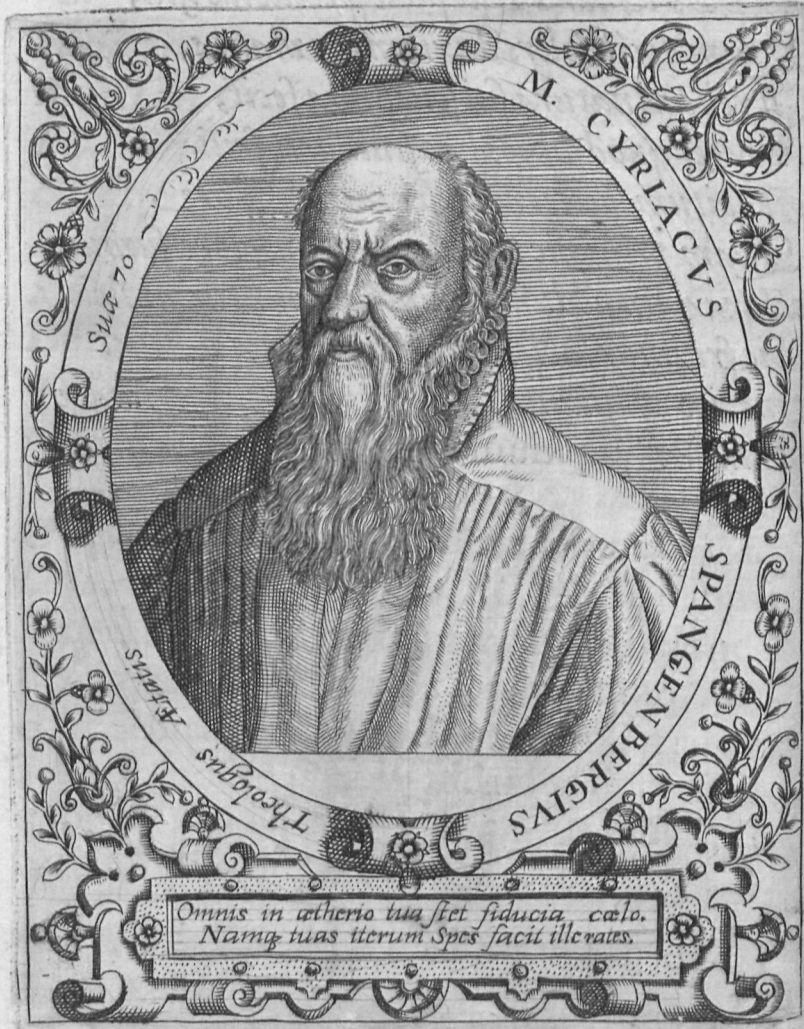
Pectora quin nōdum defuncta linuntur amicis,

Sic fruimur labiis HARDESIANE, tuis.

Et merito, ô quantus re ipsa es: cum spiret imago

Lumine Sulpitium, numine viua Numam!

CYRIACVS SPANGENBER-
gins Theologus.

NNO Christi 1528. patre IOAN-
NE SPANGENBERGIO HAR-
DESIANO, Viro erudite docto,
boniq; nominis Theologo, na-
tus est Northusiæ *Cyriacus Spā-*
genbergins. Hic cum literarum
artiumque fundamenta iecisset in Schola Nort-
husana, & cum Præceptoribus tum parentibus
spem sui fecisset præclaram, vltiores ingenij
cultus capiendi causa missus est *Vuittebergam*,
ea tunc Scholas per Germaniam famâ & cele-
britate cū *Philippi Melanchthonis*, tum *Mar-*
tini Lutheri superabat cæteras. Hic igitur ille
studiis liberalibus eam nauabat operam, vt inter
Philosophiæ candidatos complures locum con-
sequeretur primum. Renunciatus autem solen-
ni Academiæ ritu art. opt. *Magister*, vni de-
inceps Theologiæ totum se dedit, quadri-
E nio

nio toto auditor illius, quem modò diximus, *Martini Lutheri*. Eo verò defuncto cū ad docendas literas in Schola, mox ad doctrinæ coelestis capita in Tēplis explicāda vocatus *Islebiā*, perque triennium recta docendo, falsa que refellendo munere suo probè perfunctus esset, de voluntate generosorum Dominorum, *Comitum, Mansfeldiam* concessit, Ecclesiæ ibidem tum arcis, tum oppidi Decanus & Parochus. Vixit autem in ibi magnoque fuit in precio annis x x i i. Porro cum anno Christi 1548, post profligatos fœderis Schmalkaldici Proceres, & captum *Johannem Fridericum Electorem Saffonia*, atque promulgatū illud, quod etiamnum INTERIM appellant, edictum CAROLI V. institutamque paulo ante Relligionis mutationem, nihil hic à Lutheri & confessionis Augustanæ professione remittendum, neque Pontificiis quicquam cedendum putaret, eorum qui *Interimista*, & *Adiaphorista*, & *Maiorista*, & *Synergista*, nec nō *Semipelagiani* appellabantur, concitavit in se odia, atq; à *Friderico Staphylo*, cæterisque Pontificiorum doctoribus, *rigidus Confessionista*, siue

Jllyri-

Illyricanus, à VVittebergenſibus *Flacianus* vocabatur : fanè *Matthiam Flacium Illyricum*, etate illa & Interim iſtud, & eos qui VVitteberge idem atque Lipſiæ acceptare, rurfumque Pontificis Romani iugum ceruicibus Lutheranorum inducere viderentur, publicè reprehendentem, eoque nomine male paſſim audientem, opera conſilioque cum nonnullis per Saſſoniam inferiore Theologis aliis *Cyriacus* hic plurimum confirmabat: vt verò præfatis antagoniſtis inuiſus, & ob notatas eorum opiniones odioſus foret, à *Generoſis* tamē dominis ſuis liberaliter inuitis illis, & clementer deſenſus eſt. Cæterum cū (inter eoſdē Generoſos ipſius heros obortis diffidiis) in *Comitis Volradi*, cæterorumq; inclyti olim bellatoris *Alberti* filiorum ac nepotū, nec non *Petri Erneſti*, &c. fide permaneret & quofdam præterea fratrum ſuorum Iſlebiæ in *Matthiam Flacium*, corruptæ hominum naturæ vitium acutius docentem diſputantemque acerbis inuectus publice culparet, in exilium proſtigatus, prænominatum herum ſuum, *Comitem Volradum*, rei militaris ſcientia, fideique

Christianæ confessione præstantem, & ipsum exulem fideliter secutus est, eidemq; *Argentina* demum decedenti adfuit, & funeris exequias, vt ex *Joannis Sturmij* U. Cl. tum in publicum edito programme constat, pie cohonestauit. Hinc *Schlitseam Buchonia* ad docendam Ecclesiam, vocatus est: verum defunctis paulò post nobilibus, & præcipue per *Hassiam* existimationis viris *Vuilhelmo à Schacht*, & *Joãne à Görtz*, denuò in exilium actus, sub Principali *Illustriß. Landgrauij Guilhelmi Illustrißimæ* memoria patrocínio clementissimo tantisper *Vacha* durauit, dum ab *Illustri & Inclyto Mansfeldensium Comite Ernesto*, *Joh. F. Alberti* nepote, *Argentinam* accersitus, eò tota se cum Bibliotheca, præclarâ quidem illâ conferret. Eiusdem igitur hic Domini sui clementi liberalitate, tum in literarum sacrarum, tum in Historiarum studia omni adhuc cogitatione incumbit. Lucubrationes eius extât complures, inter quas eminent *Basileæ* typis antehac *Oporinianis* editæ in *Biblia Sacra Tabulæ*: & *Epistolarum Pauli Apostoli* interpretationes: & enarrationes tum Ca-

techismi, tum Psalmorum M. Lutheri. Rerum item Germanicarum, Saffonicarum præcipue & Mansfeldſium annales ſiue Chronica haud vulgaria: & celebres de Nobilitate commentarij. Scripta præterea diuulgauit non pauca alia, præcipue de peccato Originali. Vt vero per *Matthiam Flacium Illyricum, Sarcerium, Ireneum, Joh. Magdeburgium, VVolfſium, Heldelinum, Treuerum*, cæterosque litis eiufdem conſortes, nihil in Eccleſiam noui inuehi, ſed Germanam potius *Auguſtanæ Confeſſionis*, & *M. Lutheri*, ſui olim Præceptoris, ſententiam defendi etiam nū contendat, non ita tamen ſuorum multis adhuc perſuadet; *Bellarmino* quidē & Pontificiis Theologis aliis hac in parte aſtipulantibus, & etiamnum in Lutheranorum pertinaciorū ſeriem ipſum referentibus. Eiecti eiufdē *Mansfeldiâ Historiam* præter alios *Schererus*, nō parux apud pontificios autoritatis Scriptor, recenſuit contra *Oſiandrum*. Sed vt ſcriptorum eius ſpecialiorem aliquam tabulam habeamus, quædam enumerabimus, quæ non minus Lectori ſcitu erunt grata. Scripſit autem præter ſu-

praeenumeratas lucubrationes *Admonitionem*
ad omnes Germanos milites laudis & honesti stu-
diosos, addita est consideratio vaticinij Danielis
 12. cap. & *admonitio vt in delectu militum Papi-*
stico non dent nomina. sunt praeterea eius opera
 haec: Historia de Vita, Vocatione, Ministerio ec-
 clesiastico & morte Ioachimi V Vestphali. In-
 structio quomodo infantes DEO offerri debe-
 ant, & vt eorum exemplo coram DEO ambulan-
 dum sit, loco funebri concionis in obitu *Rein-*
harti Comitis Mansfeldensis adhuc paruuli. Prae-
 fatio in Germanicum Psalmorum & aliarum Ec-
 clesiasticarum cantionum librum. Praefatio alia
 itidem in librum Andreæ Langij Cythara Lu-
 theri, Psalmi, & Cantiones sacre Martini Luthe-
 ri explicatae concionibus aliquot. Concio qua
 Germanos ad poenitentiam exhortatur. Expli-
 catio priorum octo capitum Epistolæ Pauli ad
 Romanos. Conciones de tota vita Christiana.
 Responsio ad mendacia quæ sparguntur vulgo,
 quod Diabolum creatorem faciat. Preces affli-
 ctæ Ecclesiæ contra falsos doctores ex Psalmis
 collectæ germanice. Conciones 18. de D. Luthe-
 ro ha-

ro habitæ quibus eius laudes prædicantur, ple-
 ræque ex his separatim editæ sunt Germanicè.
 Responsio ad Iudicium Theologorum VVitte-
 bergensium & Lipsensium, de peccato originali
 latine & germanicè. Speculum matrimoniale.
 Conciones 70. nuptiales, quibus quicquid vtili-
 ter de matrimonio dici potest, continetur. Cy-
 tharæ Lutheri pars tertia & quarta complectens
 capita Catechismi cantionibus exposita. Con-
 ciones septem de prouidentia DEI & æterna e-
 lectione. Earundem Concionum plenior expli-
 catio. Præfatio in librum Iodoci Hockerij de ex-
 communicatione Germanicè. Cōcio eiusdem
 de peccato & remissione peccatorū. Item Con-
 fessio de quibusdam fidei articulis, contra falsas
 Theologorum protestantium accusationes. Re-
 futatio lenis accusationis concionatorum Isle-
 biæ, in qua Mansfeldicos Manichæis cōparant.
 Pollicitatio, adiecta breui confessionis de Ori-
 ginali peccato repetitione: Historia de initio,
 fundatione aliisque rebus cœnobij Mansfel-
 densis, adiunctis duabus Orationibus funebri-
 bus. Ad Institutionem Iacobi Andreæ, de pecca-
 to Originali Responsio. Pœnitentia Davidis, ex-
 emplum

emplum veræ & salutiferæ patientiæ regis Davidis ex Psalmo 51. De colloquio Lindauico inter Iacobum Andræ, & Tobiam Ruppium anno 1575. Responſio ad Iſlebiennes Theologos, ex qua cauſæ & acta plurima controuerſiæ de peccato originali intelliguntur. *Hiſtoria Manicheorum*, de furioſæ & peſtiferæ huius ſectæ origine, & propagatione, doctõribus, diſcipulis & propugnatoribus, eorumque actis & ſcriptis, vanitate, & inconstantia, ex Eccleſiaſticis hiſtoriis & patrum ſcriptis collecta. Idem *Pſalterium Davidis*, cæterasque cantiones ſacras, veteris & noui Teſtamēti, & plures ſanctorum Euchariſticas ſententias Muſicis numeris & vocibus accommodauit, germanice in octauo Francforti, Anno 1582. Ad 18. ſupra indicatas Conciones de Luthe-ro acceſſit 19. & 20. ſermo de eodem anno 1583. e-didit librum germanicum hoc titulo: Aduerſus nouos gloſſatores, & inuertentes verba Chriſti in Cœna, hoc eſt corpus meum quod pro vobis traditur. Hactenus quidem commemorata in publicum abierũt, quæ apud ipſum verò adhuc latent plurima vtiliſſima, dies ipſa in medium producet, quando id vel authori, vel aliis eius patronis aut hæredib. olim cõmodum videbitur.

1114

41

F

MARTINVS CHEMNITIVS

Marchita, Theologus Brunsvic.

MARTINVS CHEMNITIVS natus est BRITZÆ, veteri *Marchie* oppido, FIDELI cognominato, anno 1522. parentibus honestis, patre lanificio victum queritante. In iuuentute varias difficultates & studiorum impedimēta ob rei familiaris angustiam expertus. Primis literarum rudimentis in Schola patria positus, artium & linguarum fundamenta *Magdeburgi* iecit: Philosophiæ studia *Frācofordiæ ad Oderam* sub agnato suo dn. GEORGIO SABINO, & VVittebergæ sub dn. PHILIPPO præceptoribus, & hic præter cætera Mathesin quoque addidicit. Inde dn. Sabinum *Regiomontium Borussiae* insecutus Scholæ oppidanæ ibidē præpositus gradu MAGISTERII in prima eius Academia promotione ornatus est. Postea Bibliothecæ Principis in-

structissimæ præfectus Theologiæ studio totū se dedit: *Duci Borussia* ob studium *Astrologiæ* sanioris, & singularē quandam in eo studiorum genere dexteritatem, & εὐστοχίαν præcipue carus, eoque nomine etiam à *Marchione Brand. Joanne* in honore habitus. Isthinc *VVittebergam* denuò reuersus, dn. *Philippi* conuictu vsus fuit, à quo publica locorum cōmunium prælectione ipsi demādatā, sub primordia istius prælectionis *Brunsuigam* à Senatu eius loci vocatus cōmigravit: cui laudatissimæ Ecclesiæ continuos triginta annos primò Coadiutor, deinde Superintendens (quo tempore gradu DOCTORIS *Rostochij* decoratus est) præfuit, summaq; tum fide, tum laude & Concionibus & Lectionibus publicis inseruiit. Cum interim opera eius à rege *Dania Friderico*, *Electores*, *Palatino Ludonico*, *Saxone Augusto*, & *Brandenburgico Ioh. Georgio*; *Principibus*, *Ioanne Marchione Brand. Alberto Borusiaci*, & *Iulio Brunswicensi*, *Ordinibus Evangelicis Austria*, aliisque celebribus Rebusp. expetita fuisset. Consiliis ipsius in negociis Ecclesiasticis vsi sunt *Elect. Brand.*

Jo. Georgius: Duces Brunsvicensēs & Luneburgenses, Iulius & Guilhelmus. Labores pro asserenda contra aduersarios Orthodoxa veritate infinitos exantlauit, Philosophus summus, & Theologus profundissimus, neque veritatis bonarumque artium studio, neque laude officij facile cuiquam secundus. Tandem laborum mole fractus, viribusque corporis exhaustis, anno dn. octuagesimo sexto: octauo Aprilis die, Ætatis anno, sexagesimo tertio completo, in constanti eius doctrinæ, quam viuus voce & scriptis professus fuerat, confessione carnis viam ingressus, animam suam Christo commendauit, in eoq; pie & placide *Brunsvigæ* obdormiuit: ingenij, eruditionis, iudicij & moderationis laude, apud ipsos etiam aduersarios sibi parta, nominisque memoria ex editis monumentis in toto Christiano orbe immortalis relictâ. Scripsit multos sanè præclaros de religione libros, quos inter præcipuus est ille Examinis Decretorum Concilij Tridentini toto orbe terrarū celebratus, complectens explicationem præcipuorum locorum differentiæ Christianæ: extat eiusdem explicatio de duabus naturis in Christo, deque hypostati-

ca earum vnione, de communicatione idiomatum, qua ea quæ vnius naturæ propria sunt, tribuuntur personæ in concreto, quomodo vtraque natura in Christo agat cum communicatione alterius & quid humana natura in Christo præter Physica idiomata, ex hypostatica cum diuinitate vnione acceperit, &c. ex scripturæ sententiis, & ex purioris antiquitatis testimoniis collecta. Extat eiusdem liber contra Catechismum Heidelbergensem: Fundamenta item sanæ doctrinæ de vera & essentiali præsentia, exhibitione & sumptione corporis & sanguinis Domini in Cœna. itē Forma examinis siue enchiridion de præcipuis doctrinæ cœlestis capitibus germanice ab eo cōscripta, & in latinam linguam conuersa per Ioannem Zangerum, edidit & librum de peccato originis cōtra Manichæos, Concionem itē de Baptismo germanice excusam Henricopoli, decorauit eum hoc Elogio

GEORGIUS CALAMINVS.

*Magnum terra virū, magni post fata Lutheri,
Si quem felici Teutonæ orbe tulit.*

Certe

Certe CHEMNITIVS fuit is: monumentali-
brorum,

Hercule vel dignus quod labor ille probat:
Impia dum Latia decreta examinat Hydra:
Foeta Tridentino qua parit illa solo.

Enthea syderei tutans Ciura Senatus,

Pugnando Christi pro grege victor ouat.

Et bene habet: monstrum vires quodcunque re-
sumat,

Pestis Chemnitium vincere nulla potest.

Ecquis erit semper MARTINVS in arma para-
tus?

Alcidenque dabunt secula quaque suum.

MARTINVS BAREMIVS F.
hocilli anagrammalusit:

MARTINVS CHEMNITIVS, SA-
cræ Theologiæ Doctor, Ecclesiæ Brunsvi-
censis Superintendens.
ἀναγραμματισμός.

Bulla inopes veri: duce Christo scanditur ather:

Terminus: agnosces, mens nisi caca nocet.

AN-

48 MART. CHEMNITIVS.

ANDREAS TRICESIVS NOBILIS Polonus Epitaphium faciebat, Plocensi in opido Masouia ad Vistulam, die xxx Iunij, anno Christi M. D. LXXII.

M N H M O Σ T N O N.

ORNATISSIMI ACRI IVDICIO, ERV-
ditione solida, & multis præclaris virtutibus sacrae Theologiae
Doctoris, dn. MARTINI CHEMNITII Marchitæ,
Pentapolis Brunsvigæ Superintenden-
tis integerrimi.

MARTIus huic animus, diuino & Flamine pleNVS,
CHRisti propugnat qui dogmata, debet inesse:
EMendatque sacris inuectos eius abusus.
Nimirum in vitâ, supremâ luce, futurâ
CIues sicut Sol fulgebit hic inter Olympi,
VSque in perpetuum, DANIEL testatur vt, auum.

SYMBOLVM VERO DN. MARTINI
CHEMNITII quod viuus sibi adagij loco vsur-
pauit, idem Epitaphij vice Manibus inscri-
ptum est, mutatis mutandis,
tale:

*Quod vino (vixi) in carne: vino (vixi) in fi-
de Filij DEI, qui dilexit me, & tradidit semet-
ipsum pro me. Gal. 2. vers. 20.*

GEORGIVS PRINCEPS

*Anhaltinus, Ascania Comes, Præ-
positus Magdeburgensis.*

GEORGIVS DEI Gratia, ex illu-
strissimorum Germaniæ princi-
pum familia antiquissimæ nobi-
litis prognatus, patrem habuit
*Ernestum, Principem Anhalti-
num, Comitem Ascania, Bern-*

*burgi & Serueste Dominum, matrem Monster-
bergensem, natus est anno 1507. Princeps omni-
bus & animi & corporis dotibus egregiè orna-
tus: prima sua studiorum rudimenta feliciter
Vittebergæ posuit, rarissimo à multis sæculis
exemplo Sacrosanctæ Theologiæ se totum ad-
dixit; vnde Ecclesiæ Magdeburgensis & Misnen-
sis Præpositus electus fuit, perfunctus munere
pariter Principis & Pastoris optimi, laude sum-
ma atque autoritate propemodum diuina, quo
videlicet felices illius subditi haberent, quem &*

in terris dominum agnoscerēt, & in coelum pre-
euntem ducem sequerentur, singulari exemplo
omnium virtutū sanctissimarum hominibus
sui ordinis in medium proposito, quin & publi-
cis ingenij præstantis & sanctæ operæ monu-
mentis apud posteros relictis quamplurimis.
Obiit felicissima morte, completo anno ætatis
46. 15. Kl. Nou. anno 1553. Encomia illi scripta à
clarissimis Germaniæ Poëtis & ingeniis ; inter
cætera & hæc leguntur:

PILIPPI MELANCHTH.

*Ascaniæ stirpis Virtus est clara triumphis,
Ordine quos numerant sæcula longa patrum.
Cæsar in Adriaco cum gessit littore bellum,
Et fregit Venetas Maxmilianus opes:
Dux erat Ascaniæ natus de stirpe Rodolphus:
Fixit is in Veneto multa trophæa solo.
Nunc ad maiorū decora hæc laus magna Georgi
Accedit verè principe digna viro.
Quod sic doctrinam reliquis virtutibus addis
Ut verum celebres pectore & ore DEVM.*

Et

Et Christi illustres ingentia munera scriptis:

Iustifica supplex quæ capis ipse fide.

Exemploq; Esdra, populum dum iure gubernas,

Doctrinæ spargis semina pura simul.

Summe DEVS, solus qui das felicia regna,

Ascanios fratres, te precor ipse, regas.

Scripsit Orationem consolatoriã de dicto Christi, Nemo rapiet oves meas ex manibus meis, in synodo diœcesana Mersbergenſi recitauit. item Concionem Epithalamij loco habitam Torgæ in nuptiis illustrissimi *Augusti ducis Saxonia,* & *Annæ Danici regis filia* anno 1548. die 8. Octobr. Conciones quatuor de vtraque specie Sacramenti, in quibus grauiſſimis argumentis aduersariorum obiecta diluuntur & refutantur. Consolationem ad VVolfgangum fratrem in morbo. Conciones duas de falsis prophetis, & vero vsu doctrinæ Christianæ, in quibus errores Mersbergenſis Episcopi Sidonij refellit. Eiusdem Conciones & scripta omnia, cõplectentia summam veræ doctrinæ, quæ traditur in Ecclesiis repurgatis è germanico in latinũ sermonem conuerſa, & vtilibus scriptis ante non editis aucta,

prodierunt VVittebergæ in fol. Eiusdem tractatus de ritu Apostolico ordinationis vsitatae in Ecclesiis purioribus additus est ad Cōfessionem Augustanam: Sententiæ verò eiusdem de controuersis articulis editæ sunt opera & studio *Selnecceri.*

IOANNES LAVTER-
BACHIVS.

*Clarus Anhaltina de stirpe Georgius heros,
Cui nulla è Ducibus sacra tulere parem.
Hebraeo doctus, doctus sermone Pelasgo
Ausonioq; fuit totius orbis amor.*

*Non modò purgata iam relligione, salubre
Agnouit sectans mente salutis iter.*

*Defendit scriptis quoque coram Cæsare magnò,
Nec veram metuit voce docere fidem, &c.*

Nasc. Augustæ Vindeli
 A^o 1795
 Obijt Wütembergæ Sax.
 A^o 1856. 12° Decr.

Hebræos inter, diuinæ oracula professo
 Forsterus palmam laudis & arte habet.

JOANNES FORSTERS

Theologus Hebraeus.

IOANNES FORSTERSVS vſu-
ram lucis primùm *Augustæ Vin-*
delicorum cepit, anno 1495. Ado-
lescens multas Germaniæ Acade-
mias perlustrauiſſet, deditus præci-
puè studio linguarum, quæ in
Scholis maximè docètur, cum ergo tùm in lin-
guis, tùm ſacris literis egregiè pſeciſſet, S. Theo-
logiæ Doctor *VVittebergæ* fuit renunciatus, in
qua Academia deinde Linguae Sanctæ Profeſſor
habitus eſt longe doctiſſimus: eam Lexico edito
plurimum illuſtrauiſſet & amplificauit. Tandem
poſtquam Chriſtianæ reipublicæ multis annis
fidelem operam nauaſſet, immoritur iuſdem ſta-
diis, quibus dum vixerat, contentus inhæſerat.
Obiit autem *VVittebergæ* anno Domini 1556,
XII. Decembr. Ætatis LXI. Scripſit ſanè, vti di-
xiſimus, nouum & abſolutum Hebraicæ linguæ
H Dictio-

Dictionary, non ex Rabinorum commentitiis, sed ex ipsis thesauris Bibliorum, & accurata eorundem locorū collatione deproptam, cum phrasibus scripturæ veteris & noui Testamenti diligenter annotatis, quod excusum est Basileæ in folio.

JOANNES BVGENHAGIVS
*Pomeranus Ecclesiæ VVitteberg.
 Pastor.*

IOANNES BVGENHAGIVS
 nascitur anno 1485. *Iulini in Po-*
meraniâ, posuit prima studiorũ
 suorum fundamenta *Gryphis-*
waldiæ in Academia, & factus
 est Literator iuuentutis *Treptæ*,

deinde adiunctus collegio Presbyterorum Le-
 ctionibus sacris & popularibus concionibus o-
 peram dedit. Demum Christianismo per L-
 THERVM instaurato VVittebergam euocatur
 anno 1521. vbi summus Ecclesiæ Pastor, & Aca-
 demiæ Professor constituitur. Qua in statione
 ille totos annos 38. summa fide & diligentia con-
 stantissimè perseueravit; ab omni prorsus alie-
 nus ambitione & avaritiâ, cum ad splēdidos Pō-
 tificatus suscipiēdos à summis Regibus & Prin-

cipibus sæpius inuitaretur; præstabat autem fide-
 lem suam operam interim plerisque Ecclesiis
 Septentrionalibus pie recteq; constituendis, vi-
 delicet *Dania, Pomerania & Saxonia*, tanquam
 Legatus DEI, & Euangelista sanctissimus. Tan-
 dem relicta sui memoriâ beatâ, obiit placide
VVittebergæ annû agens vitæ septuagesimum
 tertium, 20. Aprilis die; Anno Christi 1548. Scri-
 psit interpretationē in librum Psalmorum. Psal-
 terium Davidis & integros locos sacræ scriptu-
 ræ, ex omnibus prophetis cum quibusdam aliis
 piis canticis latine conuertit. Annotationes fecit
 in Epistolas Pauli, ad Ephesios, Philippenfes, Co-
 lossenses, vtranque ad Theſſalonicenses, ad Ti-
 motheum, vtranque ad Titum, Philemonem
 & Hebræos. Publicam confessionem ex Christi
 institutione, de Sacramento corporis & sangui-
 nis Christi, qua suæ fidei de Cœna domini red-
 dit rationem. Contra nouum errorem de Sacra-
 mento corporis & sanguinis domini nostri Iesu
 Christi Epistolam, quæ eadē germanice expressa
 est *VVittebergæ*. Epistolam ad fideles in Anglia.
 Annotationes in Deuteronomion; in Samue-
 lem Prophetâ, id est, duos libros Regum. Histo-
 riam

riam passi Christi & glorificati, ex euangelicis conciliatam cum annotationibus; eadem germanice edita est VVittebergæ. Scripsit etiam expositiones in Ionam Prophetam. Extat eiusdem Epistola Christiana, ad generosissimam matronam *Annam ducissam Stetinensem*, germanice.

EVM MELANCHTHON SE-
quenti ornauit Encomio:

*Coniugis vt senio confecti corpus aequatum
Ipsa suis humeris Halcyo grata gerit.
Sic benè promeritum Doctorem Ecclesia curet,
Et leuet etatis pondera dura seni;
Sic tua canities Doctor Pomerane fidesque
Sincere est cunctis iam veneranda piis.
Qui procul externis sparsisti fidus in oris
Pura Euangelij semina voce tuâ.
Ac ceu Baptistes agnum monstrare solebat,
AEterno Christum de genitore satum.
Tu quoq; iustifica docuisti agnoscere Christum,
AEternique patris sumere dona, fide.
Fictiliumq; alias formas tua lingua DEORVM,
Euertit, Pape quas voluere coli.*

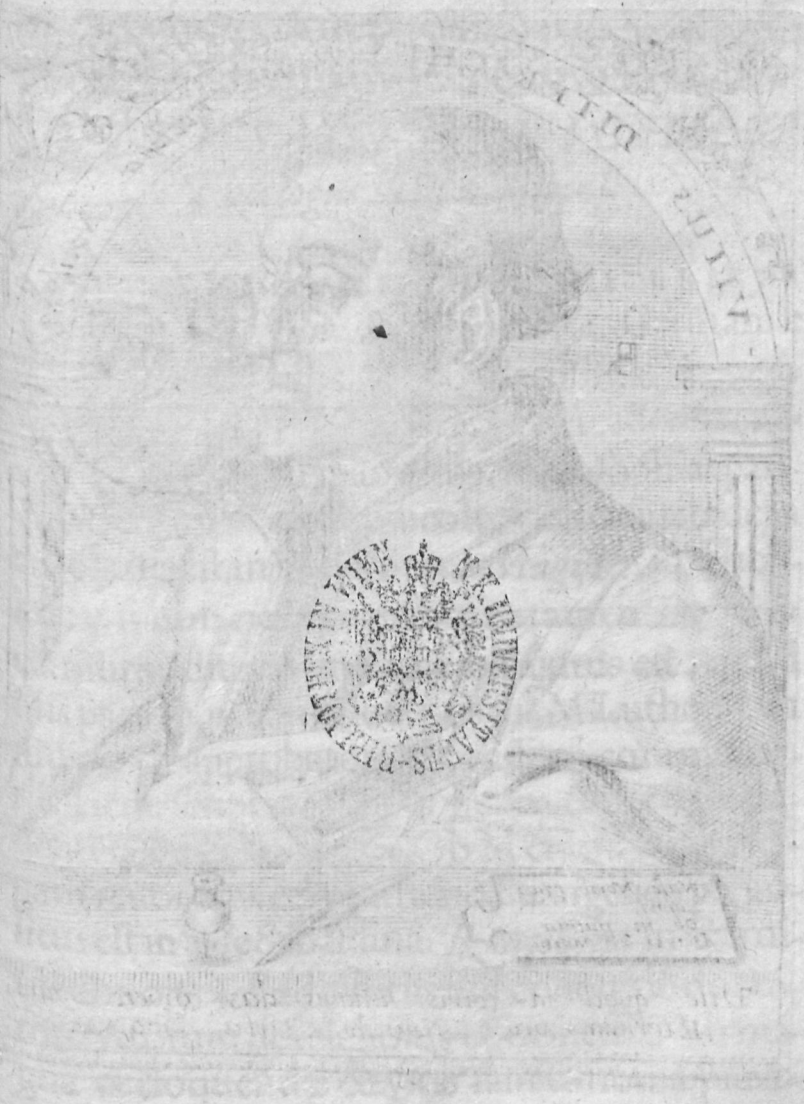
Et

64 JOANNES BVGENHAGIVS.
Et velut in scopulis celsos locat Halcyo nidos,
Hyberni circum quos fremit unda maris:
Sic medio in pelago felix iam Dania nidos
Extruxit Christo, te fabricante, pios.
Te DEVS hos inter textit, iuvitque labores.
Nunc vita functus vivis in arce poli.

Eundem anonymus scite descripsit
hisce iambicis:

Si sic docendo flexiles
Movere mentes qui ueris,
Lenti ut solent curuescere
Dumi (id sonat vis nominis)
Tum laude maior qualibet
Sis iure habendus omnibus.

VITVS DITERICHVS

Theologus Norimbergens.

ATRIA VITI DITERICHI
fuit *Norimberga* Germaniæ
vrbs longe clarissima. is verò
VVittebergensis Academiae ve-
tus alumnus, Philosophiæ pari-
ter & Theologiæ studiū ibidem

amplexus est, in Philosophia *Magister*, in Theo-
logia, si non nomen, at omen tamen *Doctoris*
clarissimi diuino numine assecutus est, quod
suis partim, partim Doctoris sui, M. Lutheri, ceu
iudicis & approbatoris dignissimi commenta-
riis sacræ scripturæ in publicum editis satis eui-
denter contestatus est. Ob id ergò *Norimber-*
gam reuocatus & ministerio Euangelico prepo-
situs est in æde *Sebaldinâ*. *Ratisbonæ* in Comi-
tibus anno 1546, adhibitus fuit colloquio docto-
rum virorum de religionis cōtrouerfia. Vir ma-
gna vi eloquentiæ & vitæ sanctimonia prædi-

tus, tandem obiit in patria feliciter anno 1549.
26. Martij die. Collegit & diuulgauit commen-
taria Martini Lutheri in Micheam Prophetam,
& annotationes in II. caput Genesis (quibus &
præfationem apposuit) cum aliis coadiuuanti-
bus. Extant eiusdem annotationes quæ com-
mentarij vice esse possunt, in Psalterium Dau-
dis carmine redditum per Eobanum Hessum.
Oratio quæ de studio linguarum in Academia
VWittebergenfi ab eo pronunciata est, habetur
impressa cum declamationibus Philippi Me-
lanchthonis. Scripsit breues annotationes in to-
ta Biblia germanica. Explicationem aliquot sen-
tentiarum consolatoriarum ex D. Ioan. Fecit ex-
positionem germanicam in Esaïam. Annotatio-
nes compendiaras in nouum Testamentum.
Plures tractatus germanica lingua edidit, de qui-
bus sequentes adscribemus. Liber de officiis Pa-
storum, quem vulgo Agenda Pastori nuncupât.
Explicatio Psalmi 9. qui affert consolationem
moribundis. Expositio Psalmi 20. aduersus Tur-
cas. Institutio Christianæ doctrinæ & vitæ. Sen-
tentia consolatoriæ aduersus stimulos consci-
entia. Tractatus quomodo se gerere debeat
Christia-

Christianus tempore persecutionis. Institutio de modo orandi. Homilias in verba Simeonis, de præparatione ad mortem. Elegans est Elogium quod *Philippo Melanchthone* autore tulit, hisce versibus:

Effigiem Viti pictura hæc monstrat inanem.

Conueniens nomen cui Theodorus erat.

Clara pios dedit huic vrbs Noricaberga parentes,

Addidit ingenio sed sua dona DEVS.

Ipsius mores casti & sine labe fuerunt:

Iustificæ coluit te quoque Christe fide.

Sparsit & in patriâ constanti robore mentis

Pura Euangelij semina voce piâ.

Ingenij monumenta sui; sed plura Lutheri

Edidit: his poterunt secula futura frui.

EST ET CLARISSIMI DN. REVSNE-

RI carmen in eundem elegantissimum quod

sequitur; in quo de seipso ita lo-

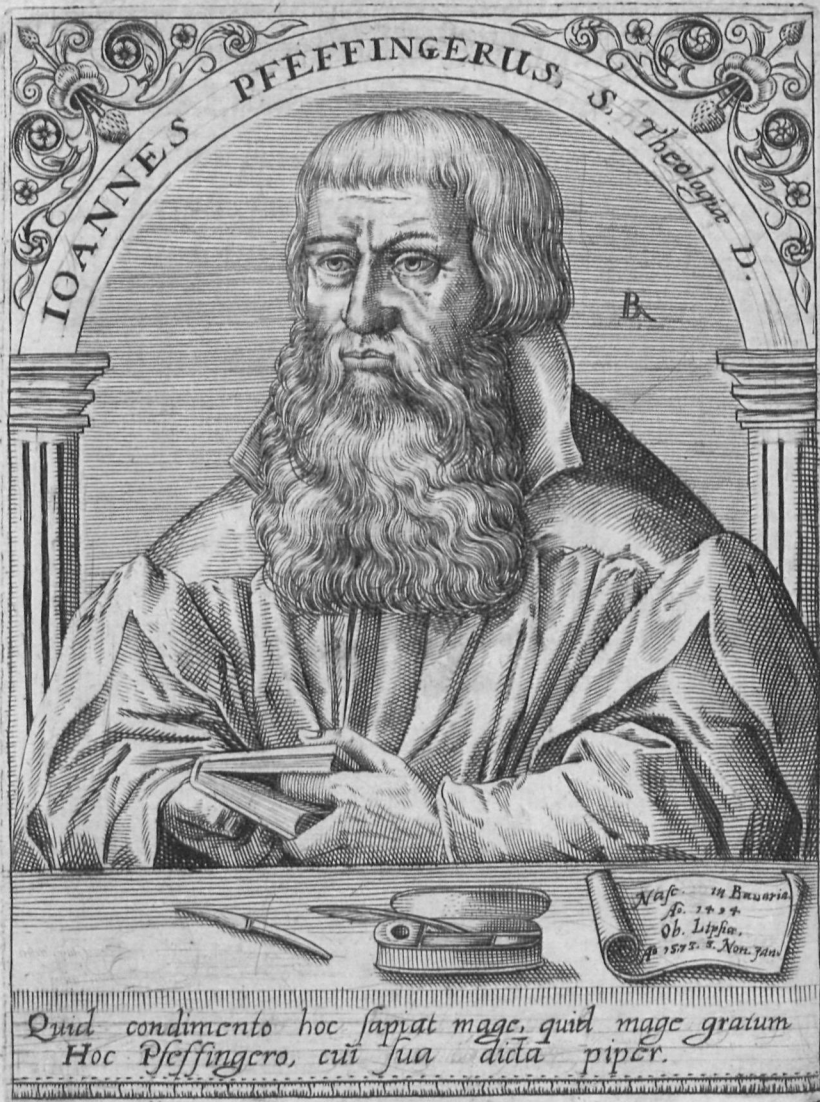
quitur Vitus:

Multum qui scribit, multum quoq; viuere terris

Creditur, hinc ætas scriptitat illa nimis.

*Pauca equidem scripsi, sed vitæ commoda sanctæ,
Per me commodius Biblia quisque leget.
Per me Euangelij sit lectio clarior, agris
Per me pectoribus certa medela venit.
Sat scripsi, sat ego vixi quoque: nempe professus,
Dum vixi, Patriæ calica verba mea.
Quod superest Christo super æthere viuo beatus,
Quem colui: felix viuere Vita DEO.*

JOANNES PFEFFINGERVS

S. Theol. D.

A V A R V S fuit natione I O A N N E S P F E F F I N G E R V S, natus anno 1494. Vir spectatæ tum eruditionis tum probitatis & insignis Theologus, totus à prima ætate promouendæ Christi gloria addictus. is repudiata superstitione Papistica,

multo ardentius agnitam veritatem amplexus fuit : sacrarû literarum *Doctor* præclarus erat, & *Lipsensis Ecclesia Pastor*, & Antistes verus ac venerandus. Fatistandem cōcessit anno Christiano 1573. Ætatis anno 80. 3. Non. Ianuarij. Scripsit de gradibus & vocatione ministrorum in Ecclesia D E I, conclusiones ad disputandum propositas. Item de cap. 5. Machabæi conclusiones cum confessione doctrine & fidei. idem libellum germanicum edidit de adiaphoris, & alium contra dolos & fraudes, quibus diuinâ veritatem quidam labefactare conantur, Præterea librum con-

K sola-

solationum desumptarum ex verbo DEI. Item
 Concionem in funere *Iusti Menij*. Eiusdem Me-
 thodica enarratio vniuersæ Historiæ Iesu Christi,
 additis formis precum, emendata ab authore,
 paulò ante suum ex hac vita exitum, & per Ioan-
 nem Salmutensem edita est germanice. Ornauit
 eum Berfmānus Poëta insigni elogio quod sub-
 iiciemus;

*Qui Pfeffingeri similes in imagine vultus
 Aspicias, hospes, & hæc perlege scripta memor.
 Bavaria dedit hunc tellus in luminis auras,
 Quem vita functum Lipsia condit humo.
 Dicere longa mora est per quot discrimina rerum
 Hunc exercuerit demonis ira trucid.
 Finibus extorrem patriæ pressumque suorum,
 Inuidiâ, atque odiis turba profana tuis.
 Dum venale Papæ cælum, missamque perosus,
 Mauult esse tui portio Christe gregis.
 Cui se doctrinæ studio, sanctoque labore,
 Atque opera curâ consilii que fide,
 Addixit, moderansq; scholas & templa gubernās
 Haud grauis imperij fulmine, pacis amans.*

Testis

Testis erit inueniuita sine labe peracta,
 Leucoris, & seclifama, Luthere, tui.
 Et tu religionis apex, diuine Melanchthon,
 Et tu qui clarum de Cruce nomen habes.
 Postq̃ hos consilij consors, sociusq̃ laborum,
 Tu quoq̃ adhuc nostra spes Ioachime, schola.
 Orba sui luget Pastoris Lipsia fatum:
 Amissumque gemit Misnidos ora patrem.
 Salue sancte senex, decus ô venerabile morum,
 Salue cœlestum consociate choris.

ORNAVIT EVNDEM PETRVS
 LOSSIVS sequenti carmine:

Eximium patriæ decus & pia fama suorum,
 Ille ego sum populi Lipsia clara tui.
 Qui verbis potui mollire adamantina corda,
 Soluere qui curis tristitiaque graues.
 Exemplum fueram morū & pietatis honestum,
 Id quoque nunc culta posteritate probo.
 Inuide dic de me nunc quidlibet, ipse ego iunctus
 Nunc Christo longè sum meliore loco.

JOANNES DRACONITES

Theologus.

IOANNES DRACONITES natione *Francus*, patria *Caroloftadinus*, primum ætatis suæ tempus in studiis literarum & doctrinæ *Erphordia* cōsumpsit, & eodem in loco honores scholasticos adeptus, ibidem eas aliquandiu publice & priuatim cum laude docuit. deinde *VVittebergæ* sacrosanctæ Theologiæ *Doctor* renūciatus fuit. Hinc *Marpurgi*, & inde *Rostochij* sacras literas professus, tandem *Sambiensis Ecclesiæ præses* constituitur. Verùm *VVittebergam* regressus, Bibliorum opus quintuplex animo agitabat ad instar illius Origenis operæ veterum monumentis celebratæ, vt & alterius recentioris *Complutensis*. Cuius specimē in medio reliquit sanè egregium & posteris admirādum. Tandem inter hos tam pios & sanctos conatus vir optimus & doctissimus,

mus, ac in primis linguæ Hebrææ, Chaldeæ, Græcæ, Latinæ, præter vernaculam peritissimus è vita euocatur, ac *VVittebergæ* magno reipubl. & Ecclesiæ detrimēto obiit maior Septuagenario anno sal. 1566. 18. Aprilis, quod elegantissime EOBANVS in sequenti carmine expressit :

*Postquam est aperta & explicata veritas
Per scripta Christiana, per verbum DEI,
Ut ipsius velè media plebe infimi
Mysteriorum conscij, nil ambigant:
Quin constet antichristidos regnum scholæ
Venisse in ista & perdidisse tempora:
Quidni fateamur Antichristum impium,
Exterminandum Christianis omnibus,
Ac persequendum Christianis omnibus,
Constante veritate, scripturâ, fide;
Ne pergat ultra Christianos fallere
Tyrannica crudelitate & fraudibus.
Si forte queris illius potentiam,
Autoritate qua sit ad verbum DEI,
Quod ipse deprauarit improbiissime,
Et plura eodem scripta pertinentia:*

Hæc

*Hæc cerne scripta quæ Draconites tibi,
Sed scripta pauca, at erudita condidit:
Quæ Christianæ veritatis maximam
Partem scopumque persequendum continent.*

Transtulit aliquot sacros veteres Testamenti libros ex Hebræo, & succinctis commētariis eos explicauit, ex quibus hæc sunt: Commentarius in Psalmos aliquot & capitula Geneseos de Christi regno: Psalterium ex Hebræo versum cum scholiis seorsim adiunctis, Commētarius in Daniellem ex Hebræo versum, cum oratione & indice. In Psalmum 112. enarrationes. Sunt & germanice quædam eius nomine edita, quorum hîc nulla mentio. Commentaria Euangeliorum de Iesu Christo filio DEI libri duo, quorum primo continentur Euangelia ab Aduentu vsq; ad Ascensionem, altero ab ascensione vsque ad aduentum, quibus adiectus est Catechismus. Idem scripsit commentaria in Obadiam & Psalmum 137. Item commentaria in Ioëlem. In diuersos Prophetas interpretationes. Amos Prophetam ex Hebræo in Latinum conuertit. Edidit etiam *Orationes funebres in obitum Eobani; in obitum Gerardi Nouiomagi: in obitum Doct. Nicolai*
Ma-

Magni: in obitum Doct. Martini Lutheri. In obitum Elisabethæ Blanconemie. Item Orationem in peste super illud Iob 19. Scio quod redemptor &c. De Catechismo super Euāgelium Marci 10. De Euangelico concionatore: De officio Principis & concionatoris: De victoria principis super Psalmum 149. De Christiana fide super verbum DE I fundata, ad Bremenses. Defensionem coniugij sacerdotalis ex scripturis. Defensionem concionatorum Euangelicorū ad Colonienſes. De numeris Oratoriis librum. Carminum librū. Postilla per annum 1545. Subiecit textui Hebraico Prouerbiorum Salomonis quatuor aliarum linguarum versiones & annotationes, idem in aliquot Prophetas præstitit. De eodem Nigidius ita canit:

*Hic Draco percelebris doctrinæ fama trilinguis,
Saluifici verbi buccina clara fuit.*

Nutrit hunc iuuenem præstans Erphordia primum

Leucoream cupide tranſtulit inde ſcholam.

*Amplexus magni ſolidiſſima ſcripta Lutheri,
Dotibus & captus clare Philippe tuis.*

Sincere

Sincere docuit diuini oracula verbi,
 Doctrinæ rectæ consona vita fuit.
 Præsidiis verò linguarum adiutus hic idem,
 Sustinuit Psalmos explicuisse sacros.
 In nostro docuit bis senos impiger annos,
 Post alium cæpit querere sponte locum.
 Rostochium vidit, mox post ea tempora factus
 Regis montanæ portio iusta scholæ
 Hinc VVittebergam rediens sua fata subiuit,
 AEtate in sera floridus ipse senex.

L

Nach. Weillie in Sacculis.
No. 1299.
Oh. Stulgardie.
A. 1570. 20. Sept.

Ardor cras vera brentzi pietatis, illum.
Ardorem incendit Religionisantor.

JOANNES BRENTIVS

Theologus.

IOANNES BRENTIVS natus est
Vueilla oppido imperiali in *Sue-*
uia, anno 1499. Primæ laureæ insi-
 gnia suscepit anno ætatis suæ xv.
 Secundæ xviii. idque *Heidel-*
bergæ, vbi diuinas & humanas li-
 teras magno cum applausu professus est. Anno
 deinde 22. constituitur Ecclesiastes *Hale Sueuo-*
rum, ipse simul Religionis reformandæ autor o-
 ptimus maximus cum *M. Luthero* & *Ph. Me-*
lanchthone, non sine maximo vitæ fortunarum-
 que discrimine. Dehinc *Tubingam* euocatur au-
 spiciis *Huldrichi Ducis Vuirtebergensis*, vbi A-
 cademię Commissarium & Ecclesię Antistitem
 agit. Tandem *Studgardia Christophori Ducis*
 vocatu Pastor & Præpositus Ecclesiæ verè Apo-
 stolicus constituitur, fungiturque eo munere ad
 Vitæ vsque finem summa cum religione, fide,

prudentia, dexteritate, industria, vigilantia, atq;
 maximo cū vniuersæ reipubl. Christianæ com-
 modo. is Colloquiis religioni componendæ Im-
 perij adhibitus, *Augustæ, Haganoæ, VVorma-*
tia, Ratisbonæ, Tridenti, & Commētariis in Bi-
 blia vniuersa Exegeticis, aliis præterea scriptis
 Dogmaticis clarissimus obdormiuit in domi-
 no, anno 1570. ætatis 71. M. II. D. 17. 20. Septem-
 bris. Scripsit libellum casuum quorundam ma-
 trimonialium, cui præfatus est D. M. Lutherus:
 Item Cōmentarium in Exodum Moyfis. Com-
 mentarium in Leuiticum. Commentaria in li-
 brum Iob. In Amos Prophetam. in Ecclesiasten
 Germanicè, quod deinde ab alio latinitate do-
 natum est. In Epistolam Pauli ad Philemonem
 & in Historiam Ester commentariolum. In Eu-
 angelia secundum Lucam homilias. in Ioannis
 Euangelion exegefin. In Acta Apostolorum Ho-
 milias. Explicationem Psalmi Dauidis 94. Deus
 ultionum & 130. De profundis. Commētarium
 in Esaïam Prophetam. Idem conscripsit Synta-
 gma eorum, quæ nomine illustrissimi Principis
 VVirtebergensis per legatos eius acta sunt in Cō-
 cilio Tridentino. Libellum de administranda re-
 publ.

publ.& obediētia subditorum. Libellum de pœ-
na Anabaptistarum. Præterea conscripsit Com-
mentarios in libros Iosuaë, Iudicum, Ruth, duos
Samuelis. In Oseam, in epistolas Pauli ad Gala-
tas, Philippenfes, Colossenses, in Epistolam Pauli
ad Romanos commentariorum libros tres. In
Psalmorum Decades vndecim. Conciones ger-
manicas duas, de Peste vnam, alteram de Gran-
dine. Syngramma de coena Domini contra Io-
annem Oecolampadium. Contra Petrum Aso-
tum. Catechismum. Postillam. De personali v-
nionē duarum naturarum in Christo, & ascensu
Christi in coelum, & sessionem eius ad dexteram
Dei patris. Sententiam de libello Bullingeri cui
titulus est Tractatio verborum Domini, in do-
mo patris mei mansiones multæ sunt. de Maie-
state Domini nostri Iesu Christi ad dexteram Dei
patris & de vera præsentia corporis & sanguinis
eius in coena contra Petrum Martyrem, & Hen-
ricum Bullingerum. Recognitionem Propheti-
cæ & Apostolicę doctrinæ de vera maiestate do-
mini nostri Iesu Christi, ad dextram DE I patris
sui omnipotentis, in quo scripto refutatur Hen-
rici Bullingeri liber, cui titulum fecit fundamen-

tum firmum cui tuto fidelis quivis inniti potest: Testamentum editum Latine & Germanice. Omnia eius opera aliquot tomis simul excussa sunt in folio. Eiusdem vetus sententia de Cœna Domini, quam inseruit exegeſi in Ioannis Evangelium, edita eſt aliquoties. Hunc decoravit inſigniclogio:

IOANNES LAVTER-
BACHIVS.

*In reſtauranda ſocius pietate Lutheri
Brentius, Auſonij magna ruina Papæ.
Talis erat facie ſenij conſectus ab ævo:
Quàm prius abriperet mortis amara manus.
Conſilij multum conuentus iuuit honeſtos,
Quos habuit ſanæ relligionis amor.
Colloquiis præſens interfuit omnibus, idem
Immenſas auxit relligionis opes.
Vera quod Europa floret doctrina per oras,
Quæ celebrat Chriſtum relligioſa fide.
Non paruas iſti grato fert pectore partes,
Plurima pro cuius nomine dura tulit.*

E qui-

Equibus insidias fugiens odiumque Potentum
 Divina tectus liber abiit ope,
 Urbis Alexandri Doctor velut obuius hostem
 Effugit, Nili cum peragraret aquas.
 Organa Doctrinae Christi quod in orbe furores
 Hostiles superant, cura benigna DEI est.

ERASMVVS SARCERIVS

Theologus.

ERASMVVS SARCERIVS AN-
NEMONTII, quę vna est ex Mis-
nię ciuitatibus metalliferis, na-
tus, anno 1500. liberaliũ artium
& virtutis sapientięque studiis
probe excultus fuit, in primis sa-
crarum literarum sciētia claruit, sacris siquidem
literis VVittebergę egregiē nauauit operā quas
non solum concionando cum magno pietatis
zelo, sed & scribendo propagare atque illustrare
pro virili conatus est maximē. Primò *Lipsiæ* Ec-
clesiastes, ac deinde *Nassoviæ* Comitatus Pastor
& antistes fidelissimus fuit. Tandem optimē de
Ecclesia meritus, & multis ingenij sui monu-
mentis haud vulgaribus pię posteritati relictis
obiit *Magdeburgi* anno salutis 1559. Mensis No-
uembris die 28. ætatis anno 69. Scripsit Dialecti-
cam, Rhetoricam, Commentarios in Iesum Sy-
rach. Expositiones in Epistolas Dominicales, ac

M

festi-

festiuales ad Methodi formam ferè absolutas. In quatuor Euangelistas iusta scholia, ad perpetuæ textus cohærentiæ filum. Scholia in acta Apostolica, quæ Commentaria fusissima possint esse. In Epistolam ad Romanos, ad Galatas, Ephesios, Philippenses scholia. Methodos in præcipuos scripturæ diuinæ locos, ad nuda didactici generis præcepta in Theologorum vsum compositas. Dialogum reddentem rationem veterum synodorum, cùm generalium tùm prouincialium: item visitationum & nuper habitę Synodi & visitationis pro pastoribus comitatus Nassouienfis sub D. Guilhelmo Comite, simulq; explicantem eiusede visitationis acta, quæ cognita etiam aliis regionibus multū vtilitatis asferre possunt. De cōsensu veræ Ecclesię & Sanctorum patrum, in primis autem D. Augustini super præcipuis Christianæ religionis articulis. Conciones de signis & causis, quibus Germaniæ, nisi se ad poenitentiam cōuertat, mala plurima portenduntur. Sermones de poenitentia, De modo reuocandæ disciplinæ. De Conciliis & Synodis. De visitatione parochiarum. De officio Magistratus & subditorum, De iustitia quæ coram Deo est, & bonis

nis operibus. Liber de cauendis veterum Papistarum crassis, & nouorum Sophistarum insidiosis erroribus. Scripsit scholia in omnes fere veteris & noui Testamenti libros. Libellum etiam de cruce conscripsit, in quo plurimas causas recenset, quare DEVS piis crucem immittat, impressum cum præfatione Philippi Melanchthonis. Congessit in vnum librum veterum & recentiorum sententias de coniugio & diuortio, qui liber impressus est germanice. Fecit Dictionarium Scholasticæ doctrinæ. Corpus Iuris matrimonialis; libellum de fraterna reconciliatione Germanice, Consolatorium scriptum de suis liberis, ad Christianum comitem germanicè. De cognitione Veritatis germanice. De passione & morte nostri Saluatoris. Eiusdem doctrina Christiana Euangelij & pontificia, quatenus vtraque verbo DEI & patrum sententiis sit munita, cum refutatione doctrinæ falsæ publice typis mandata prodiit. Hunc Lauterbachius Poëta sequenti carmine eleganter describit:

*Qui geris à sancto, Sarceri, nomen amore,
Non equidem frustra nomen, Erasmus, habes*

M 2 Relli-

*R*eligionis honos, artes vitæque decorum,
*R*adices ut agant spe meliore suas,
*D*as operam sancto mentem percussus amore:
*D*um calamo, viua dum sacra voce colis.
*I*ngenij calamo quæ non monumenta relinquis?
*U*t sarta, ut maneat gloria tecta DEI?
*Q*uæ non suggesto facundus ab ore Pericles,
*Q*uæ decet ut faciat munia quisque doces?
*R*eligionis honos, artes, vitæque decorum,
*U*t Christo, fructu diuite, regna parent.

GEORGIUS VOLCKMARVS
 SS. Theol. D. & Professor VVitte-
 bergæ.

SCIRE tuum nihil est, nisi te scire;
hoc sciat alter, inquit Horatius.
 at vt constet, doctos scientesque
 viros patriam & rempub. pro vi-
 ribus iuuare, & iuuasse olim dū
 viuerent, facit Historiarū cogni-

tio, scriptorumq; industria, quæ sola beatitudo
 iure dici potest, vnde scire vere beatum efficit: e-
 contra verò omnis malus, aut ignorans est, aut
 impotens. animus enim tum beatus est, cum o-
 mnium optima & præstātissima intelligit. Cum-
 que Deum optimū & præstantissimum omniū,
 maiestatis immensæ, potentiæ infinitæ, omnia
 in se continentem, in quo præteritorum, præsen-
 tium, futurorū exemplaria relucet, animus no-
 ster atq; intellectus apprehendit, tum beatus est,
 tunc gaudio solido impletur, tunc veram & im-
 mutabilem beatitudinem possidet, & merito:
 Deus

Deus enim est summum bonū: sed prout quique viri sapientissimi & disciplinarum fonte exculti crediderunt, ita erunt & sapientiores, & quod consequens est, beatiores, capacioresque felicitatis æternæ, vnde illud dictum est, *fulgebunt iusti sicut stella, & intelligentes sicut firmamentum*, quanto autem totum parte præstantius sit, qui non videt cæcus est, & hac in re sicuti in luce cōtingit, clarissimam enim lucem non omnes æqua portione arripiunt, namque qui hebetioris sunt visus, minus claritatis accipiunt, quàm qui acutiore lumine perfruuntur, & huc tendere illud Euangelicum videtur, *in domo patris mei multe mansiones sunt*, non enim omnes beati, cum plene contenti sint, æquam beatitudinem possident, quoniam ea ut quisque capax est participat, ut in conuiuiis videmus, esculentorum capaciori ventre qui est, plus illo vorauit, qui angusto ventre compactus est, & tamen vterque ad saturitatem usque repletus est, neque amplius optat. quæ sane satis hic in loco attingimus in contumeliam ignorantia, quæ sapientia, id est *Palladis* hostem se profitetur, cuius quidem *Palladis* & amatrix & pedissequa est sciētia, sola be-
tum

tum efficiens. Vnde *Cicero* omnibus quirempub. iuuerint, auxerint, defenderint certum & definitum locum in cœlo esse, vbi beati sempiterno æuo perfruantur, e contrario vastatoribus conturbatoribusque reipub. in inferno locum tribuit *Vergilius*. Hæc ergo quæ narrauimus fidem certissimam nobis faciunt, Reuerendo & claro Viro *Georgio Volckmaro SS. Theologie Doctori ac eiusdē Professori in Academia Vuittebergensi publico* beatorum sedem in cœlo paratam; hoc autem nulla certitudine sed coniecturis assequi possumus, ipse namque pius, eruditus, & scientia pollens pios scientesque omnes coluit, ornauitque, pro rep. defudauit strenue, atque verbum Dei omnis scientiæ fontem, in prætā amœnissima atque viridaria florentissima deriuauit; sed hæc & alia quæ tantus virescit, ad exaltationem patriæ, ad reipubl. emolumenta, ad conciuium ornamenta, ad salutem studiosæ iuuentutis, ad scholæ, ecclesiæq; decorem, ad communem denique vtilitatem direxit, nullus in eo fastus, nullum superbiæ vestigium, nulla arrogantia scintilla vnquam apparuit, vnde præclare in eius effigiem & grate ita luit:

98 GEORG. VOLCKM. TH. D.
SAM. ROSENLOH SAXO.

*Sic vultus, sic ora tulit Volckmarus, ut ista
Peniculo artificis picta papyrus habet.
Quanta viro fuerit lingua facundia, quantâ
Sensa sacri eruerit dexteritate Libri,
Ædita Leucoreæ testantur Palladis arte,
Pulpita, & excelsæ grandis honos Cathedræ.*

GEORGIVS VVIRTHIVS

Medicus Archiater Ludonici Regis

Hungariae & Bohemiae.

GEORGIVS VVIRTHIVS nascitur in *Silesia oppido Leoberga*, Anno Christi 1470. Prima studiorum tyrocinia in patriâ faciēs deinde plurimis optimisque artibus extra eam per varias Academias animum suum induit. Anno 1509. *Lipsia* primum *Magisterij titulos* tulit. Deinde *Bononiae amplissimo Doctoris Titulo in Medicina decoratus est* anno 1515. Cum verò per *Liburniam* ex *Italia* cogitaret in patriam redire, præter spem ac votū provinciae illius Medicus, quasi diuinitus, delegatus fuit. Quin & paulo post inclyto *Ludonico Bohemiae & Pannoniae Regi* designatur Archiater. Quo munere splendidissimo cum laudē & dignitate perfunctus, ab eodem Rege *Budisina Lusatorum* constituitur DECANVS,

singulis videlicet meriti ergò. Obiit demum feliciter Gorlicij anno 1524. ætatis anno 54. die 9. Martij, relictis ocij sui literarij Symbolis in omne æuum perduraturis. Ioannes Riuius sequenti Eloquentio eundem descripsit:

Magnus ut ingenio, sic clarus honore Magistri

Egregij primum iura locumque capit,

Hic ubi Musarum sedem Philyraus Elister

Alluit & rapidus Lipsidos arua premit.

Post hinc digrediens Italasque profectus ad oras

Per medicas artes sedulus ire parat.

Felsina Doctoris meritâ ornatumque coronâ

Ad patrios iussit lata redire Lares,

Hoc titulo fulgens agitare inglorius artem

Noluit ingenij conscius ipse sibi.

Tum Regi iuueni Ludouico sceptrâ Bohemo

Qui tenuit præstò est Pannoniaque simul.

Ergo salutifera medicamina porrigit artis:

Et reliquis fausta præstitit ille manu.

Felix ô haeres ex fratre Georgius artis

Cui parilis simul, & nominis alter adest.

Extât annotationes PETRI VVIRTHII Lambergi

bergi longè doctissimæ, quibus Chelyn illā Da-
uidicam Psalmorum ita illustravit, vt vel copio-
sissimis aliorum cōmentariis anteferri merean-
tur, quod opus à fratre, ni fallor Romæ Canoni-
co se hæreditario accepisse testatur.

JACOBVS MILICHIVS

Medicus Doctor.

IACOBVS MILICHIVS natus est *Friburgi in Brisgoia*, anno 1501. vir & morum suauitate, & literarum eximia eruditione clarissimus, Mathematicumque imprimis & Philosophiæ vniuersæ studiosissimus, id quod abunde contestantur elegantissima ipsius commentaria in secundum *Plinij Librum* de Mundi historia. Fuit autem *Medicinæ Doctor ac Professor publicus in Universitate VVittebergensi*, homo singulari erga DEVM pietate, præstantique erga homines humanitate. Tandem vitæ suæ finem fecit in eadem Academia apoplecticus, anno salut. M. D. LIX. x. Nouembr. Commentarios in secundum *Plinij librum* de historia mundi recognitos edidit, adiecta in fine Oratione de dignitate Astrologiæ ab ipso dicta, in promotione Magistrorum. fecit

O

ora-

orationem de vita Galeni insertam Declamationibus Philippi Melanchthonis. aliam etiam de vtilitate Dialectices. item aliam de Cordis partibus & motibus. item *Questionem vtrum potus intra sitim cōtinendus sit, an verò corpus largius irrigandum.* Hisce fanè monumentis exquisitissimis & communi hominum saluti, & rei literariæ commoditati, simulq; propriæ famæ nominisque celebrationi atque immortalitati ita consultum fecit, vt iure dubitetur, vtrum præclaris ingenij dotibus, an verò ipsa naturæ bonitate plus de humano genere promeruerit, at nec in eo tam præclaras virtutes indiētas præterierunt nobilissimi Germaniæ Poētæ, inter quos & fons & Apollo nostri sæculi Poëtarum ita canit:

PHILIPPVS MELANCHTH.

Inuida Milichium rapuerunt fata Iacobum:

Qui sibi, quique aliis viuere dignus erat.

Cui pater ipse suas artes donauit Apollo:

Natura & gremio nutriit alma suo.

Ille vias cœli, cœloque errantia nôrat

Sydera, quasque habeant illa vel illa vices.

Adde

Adde potestates herbarum, vsumq; medendi,

Scriptaque solerti tot monumenta manu:

Hic herba vestras decuisset promere vires,

Quando alios vestra saepe leuauit ope.

Sed noua cum tellus quondam noua germina
fundet,

Et noua cum cælum prouehet astra nouum.

Tum nouus exuuiis decoratâ carne resumptis

Milichius, prisca dum videt artis opes.

Multa super flores, & cæli signa loquetur,

Abramo faciens mutua verba patri.

Nunc ver purpureum, felici spiret in urna,

Frondeat ut pictis semper amœna rosis.

IOSEPHVS à PIN V.

Autorem genitum post omnipotentis Olympi

Addita dena annis sæcla fuere nouem

Phœbus & hic centum bis quinaq; lustra peregit,

Milichius vitam clausit in orbe suam.

Fluxerat ipsius decies ubi quintus ab ortu,

In cursu bis iam quartus & annus erat.

JOANNES GVINTERIVS
Andernacus Medicus.

IOANNES GVINTERIVS
Andernacus, Andernaci Ubio-
rum, vrbe celebri natus anno
1487. in primis annis Dauentria,
ac Marpurgi in literis versatus
est cum ingenio felici nec sine
industria singulari: deinde Goslariae Scholę mo-
derator factus, & mox Louanij Gręęę Linguaę
Professor fuit. postea Medicinę studio se Lute-
tiaę Parisiorum tradidit totum, familiaris sum-
mus Guibelmi Budei & Lascharis Gręci: conuer-
tit ibi medicos Gręcos ac pręsertim Galenum,
in latinum sermonem, vnde Francisci I. Regis
Galliaę, & Io. Bellay Cardinalis liberalitate sum-
mā Medicinę Doctor & Medicus Regius salu-
tatus, Anatomę corporis humani autor atque
instaurator fuit. Interim à Rege Dania perbeni-

gne expetitus, atq; à *Ferdinando Cesare Augusto* singularis meriti ergò nobilitatus est. Pòst tumultu Gallico ob Religionem moto, primum vrbe *Mediomatricum* & deinceps *Argentina* Medicinam exercuit: simulq; in eadem Academia Professor publicus *Aristotelē* & *Demosthenem* interpretatus fuit. Tandem de republica literaria optime meritis obiit feliciter *Argentina* anno Christi 1574. 4. Octobr. Vertit autē è Græco de Anatomicis administrationibus libros novem. De constitutione artis Medicæ. De Theriaca ad Pisonem. De pulsibus ad Medicinæ candidatos. Introductionem seu Medicum. De sectis ad Medicinæ candidatos. De præfagiis ex informniis. Hippocratis librum de victus ratione privatorum cum Galeni commentario. Polybij de victus ratione libellum. De semine Galeni lib. 2. adiectis castigationibus Græci exemplaris. De facultatum naturalium substantia. Quod animi mores corporis temperaturam sequantur. De elementis. De priorum animi cuiusque affectuum agnitione & remedio. De optima corporis humani constitutione. De bono corporis habitu. De plenitudine. de atra bile. De tumoribus præ-

præter naturam. In librum Hippocratis de natura hominis commentaria duo. De Antidotis libros 2. præfationem in Methodum medendi Galeni ad Glauconem, seorsim Græcè Parisiis excusam, vbi conqueritur de Medicinæ veteris interitu. Pauli Æginetæ libros sex, qui summam rei medicæ complectuntur ex nouissima translatione ipsius commentariis etiam illustrati excusi sunt Argentinæ. Anatomicarum institutionum secundum Galeni sententiam ad candidatos medicinæ lib. 4. impressi Basileæ, cū opusculo Georgij Vallæ de partibus humani corporis, qui deinde recogniti & aucti per Andream Vesaliū Venetiis impressi. De Victus & Medicinæ ratione cum alio, tum pestilentiae tempore obseruanda idem trāstulit Galeni librum de totius morbi temporibus. Scripsit etiam de medicina veteri & noua tum cognoscenda, tum facienda Commentarios duos. item de Balneis & aquis medicatis Dialogos tres. De peste. De Compositione medicamentorum & vsu eorundem. De humorum præparatione. Commentaria Oribasij in Hippocratis Aphorismos ipse prim⁹ edidit. cui sic merito fecerunt Encomia hæc sequentia:

HVBERTVS DAMIVS AN-
DERNACVS.

*Ut natura parens dederat mortalibus olim
 Hippocratem, ipsa suum, quo retineret, iter:
 Sic quoque Guinterium tandem DEVS artis
 alumnum
 Edidit, & medicam reddere iussit opem.
 Fecit & occubuit: tua quo Germania fama
 Nunc medico celebris gloria parta viget.
 Fama per ignotas gentes volat: ossa recepit
 Terra, sed æthereâ mens colit vna domum.*

MICHAEL TOXITES.

*Hic situs est Andernacus prope coniugis ossa,
 Expectans regni gaudia leta DEI.
 Certabant Virtus, Pietas, Doctrina, senectus,
 Et voluit primo qualibet esse loco.
 Sed vicit Pietas, animumque per æthera Christo,
 Aduexit cuius numen adorat ouans.
 Ingenuus coluit felici sydere Musas
 Pæoniaque tulit pluribus artis opem.*

*In terris famam, nomenque reliquit honestum,
Spiritus it cælo, membra recepit humus.*

Exceßit septem decies ac amplius annos,

Mens tamen in sano corpore sana fuit.

Sed quid opus multis? laus uni hac sufficit una:

Ingenio magnos vicit & arte viros.

GEORGIUS CALAMINVS.

Octo Guinterius iam quando decennia mensem

Et clausit æuo septimam:

Jam iam care pater (dictis Panacea modestis

Compellat AEsculapium.)

Sat vite fameque dedit, nostroque labori

Guinterus arte nobilis.

Scis quod Louanium, sit & Argentina docentem

Mirata, post Lutetiam,

Hic ubi Vesalium medicus, Graiaque magister

Lingua poliuit Sturmium.

Scis quod lustra nouem medico iam floreant usu:

Antiqua nostra cum nouis

Artis & euertit nostro mysteria ductu

Perennis ac viret libris.

114 IOAN. GVINTER. ANDERN.

*Sit requies aeterna seni: sit vera voluptas,
Et nata cœlogaudia.*

*Sic ait: hinc animâ Guinterius intrat Olym-
pum,
Mortale terra suscipit.*

GVILHELMVS GRATAROLVS
Bergamâs, Medicus.

VILHELMVS GRATAROLVS, natus est *Bergamo, Gallia cisalpina* oppido; is Medicus fuit & Philosophus excellens: in primis verò Physiognomon & speculator naturæ solertissimus; qui egregie nominis sui celebrationem euexit scriptis libris quampluribus: vnde toti terrarum orbis celebratus innotuit, tandem animam expirauit anno 1562. 6. die Maij *Basileæ Rauracorum*, quòd eleganter *Petrus Nigidius senior* hisce versibus expressit (egit enim idem Gratarolus Professore & Medicum etiam in *Hassie Academia Marpurgi*.)

Doctrinam Papæ Gratarolus corde perosus,
Germanos cupide visere cœpit agros.

Nobilis hunc misit Cattis Basilea, sed anno
Vix semelexacto rursus eò rediit.

Sine quod Hassiaco non posset viuere cælo,

Sine quod in votis vrbs Basilea foret.

Hæc vita functi gelido nunc clara sepulchro

Insignis claudit corpus & ossa viri.

Scripsit librum de memoria reparanda, augenda, seruandaque omnimoda remedia & præceptiones. Item librum de prædictione morum naturarumq; hominum, facili ex inspectione corporis. Prognostica naturalia de temporum mutatione perpetua, ordine literarum: adiecta sunt vndecim signa terræmotus ex Ant. Mizaldo. De thermis Rheticis, ex Vallis Traschurij agri Bergomatis librum, cum diuersorum authorum scriptis de Balneis. Compendium *de tuenda valetudine literatorum*, & eorum qui magistratu funguntur, illorum præcipue qui in ætate constantia, vel ab ea parum absunt. De notis Antichristi: De vini natura, artificio, & vsu, de re omni potabili. Item de memoria reparanda, conseruandaque: De prædictione morum naturarumq; hominum, &c. prognostica. De tuenda valetudine in vniuersum. *De literatorum conseruanda valetudine.* De peste. Theses de peste, hæc omnia

yno volumine impressa sunt Basileæ in octauo. Scripsit praxin medicam. Correctiones & additiones in librum Italicum falso attributum Cl. V. Gabrieli Fallopio, cui titulus est secreta Fallopij. Censuram in primum librum Alexij Pedemontani in quo medica tractat, modū faciendi quintam essentiam simplicem. De viribus, vsu ac mixtione aquæ ardentis. Equorum & domesticorum aliquot animalium remedia, annis 25. vndique collecta. Edidit etiam cum præfatione, & glossulis Petrum Pomponatium de causis occultorum effectuum seu de incarnationibus. Ioannem de Rupecissa, de extractione quintæ essentia omnium rerum potissimum pro vsu medico, quem auxit optimis rebus eiusdem aut similis argumenti. Chemicorum præcipuorum volumen, cum præfationibus, prolegumenis & obscurorum aliquot locorum declarationibus. Præterea aliorū opera partim dudum edita, partim nunquam antea publicata correxit, vti sunt: Petri de Abano vel Apano libellus de venenis, ad manuscriptum exemplar correctus: cui adiecit multa eius argumenti vtilissima, nec antea edita. Chirurgicus libellus per iusta capita distinctus gallice

gallice scriptus ante annos 135. Scriptores qui consilia & curationes de Sudore Anglico annotarunt. Theatrum Galenicum Mundellæ completum, & in meliorem ordinem redactum. Thaddei Florentini & Guilielmi de Brixia consilia medica. Eiusdem *proficiscentium, seu magnis itineribus diuersas terras obeuntium medicina*. Vera Alchimix modus.

LEONHARDVS FVCHSIVS
Medicus.

LEONHARDVS FVCHSIVS natus est *Vuembdingæ*, oppido *Rhetia*, anno 1501. prima literarum rudimēta *Heilbrunnæ* posuit, inde per omnes honores Scholasticos ascendit, primum bonarum

artium Baculaureus Erphordiæ salutatus, Magister deinde Philosophiæ Ingolstadij: & aliquot annis post Medicinæ Doctor ibidem appellatus. Medicinam publice in eadem Academia summa cum fide & diligentia professus aliquandiu, mox Onolsbachij Medicinam factitans, Principum Marchionum Brandenburgicorum Archiatrus fuit: inde Ingolstadium reuocatus, sed religione obstante Onolsbachium regressus est. Denique euocatur *Tubingam* ad Medicinam publice docendam, quam ipse & ratione optima, & Oratione sapientissima multis annis fideliter &

Q 2 studio-

studiose explicauit, magna cum gratia atque admiratione omnium, & commentariis innumeris spectatæ eruditionis atque scientiæ in omni Medicinæ genere illustrauit plurimum: Tandem exemplum diligentia & laboris, decus & ornamentum Academiae singulare, optimè de præsentibus posterisque meritis summa cum testificatione cōstantiæ & fidei in religione obiit ibidem in Christo fideliter, sexto Idus Maij, anno 1566. ætatis 65. Eius opera hæc sunt Medicinæ Methodus, seu ratio compendiaria perueniendi ad veram solidamque Medicinam: item de vsitata huius temporis componendorum miscendorumque medicamentorum ratione libri tres, iis qui praxin medicam exercent maxime necessarij; De sanandis totius humani corporis, eiusdemque partium, tam internis, quam externis malis libri 5. Tabulæ aliquot vniuersæ medicinæ summam & diuisionem compendio complectentes: Tabulæ sex in Galeni libros de morborum causis & symptomatibus. Paradoxorū medicinæ lib. 3. in quibus multa à nemine hætenus prodita, Arabum, ætatisque nostræ medicorum errata confutantur, & obiter Sebastiano Montuum

tuum medico Riuorienti respōdetur. Apologia tres; quarum prima aduersus Guilhelmum Putaneum docet, Aloen aperire ora venarum: 2. aduersus Sebastianum Montuum nonnulla paradoxorū capita defendit: 3. aduersus Hieremiam Thriuerium, in internis inflātionibus pleuritide præsertim, è directo partis affectæ sanguinem mittēdum esse. Item explicationes aliquot paradoxorum de Historia stirpium commentarij insignes, adiectis earundem viuus plus quam quingentis imaginibus, nunquam ante ad naturæ imitationem artificiosius effectis. Item succincta vocum difficilium & obscurarum passim in eo opere occurrentium explicatio. Hippocratis aphorismorum sectiones septem è græco in latinum sermonem conuertit & luculentissimis commentariis illustrauit, adiectis annotationibus in quibus quotquot sunt in Galeni Commentariis loci difficiles ad vnguem explicantur. Vertit etiam aliquot Epidemiōn libros Hippocratis commentariis adiectis. *Eius aduersus Christiani Egenolphi Typographi Francfortani calumnias respōsio excusa est Basileæ anno 1545.* Item *Cornarius furens ibidē excusus, apud Eras-*

mm Xylotectum. scripsit item *Apologiam aduersus Gualterum Ryffum.* Difficilium aliquot quæstionum & hodie passim controuersarum explicationē, libros quatuor auctos & recognitos. Nicolai antidota vertit & annotationibus illustrauit. Annotationes scripsit in libros Galeni de tuenda valetudine. In eiusdem libros de differentiis febrium, & locis affectis commentaria. In eiusdem de morbis libros commentaria. Item in Libros de Medicinis simplicibus. præterea libros quinque de medendi ratione recognouit & auxit, additis tribus libris Chirurgicis. Methodū ad medicinam perueniendi, siue compendium medicinæ omnino nouum fecit. adhuc de compositione medicamentorum libros quatuor auxit & recognouit, adiecto quod ante desiderabatur, Dispensatorio, vt vocant. Plantarum effigies excusas seorsim, quinque diuersis linguis reddidit. de Oculorum remediis libellus germanicus eodem autore prodiit. item an Morbifica aliqua sit de Galeni sententia causa continens, quæstiones medicæ de peste. Commentaria in methodum medendi. Hippocratis Epidemion libros transtulit, & in ordinem alphabeticum redegit.

degit. Commētarĩa in Galeni libros tres de temperamentis fecit. item Compendium anatomie, præterea duos alios tomos Historiæ stirpium primo adiecit, in quibus omnibus plures quàm duodecim Iconum sunt centuriæ. *de Fuchsio ita cecinit,*

IOANNES LAVTER-
BACHIVS.

*Quale Dioscorides medica præclarus in arte
Herbarum nomen cognitione tulit:*

*Tale sua meruit, maius quoque Fuchsius arte
Herbarum nulli cognitione minor.*

*Herbarum propriis naturam viribus ille
Ut tandem nude protulit absque typis.*

*Sic tribus, hic omnes veris iconibus herbas
Exprimit ingenio dexteriore tomis.*

*Arte Dioscorides quod Graiis: Fuchsius istud
Non modò Germanis, omnibus orbe locis.*

*Nesit opus terras vitæ penetrare periclo:
Ne iuga, vel valles, vel nemorosa loca.*

*Absque labore tomis herbas cognosce, fouere
Angustos medica, qui cupis artis opes.*

Dum

*Dum bonus herbarum species vireſqꝫ miniſtrat,
Haud errat, graue qui cum duce tentat iter.*

CONRADVS GESNERVS,
Philosophus & Medicus.

ONRADVS GESNERVS Tiguri vrbe Heluetiorum primaria natus anno Christi 1516. postquā in patria literarum fundamenta posuisset, Argentinensem Scholam primo adiit, deinde Bituriges Auaricum, mox etiam Lutetiam Parisiorum profectus optimis disciplinis eruditus est. Eo itaque studiorum cursu absoluto, Lusannamque rediens, Græcas literas ibi professus fuit, per integrum triennium: demum Basileæ supremam in Medicina lauream adeptus se inde Tigurum cōtulit, perpetuumq; domiciliū sibi ibidem constituit. qua in vrbe & Medicinam fecit & Philosophiam publico stipendio docuit annis 25. Vir pius & omni genere virtutum ornatissimus, omnia naturæ arcana perscrutatus, magis cogitās de aliorum vtilitate promouēda, quam propriæ salutis tuendæ curam rationemve suscipiens, in

R 2 omni

omni literarum genere, præsertim verò in Medicina & Philosophia naturali atq; Philologia clarissimas lucubrationes edidit, erat enim Philologus & Philistor doctissimus, lumen Germaniæ & decus Helvetiæ, tandem cum incredibili luctu Ecclesiæ, Scholæ, Reip. bonorum denique omnium, blandissima quidem morte, sed atrocissima pestilentia absumptus obiit Tiguri in patria, anno 1565, ætatis anno 49. die 13. Decembr. Scripsit pene infinita suo marte, & multa simul aliorum scripta in lucem protulit: quorum omnium Catalogum cum ipse ediderit, visum est eundē ipsius verbis apponere, & Corollariū addere eorum, quæ post catalogum conscriptum edita sunt: aut in Bibliotheca Claris, Medici Caspari VVolfij asseruantur.

Primum igitur circa annum D. 1537. (Conradi Gesneri verba pono) Lexicon Græcolatinum, quod iam ante à diuersis & innominatis nescio quibus misere satis confarcinatum erat, ex Phauorini Cameris Lexico Græco ita auxi, ut nihil in eo extaret, quod non ut singulari fide ac diligentia, ita labore maximo adiicerem: sed typographus me inficio, & præter omnem expectationem meam, exiguam duntaxat accessionis meæ partem adiecit, reseruans sibi forte auctuarium ad sequentes etiam editiones. Eodem paulo post defuncto, meum exemplar recuperare non potui. Ab eo etiam tempore in gratiam Heinrici Perri Basiliensis Typographi, ter aut quater ex diuersis lectionibus meis, idem volumen insigni accessione auxi, ita ut semper nominarem auctores, à quibus singula
exce-

exceperim, ut & authoritas maior esset, & orthographia minus corrumpere-
 tur: quod si alij etiam multi Lexicorū corruptores potius quàm
 authores, obseruassent, non vsque adeò aliquot millibus locorum corru-
 pta hæc volumina hætenus in publicum prodissent, non solum Typo-
 graphicis erratis passim innumeris absurdissimè referta, propter impe-
 ritiam illorum qui ad præla corrigunt: sed ipsorum etiam authorum,
 quorum plurimos idcirco sua nomina profiteri puduit. Vltima quidem
 editio à me, locupletata Basileæ nuper prodit ex officina Hieronymi Cu-
 rionis, anno Domini 1560. Septembri, in folio, chartis trecentis octogin-
 ta quatuor. Cæterum hoc anno, quo hæc scribo. 1562. Genueæ prodisse
 audio longè copiosissimum emendatissimumq; Græcæ linguae Thesau-
 rum, à Rob. Constantino incomparabilis doctrinæ viro, ex Ioan. Crispi-
 ni officina. Medicaminum succi duorum (quæ Antiballomena Græci
 vocant) Galeno adscriptorum tabula Latinitate donata, adiectis etiam
 Græcis multò castigatioribus, & annotationibus in quædam locos. Ea-
 dem ex libris Dioscoridis, Aëtij, & Pauli Aëginetæ passim excerpta, &
 in vnum diligenter conscripta, subieciimus. Chartæ sunt quinque cum
 dimidia, excusæ Basileæ in octauo cum Aëtuarij eperere de compositione
 medicamentorum, apud Robertum Winter, anno Domini 1540. Enchi-
 ridion historiæ plantarum ordine alphabetico, ex Dioscoride sumptis de-
 scriptionibus, & multis ex Theophrasto, Plinio, ac recentioribus Græcis
 additis: facultatibus autem ex Paulo Aëginetæ plerunque quàm bre-
 uissimè adscriptis, &c. in gratiam medicinarum candidatorum, qui cogni-
 tionis stirpium causa rusticari interdum solent. Robertus Winter im-
 primebat in 8. Basileæ anno 1541. chartis nouendecim. & eodem anno
 Melchior Sessa Venetiis in 16. Huic similem alium de cæteris simplici-
 bus medicamentis libellum nondum edidi. Compendium ex Aëtuarij
 Zachariæ libris, de differentiis vinarum, iudiciis, causis & præiden-
 tiis. Vniuersalis doctrina Cl. Galeni Pergameni de compositione phar-
 macorum secundum locos affectos à capite ad calcem, particularibus me-

dicamentis omiſſis. Symbola Galeni experimentorum ex lib. eius collecta, & aliorum quorundam. Hoſce 3. libros, Chriſtophorus Froſchouerſus Tiguriuſ typographuſ vno volumine coniunxit. Tiguri 1541. in 8. chartis 24. Apparatuſ & delectuſ ſimplicium medicamentorum, ex Dioſcoride & Meſuaeo præcipue, alphabeti ordine, pharmacopolis maxime vtilis liber. Continentur autem eodem volumine, vniuerſalia Pauli Aeginetæ præcepta de medicamentorum ſecundum genera compoſitione: & eiſdem argumenti omnia quæ in Galeni libris de compoſitione med. valæ & vni præcepta extant: multis ſuperflue dictis, & particularibus pleriſque compoſitionibus remotis, &c. Frelloniꝝ fratres excudebant Lugduni 1542. in 8. chartis 18. & dimid. & Venetiꝝ fratres de Nicoliniſ in 16. Cataloguſ plantarum nomina Latine, Græce, Germanice & Gallice è regione proponens, ſecundum ordinem alphabeti, Latinis præcuntibus vnà cum vulgariſ pharmanopolarum nomenclaturis, &c. Hiſ accedunt in calce operis Nomenclaturæ ſtirpium ſecundum varias gentes, Dioſcoridi adſcriptæ, in ordinem literarum digeſtæ. Liber impreſſuſ eſt Tiguri apud Froſchou. 1542. in 4. chartis 4. & dimidia. De ſyllogiſmiſ Compendiuſ authoriſ incerti, è Græco tranſlatuſ, excuſuſ Baſilæ in 8. chartis duabuſ & dimid. apud Ioan. Oporin. cum Ioachimi Perioniꝝ lucubrationibuſ quibuſdam in organuſ Ariſt. 1542. Moraliſ interpretatio erroruſ Vlyſſiſ Homerici, authoriſ incerti. Commentatio Porphyriꝝ philoſophi de Nympharum antro in 13. libro Odyſſeæ Homericæ. Apologiæ quædam pro Homero & arte poetica, fabularuſq; aliquot enarrationeſ, ex Commentariis Procli Lycinꝝ Diadochi philoſophi Platonici in lib. Platonis de republica: in quibuſ plurimæ de diis fabule, non iuxta grammaticoruſ vulguſ hiſtorice, phyſice aut ethice tractantur: ſed theologicis, (vt gentileſ loquuntur) ex prima philoſophia rationibuſ explanantur. Omnia per noſ è Græco ſermone conuerſa, & euulgata Tiguri, 1542. in 8. chartis 12. ex Offici. Froſchouiana. Porphyriꝝ philoſ. quaſtioneſ Homericæ. Pauli Silenariꝝ

tiarj hemiambia, de thermis, & alia quædam ex Græcis eodem tempore, aut etiam postea à me conuersa, nondum in lucem exiuerunt. De la-
 Ète & operibus lactariis libellus, philologus pariter ac medicus, cum epi-
 stole ad Iacobum Auicenum Glaronensem de montium admiratione, ex-
 cusus Tiguri 1543. in 8. chartis 6. & dimid. Ioannis Stobai Collectanea
 siue loci Communes CXXIII. ex omni genere authorum vetustissimo-
 rum Græcorum, cl. ferè congesti, ex nostra interpretatione Latina, &c.
 His accefferunt opuscula tria, à nobis etiam primum Latine edita: nem-
 pe Cyri Theodori dialogus de amicitia exilio senariis iambicis. Opuscu-
 la duo Platoni adscripta, vnum de iusto, alterum, an virtus doceri possit.
 Omnia Græce & Latine è regione, Tiguri apud Froschouerum, cum du-
 plici indice, vno rerum, altero authorum, anno Domini 1543. in folio,
 chartis 210. & iterum Stobai locis, cum ex manuscriptis exemplaribus,
 tum aliunde, auctis atque recognitis, anno 1550. & tertio, 1559. Eos-
 dem locos Oporinus Basileæ edidit Germanice, Ge. Lato interprete. Au-
 dio & Antuerpia Latina nostra seorsim excusa esse absque Græcis. Noua
 editio valde aucta, parata prælo apud me est. Heraclidi Pontici Allego-
 riæ in Homeri fabulas de diis, & sermo Dionis de Homero Latini facti,
 excusi Basileæ apud Ioan. Oporinum, adiectis etiam eisdem Græcis, &
 aliis quibusdam raris ac elegantibus opusculis, anno Domini 1544. in
 octauo chartis 14. & semis. Michaelis Ephesii Scholia in Aristotelis li-
 bellos, nempe: De iuuentute & senectute, vita & morte. De longitu-
 dine & breuitate vitæ. De diuinatione per somnum. Omnia è Græco
 translata, & impressa Basileæ in 8. anno D. 1541. chartis 6. & dimi-
 dia, cum Nicolai Leonici explanatione in primum librum Aristotelis de
 partibus animalium, apud Westhemerum: & Venetiis anno 1543.
 in folio, cum Alexandri Aphrodis. commentarijs in librum Aristote-
 lis de sensibus, Lucilio Philaltheo interprete. M. V. Martialis pœ-
 tæ Epigrammata (ad linguæ Latine copiam, & varias rerum nomen-
 claturas utilissima) ab omni verborum obsœnitare, in adolescentium
 præci-

præcipuè scholarumq; vsum, expurgauì, & in locos circiter 86. digesti.
 His adiecti Dialogos tres, quibus ratio huius instituti redditur, & multa
 de puerilibus studiis commemorantur. Et in fine Annotationes Iac. Mi-
 cylli, Froschouerus cudebat Tiguri 1544. in 8. chartis 28. Ambrosii Cale-
 pini Dictionarium lingue Latine, quod anno 1544. mense Septembri
 impressum est Basileæ apud Leonhardum Hospinianum, innumeris lo-
 cis castigauimus: & ex postrema editione Venetys publicata ad insigne
 Sirenis, quæ supra quatuor millia vocabulorum ex probatissimis autho-
 ribus acceßisse gloriatur, omnia in nostrum exemplar transtulimus: &
 prosodia, id est, quantitatis syllabarum notas (plerunque etiam versus
 poetarum, quibus ea confirmetur) nouo labore singulis dictionibus, quæ
 ordine alphabeti explicantur, inscripsimus. Ceterum nomina propria,
 ex quibus maxima pars Venetæ acceßionis constabat, seorsim à Latinis
 vocabulis in peculiare alphabetum, partim proprio labore, partim iu-
 uantibus amicis, digesta sunt, additis omnibus illis, quæ in postremis di-
 ctionarijs poetâicis continebantur. Huic volumini titulum fecimus, O-
 nomasticon nominum propriorum: quod tertio iam auctum & emen-
 datum à nobis prodiit, Basileæ ex Hieronymi Curionis officina. In se-
 cunda quidem editione, quæcunque Stephanus regius Grammaticus
 Græcus propria locorum nomina habebat, Latine interpretatus adiecti,
 & loca castigauì innumera. Græca etiam nomina passim addita sunt. Vlti-
 ma editio publicata est Basileæ, anno 1560. in folio. Sunt autem Lati-
 narum dictionum chartæ 312. cum aliâs, tum ex Pauli Manutij obser-
 uationibus plurimum auctæ. Onomastici verò nostri priuatim chartæ
 61. In Lexicon Græcolatinum, anno 1544. Basslæ excusum in 4. de Vti-
 litate ac dignitate lingue Græcæ præfati sumus. Antonij Tilefi Itali
 Consentini opuscula aliquot, partim iam prius diuersis in locis, partim
 nunquam prius edita, tum styli Romana puritate, tum editione, varie-
 tate & lepore argumentorum, magno studioforum applausu excepienda,
 Ioan. Oporino Basiliensi typographo dedi: qui ea publicauit, anno 1545.
 in 8.

in 8. chartis undecim. Ex his ligato sermone conditus est Imber aureus
 Tragædia: & poemata 7. soluto autem Commentarij duo, unus de co-
 loribus, alter de coronarum generibus. Ab eo quidem tempore etiam
 alia quedam huius authoris poemata in Italia typis impressa, nactus
 sum: quæ cum præcedentibus coniuncta denuò excudi optarim, ut tam
 elegantis scriptoris, quæ extant omnia, uno volumine haberentur. Bi-
 bliotheca vniuersalis, siue Catalogus omnium scriptorum locupletissi-
 mus, in tribus linguis, Latina, Græca & Hebraica: extantium & non
 extantium, veterum & recentiorum, vsque ad annum Domini 1565.
 doctorum & indoctorum, excusorum & in Bibliothecis latentium: O-
 pus nouum, & non Bibliothecis tantum publicis priuatisue instituen-
 dis necessarium, sed studiosis omnibus cuiuscunque artis aut scientiæ,
 ad studia melius formanda utilissimum. Tiguri apud Froschouerum
 1545. in fol. chartis 325. adiecto ad finem indice nominum vniuerso-
 rum, ut ea quorum prænomina fortè Lector ignorat, inuenire possit.
 Non solum autem singula authorum scripta hoc volumine enumeran-
 tur: sed singulorum etiam librorum argumenta sapius adscribuntur, si-
 ue ex ipsorum authorum præfationibus, ut simul etiam styli aliquod
 specimen præbeatur Lectori, siue aliter: & super multis Censuræ docto-
 rum hominum, & alia quedam, quæ in Compendiis postea excusis, non
 meo quidem consilio ommissa sunt, poterant enim breuius quidem expo-
 ni, non tamen prorsus omiti. Sed suum plerunque lucrum spectant ty-
 pographi, potius quàm vel authorum voluntatem, vel utilitatem Le-
 ctorum solidam. In Compendium quidem illis postea impressis, per mul-
 ta authorum nomina noua, recentiora præsertim, accefferunt: sed omnis
 illa accessio seorsim etià à Froschouero nostro excusa est, ut qui primam
 editionem emerunt, aut deinceps etiam empturi sunt, fructus illo non
 frustrentur. Sententiarum siue Capitum Theologicorum præcipuè, ex
 sacris & prophanis libris Græcis collectorum digestorumq. in Locos com-
 munes, per Antonium & Maximum monachos, Tomi tres. Antonij

loci *Melissa* inscripti, inq̃ duos Tomos diuisi, numero sunt 175. *Maximi* verò 71. Tomo vno comprehensi. *Abba Maximi*, philosophi, confessoris & martyris, *Aphorismorum seu Capitum de Perfecta charitate & aliis virtutibus Christianis*, *Centurie quatuor*. *Theophili sexti Aniochenensis episcopi*, de Deo & fide Christianorum contra gentes *Institutionum libri tres ad Autolycum*. *Tatiani Assyrij*, *Iustini martyris discipuli*, *Oratio contra Græcos* (Hæc omnia quinque diuersorum authorum volumina) mea cura ex codicibus manuscriptis transcripta, & meo labore emendata, ante & ad prælum, (præter *Maximi Centurias* prius excusas, nunc quidem castigatiores,) *Froschouerus Græce excudit Tiguri 1546. in fol. chartis 73.* Et rursus eadem omnia in Latinum sermonem conuersa, eodem anno in folio chartis 99, Ex his primam partem *Melissæ Antonij* ego interpretatus sum: & *Tatiani Orationem*, cui & annotationes adieci. Secundum verò *Melissæ partem*, & *Maximi Locos* *Ioannes Ribittus Subaudus* Latina fecit. *Maximi Centurias*, *Vincentius Obsopæus*: *Theophili Institutiones*, *Conradus Clauferus*. *Enumeratio medicamentorum purgantium, vomitoriorum & aluum bonam facientium*, ordine alphabeti, excusa in quarto, *Basileæ in officina Frobeniana*, anno Domini 1546. cum *Antonij Musæ libello de catapotiiis*. *Naturalis scientiæ totius Compendium*, ex *Aristotelis aliisq̃ libris* ab *Hermolao Barbaro patricio Veneto* confectum, & in Italia impressum mendosissimè, quoad eius potui, repurgatum *Ioanni Oporino* tradidi, è cuius officina prodiit, chartis octo in 8. anno 1548. quibus ille adiecit *Hieronimi Wildenbergij Aurimontani* in plerosque *Aristotelis physicorum libros Epitomen*, chartis undecim. *Pandectarum* siue partitionum vniuersalium, qui secundus Tomus *Bibliothecæ nostræ* est, libri nouendecim: excusi Tiguri apud *Froschouerum* in folio, 1548. chartis 191. In his libris omnium, qui in primo *Bibliothecæ* tomo nominantur authorum, & plurimorum in super aliorum scripta, non alphabetico ordine vt in primo tomo, sed secundum artium & scientiarum

rum genera per certas classes & locos communes enumerantur: non titulis modo librorum memoratis, sed capitum etiam inscriptionibus, & particularibus plurimorum librorum argumentis. Librorum inscriptiones hæ sunt: 1. De grammatica & philologia. 2. De dialectica. 3. De rhetorica. 4. De poetica. 5. De arithmetica. 6. De geometria, opticis & catoptricis. 7. De musica. 8. De astronomia. 9. De astrologia. 10. De diuinatione cum licita, tum illicita, & magia. 11. De geographia. 12. De historiis. 13. De diuersis artibus illiteratis. 14. De naturali philosophia, & theologia gentium. 15. De prima philosophia seu metaphysicis. 16. De morali philosophia. 17. De æconomica philosophia. 18. De re politica, id est, ciuili & militari. 19. De iurisprudentia. His liber vicesimus subiungendus erat de re medica, quem certas ob causas reliqui, & ne hæcenus quidem absolui, quamuis materia satis copiosa mihi sit congesta. Pandectarum, hoc est, secundi tomi Bibliotheca liber 21. siue ultimus, De theologia Christiana, seorsim cussus ibidem, in fol. 1549. chartis 90. Est autem is liber veluti index per locos digestus in plerosque veterum & recentiorum theologorum libros, hoc est, librorum titulos & capita ferè, &c. Et chartis nonaginta, quibus constat, postrema septem continent Indicem alphabeticum, huic de theologia libro & superioribus 19. communem. Cl. Galeni librorum editioni Latina, quæ publicata est Basileæ in officina Frobeniana, ex Iani Cornarij recognitione, anno 1549. capitum distinctionem & argumenta in plerosque libros, ab initiis singulorum, adieci: quæ in multis (iis præferim, qui rei medicæ tyronibus præcipuè necessarij lectu sunt) ita copiose ac methodice tractantur, ut vel Epitomes aphoristica instar haberi possint. Historia animalium liber 1. qui est de quadrupedibus viuiparis, cum figuris ad viuũ expressis: opus philosophis, medicis, grāmaticis, philologis, poetis, & omnibus rerũ, linguarumq. variarum studiofis, vtilissimum simul iucundissimumq. futurum: in quo non modo simplex animalium historia continetur, sed etiam veluti cōmentarij locupletissimi, & castigationes plurimæ

in veterum ac recentiorum eiusdem argumenti, quæ videre nobis licuit omnia, ex authoribus ferè ducentis quinquaginta, &c. Ita digestis commodò perpetuoq. ordine omnibus, ut quicquid de vnoquoque animali cognoscere libuerit, nullo negotio statim inueniatur. Neque enim ad continuam lectionem à nobis hæc condita sunt, sed ut eorum qui Dictionariorum esse solet, ad inquirendum maxime, usus sit: quod non intellexerunt, qui prolixitatis in hoc opere nos accusarunt. In sequentibus quidem animalium libris, minus prolixus fui, hoc est, in philologia paratior. Hoc volumen in Epitomen contraxit, philologia omni omissa, excellens doctrina & virtute medicus Laurentius Hiel, in illustri Academia Ienensi hoc tempore professor: idem forte facturum in reliquis etiam nostris de animalibus libris, ut aliquando coniuncti publicentur. In Germanicum verò sermonem simili compendio transtulit hunc & secundum de quadrupedibus ouiparis, Conradus Forer Vitoduranus medicus, nunc etiam ecclesiæ minister, & similiter de aquatilibus volumen. Auium verò historiam Germanicam fecit Rodol. Hustinus, quæ iam excusa est, anno D. 1548. chartis 87. Thesaurus Euonymi Philatri de remediis secretis, (voco autem secreta, in quibus pars purior & tenuior, ab impuriore crassioreq. secernitur, arte,) liber physicus, medicus, & partim etiam chymicus, & æconomicus in vinorum diuersi saporis apparatu, medicis & pharmacopolis omnibus præcipue necessarius, impressus Tiguri apud Andream Gesnerum F. in 8. chartis 39. anno 1558. Agit autem præcipue de artificiosis aquarum & oleorum distillationibus siue extractionibus, ex herbis aliisque simplicibus medicamentis. Secunda eius editio prodiiit anno 1558. adiectis quibusdam instrumentorum distillatorum figuris, & nono Iacobi Bessoni libello, de absoluta ratione extrahendi olea & aquas è medicamentis simplicibus. Hunc librum cum in gratiam Andreae Gesneri patruelis mei, noui tum typographi, immaturum ederem, nomen meum addere nolui. Nunc quoniam & magno studioforum rei medicæ applausu cum exceptum video, & ali-

quando

quando absolutiorem dare cogito, si Deus vitam dederit: me eius authorem esse dissimulare amplius nolui, praesertim cum iam viri quidam eruditi id deprehenderint. Ex eadem officina Germanicus etiam euulgatus est, Rodolpho Landebergero nostro (ecclesiae Bulaci diacono, in agro Tigurino) interprete. Et Latine in 16. Lugduni: ibidemq. ni fallor Gallico. Veterum aliquot theologorum Graecorum orthodoxorum libri Graeci, & iidem Latinitate donati è regione: quorum plerique partim Latine, partim Graece antehac non sunt editi, nostra plerique cura excusi, Tiguri apud Andream patruelem, anno 1552. in folio, chartis 104. Sunt autem hi: Canones Apostolorum, & veterum tredecim sanctorum Conciliorum decreta, à Clemente Romano, ut quidam putant, versi & collecti, &c. Ignatii martyris & Archiepiscopi Antiocheni, epistola 12. Ioanne Brunnero Tigurino interprete. Athenagorae Atheniensis philosophi Christiani Apologia, vel Legatio pro Christianis, ex nostra interpretatione cum annotationibus nostris. Eiusdem de mortuorum resurrectione liber, Petro Nannio interprete, cum Henr. Stephani typographi doctissimi (qui hos duos Athenagorae libellos seorsim prius excudit Geneuae) in Graecum simul contextum & Nannij versionem Annotationibus. Aeneae Gazaei Platonici Theophrastus, siue de animarum immortalitate & corporum resurrectione dialogus, Ioan. Wolphio ecclesiae Tigurinae ministro interprete. Cidonij de Contemnenda morte oratio, Raphaelae Seilero I. C. Augustano interprete. Hermiae philosophi irrisio gentilium philosophorum, eodem interprete. Expositio capitum admonitoriorum Agapeti diaconi ad Iustinianum Imperatorem, innominato interprete. Ex his ego suppeditavi Aeneae Gazaei Platonici Theophrastum, ex nobili Reipub. Augustanae bibliotheca nactus: & Ignatii epistolas, quas Lutetia paulo ante Graece excusas ignorabam. In Hieronymi Tragi de stirpibus Commentarios Argentinae excusos apud Rihelium, anno 1552. praefationem adieci in gratiam typographi, quae continet Catalogum rei herbariae scriptorum, qui ad illud usque tempus aliquid edi-

derunt, extantium & non extantium, &c. satis copiosum, chartis circiter 3. De thermis & fontibus medicatis Heluetiæ & Germaniæ libri duo, excusi Venetiis in officina Iuntarum, anno 1553. in fol. char. s. cum quadrante, cum permultis aliorum libris, qui thermas Italiæ descripserunt. Ab eo autem tempore, quoniam plurima obseruauit, quibus hoc argumentum plenius illustrem, spero me breui eundem librum auctum & recognitum seorsim editurum. Tabulæ collectionum, quibus per singulos anni menses, quæ stirpes in singulis per Germaniam flores fructusq; ut plurimum proferant, ordine recensetur. Argentina à Ribelio impressa 1553. in octaao. chartis quinque cum quadrante, cum Dauidis Kyberi summi amici mei, rei herbariæ Lexico: quod dum sub prælo esset, eodem anno, mense Ianuario, optimus & doctissimus vir peste sublatus obiit, mihi verò iam morte proximus quæ excudenda supererant, ut ante prælum inspicerem ac emendarem commendari voluit, &c. itaque & præfationem in illum librum, & in authoris mortē Idyllium lugubre Græcum condidi. Icones animalium quadrupedum viuiparorum & ouiparorum, quæ primo & secundo historiæ animalium libris à nobis describuntur, cum nomenclaturis singulorum Latinis, Italicis, Gallicis, & Germanicis plerumq; per certos ordines digestæ, Tiguri procudebat Frofcho-nerus 1553. in folio, chartis 17. & rursus auctas ac recognitas, tum alias tum multis descriptionibus & iconibus additis, quæ in historiæ libris nō habentur, anno 1560. chartis 32. Ligari autem debent cū sequentibus animalium Iconibus. Historiæ quadrupedum ouiparorum liber, id est, secundus de animalibus, cum appendice ad quadrupedes viuiparas, anno 1554. ibidem excusus in folio, chartis 37. Et quia paruus est, commodè vno volumine cum historiæ auium, id est, tertio de animalibus libro ligabitur. Historiæ auium liber, (qui est tertius de animalibus) cum figuris, ex eadem officina, anno 1555. chartis quatuor supra ducentas. In fine adduntur Paralipomena. Icones auium omnium, quæ in nostra auium historiæ describuntur cum nomenclaturis singularum in linguis diuersis

diuersis Europæ: ibidem euulgata, anno 1555. in fol. chartis 33. Et rursus anno 1560. nouis aliquot iconibus ac descriptionibus aucta & recognita, chartis 37. In eam editionem emendationes & additiones aliquot conieci ad finem Iconum quadrupedum secundæ editionis. De medicina chirurgica præstantia & antiquitate scriptum nostrum, & Enumerationem alphabeticam virorum illustrium, qui rem chirurgicam in scriptis vel artis usu excoluerunt, Gesneri fratres duo (patrueles mei) Tiguri publicarunt, chartis septem & dimidia fere, in volumine satis magno, quo diuersos chirurgiæ scriptores, mea fere cura complexi sunt. De raris & admirandis herbis, quæ siue quod noctu luceant, siue alias ob causas, Lunaria nominantur, Commentariolus. & obiter de aliis etiam rebus, quæ in tenebris lucent. Inferuntur & nouæ quædam herbarum Icones. Descriptio montis Fracti siue Pilati vulgo dicti, iuxta Lucernā in Heluetia. Patrueles mei imprimebant Tiguri, anno 1555. in 4. vna cum Ioan. du Choul. G. F. Lugdunensis, Pilati montis in Gallia descriptione: & Ioan. Rhellicani Idyllio, quo Stocchornum montem altissimum in Bernensium Heluetiorum agro versibus heroicis describit. Charta sunt omnium duodecim cum dimidia. Epitome bibliothecæ nostræ tomi primi, à Conrado Lycosthene Rubeaquensi, edita primum Basileæ, per Iosiam Simlerum Tigurinum recognita & aucta, plus quā bis mille authorum accessione, excusa Tiguri apud Froschouerum in fol. 1555. chart. 105. Ad eam quidem augendam nos quoq. collectanea nostra contulimus, &c. Huius Epitomes accessio, appendix primi tomi futura, seorsim etiā impressa est, ut supra diximus. Rob. Constantinus Gallus etiā Lutetiæ edidit Nomenclatorem scriptorum insigniū, qui veluti Epitome breuissima utilissimaq. bibliotheca nostræ est: ubi optimos quosq. veteres & recentiores scriptores nominat, extantes duntaxat, manuscriptos vel impressos, secundum genera artium & scientiarum digesto libro, &c. Eum Andreas Wechelus Parisiis excudit 1555. in 8. chart. 12. Muhrdates, siue de differentiis linguarū, tum veterum, tū quæ hodie apud diuersas nationes

in to-

in toto orbe terrarum in vſu ſunt, obſeruaciones, typis Froſchoueri excuſa Tiguri 1555. in 8. chartis 10. cum tabula quæ orationem Dominicam in plurimis linguis ſcriptam proponit. Libelli 2. medicinales: Vnus De ſanitate tuenda: Alter, Contra luxum conuiuiorum: Tertius, Contra notas aſtrológicas Ephemeridum de ſecandis venis. Seſquicharta à patrnelibus impreſſ. 1556. in 8. Cl. Aeliani Præneſtini Pontificis & ſophiſtæ, qui Romæ ſub Imperatore Antonino Pio vixit, Aeligloſſus aut Meliphthongus ab orationis ſuauitate cognominatus, monumenta, quæ exant omnia Græce, Latineq; è regione, cura & opera noſtra in lucem edita. Sunt autem hæc: De animalium natura lib. 17. ex Petri Gillij Galli & noſtra interpretatione, ad Græcos codices manuſcriptos recogniti, & tertia fere parte ex iſdem per nos aucti, Græce quidem prius antehac non excuſi. Varia hiſt. lib. 14. Iuſto Vultcio Wetterano interprete, nunc etiam recogniti. De militaribus ordinibus inſtituendis more Græcorum lib. 1. à Fr. Robortello Vtinenſi in Latinum ſermonem verſus, & ab eodem picturis quam plurimis illuſtratus, nunc denuo emendatior. Epiſtolæ ruſticana, Sebaſtiano Guldebercio Tigurino interprete. Omnia Tiguri apud patruelles meos, anno 1556. in ſos. chartis 176. De piſcibus & aquatilibus omnibus libelli 3. I. Halienticôn P. Ouidij Naſonis emendatum & ſcholiis illuſtratum. II. Aquatiliū animantium Enumeratio iuxta Plinium, emendata & explicata, ſerie literarum. III. Eorundem Nomenclator Germanicus longè copioſiſſimus: Et alia quædā ad piſcium hiftoriam pertinentia Andreas Geſnerus F. excudebat Tiguri 1556. in 8. chartis 18. De ſtirpiū aliquot nominibus vetuſtis ac nouis, vt ſunt Mamirâs, Môly, Oloconitis, Doronicum, Bulbocaſtanum, Granum alzelin vel Habbaziz, & alia complura, Epiſtolæ duæ: vna Melchioris Guilandini Boruſi: & altera noſtra, cum nouis iconibus tribus. Chartæ ſunt tres excuſæ Baſilæ apud Nicolaum Epiſcopium F. 1557. in 8. & rursus cum epiſtola Matthioli Senenſis. M. Antonini Imperatoris Romani & philoſophi de ſeiſſo ſeu vita ſua libros 12. unā cum Marini

Neapolitani libro de Procli vita & felicitate, Græcos e bibliotheca illustrissimi principis Othonis Heinrici, cum vir doctrina excellens Michael Toxites nobis communicasset, describendos curari, & ad archetypum contuli, & patrueli Andrea anno 1558. cudendos dedi, unâ cum translationibus Latinis, in Antonini quidem libros Gul. Xylandri Augustani: in Martini verò Proclum, amici cuiusdam nostri iuuenis peregruditi, qui præ modestia nomen suum exprimi noluit. Chartæ sunt 30. in 8. Historiæ animalium liber quartus, quæ est de piscibus & aquatilibus, cum iconibus, procusus Tiguri à Froschouero 1558. in fol. chartis 335. Ad finem Paralipomena quædam accesserunt. Continentur autem eodem volumine Gul. Rondeletij quoque & Petri Bellonij de Aquatiliū singulis scripta. Hannonis Carthaginensium ducis Nauigatio, qua maximam Libycæ oræ partem vltra Herculis columnas lustrauit, è Græco sermone in Latinum conuersa, adiectis etiam scholiis. Sesquicharta impressa Tiguri apud Andream Gesnerum F. anno 1559. cum Ioan. Leonis Africani Descriptionis Africæ libris nouem, in 8. Xenocratis de alimento ex aquatilibus libellus Græcus nostra opera editus, idemq; Latinus ex nostra interpretatione, unâ cum scholiis. Chartæ sunt quatuor cum dimidia, procusæ Tiguri apud Andream patruelem in 8. unâ cum Iani Dubrauij Olmucensis episcopi, De piscinis & piscium qui in eis aluntur naturis libris quinque. Icones animalium aquatiliū in mari & dulcibus aquis degetium, plus quàm D C C. cum nomenclaturis singulorum Latinis, Græcis, Italicis, Hispanicis, Gallicis, aliisq; interdum. Explicantur autem singulorum nomina ac nominum rationes, præsertim in Latina & Græca lingua vberissime: & nominum confirmandorum causa descriptiones quorundam, & alia quædam præsertim in magno nostro de Aquatilibus volumine non tradita, adduntur: deq; singulis Rondeletij, Bellonij, Saluiani, & nostræ sententiæ explicantur breuissimè. Froschouerus cudebat Tiguri 1560. in folio chartis 101. Hoc monendus est Lector, tres libros, quibus conti-

nentur Icones Quadrupedum, Avium & Aquatiliū, commode vno volumine ligari. Historia & interpretatio prodigij, quo cælum ardere visum est per plurimas Germaniæ regiones, ineunte anno 1561. die tertio à Natali Dominico: deq; aliis quibusdam prodigiis veteribus ac novis. Chartæ sunt tres impressæ apud nos eodem anno in octavo Con. Bolonensi authoris nomine, meum enim non ponere placebat, ne quis sutorem vltra crepidam mihi obiiceret. Placuit hæc interpretatio Anglis, qui sua lingua eam ediderunt. Amicus quidam hic Germanice reddidit, sed nondum edidit. Dictionarium Germanicolatinum nostra adhortatione copiosissimum Iosua Pictorius noster confecit, excusum Tiguri à Froschouero in 4. 1561. cum nostra præfatione, in qua de lingua Germanica in vniuersum eiusq; dialectis, & quàm latè pateat: quid ei cum Gotthica & Gallica commune: deq; antiquis ac recentibus in ea scriptis, & illustrandæ eius ratione disserimus, per se squichartam fere. Valerij Cordi Simesusii Annotationes in Pedanij Dioscoridis Anazarbei de medica materia libros quinque, longe aliæ quàm antehac sunt euulgatæ. Eiusdem historia stirpium libri quatuor, nunc primum in lucem editi, adiectis etiam stirpium iconibus, & breuissimis Annotatiunculis. Eiusdem Sylua, qua rerum fossilium in Germania plurimarum, Metallorum, Lapidum & Stirpium aliquot rariorum notitiam breuissime persequitur. Eiusdem de artificiosis extractionibus liber. Eiusdem compositiones medicinales aliquot, non vulgares. His accedunt Stocchornij & Nefsi in Bernatium Heluetiorum ditione montium, & nascentium in eis stirpium, descriptio Benedicti Aretij professoris in schola Bernensi. Descriptiones & icones quadam plantarum nostræ, & De hortis Germaniæ liber à me tum recens conscriptus. Hæc omnia typographo Argentineni Iosia Rihelio suppeditauit, anno 1562. qui ea publicauit in fol. chartis trecentis ac tribus. Hortorum Germaniæ priuatim chartæ sunt 32. Prolegomena in opera Galeni, Latina, quæ hoc anno 1562. Basileæ prodeunt, ex vltima doctissimorum hominum recognitione, &c.

Char-

Chartæ sunt sedecim quadrante in magnofolio. Casij iatrosophista naturales & medicinales quæstiones 84. circa hominis naturam & morbos aliquot, ex nostra interpretatione Latina. Eadem Græce longè quàm antehac castigatiores cum scholiis nostris. Iacobus Gesnerus imprimebat Tiguri 1562. in 8. chartis nouem cum dimidia: vnà cum Antonij Snerbergeri medici Catalogo medicamentorum simplicium pestilentie veneno aduersantium. Santis Ardoyni Pisaurensis medici de Venenis libri octo: cum tribus eiusdem argumenti Ferdinandi Ponzetti Cardinalis, excusi Basileæ apud Henr. Petri, & P. Pernam, anno 1562. in fol. Vtriusque authoris codicem ante annos quadraginta aut amplius retrò excusum, typographis ego suppeditaui: cum in nullis amplius bibliopoliis prostant. Aristotelis libellum de virtutibus à me translatus, passim Stobæi Collectaneis Græce & Latine inserui: sicut & Theophrasti characteres, Græco contextu & Politiani translatione, quoad eius potui emendatis. His vltimus hoc tempore adnumeretur, præsens hic de scriptis tum propriis, tum aliorum à me editis. Ex his hætenus impressis lucubrationibus nostris, pleraque olim, si vixero, & iterum edi ea contingat, aucta & emendata dabo.

De nondum editis, partim perfectis, partim imperfectis adhuc. Verfabar hoc tempore in adornanda nostra stirpium historia, cuius materiam vberissimam & picturas quam plurimas, permultis retrò annis congerere cæpi. Ab ea verò multæ subinde occupationes necessariae, multæ etiam ex improviso impedimenta me auocant. Nuper quidem doctissimo typographorum Heinricho Stephano, Xenophontis de venatione libellum, ab Omnibono Leonicensi minime bene conuersum, in eius gratiam ut emendarem roganti, obsecundare volui: & spero translationem illam cum Scholiis fortè nostris, inter cetera Xenophontis opera Latina ex eius officina propediem appariturâ, vnà cum nostris in eundem librū observationibus & emendationibus Græci contextus. Alterū impedimentū immatura doctissimi Augustani medici Ioannis Moibani mors

mihi attulit: qui nuper suo fato fungens, amicis mandauit ut conuer-
 sionem suam & annotationes in Euporiston Dioscoridis Anaſarbei li-
 bros duos, nusquam antehac editos, imperfectas ad me mitterent. quas
 ego propter amicitiam, quæ nobis uiuentibus interceſſit, ipsius nomine
 perficerem ederemq;: id quod eò facilius ſuſcepi, quoniam & illum a-
 mauit plurimum, & libros Græcos Senatus Auguſtani liberalitate iam-
 dudum transcriptos habui, inq; iis interdum animi gratia me exercui.
 Nuper etiam Valerij Cordi Descriptionis ſtirpium librū quintum ſum
 naſtus, quem in Italia confecit: eumq; perleſtum Argentinam ad Rihe-
 lium typographum, ut maturè excuderet, miſi. Oppiani de Aucupio li-
 brorum Paraphraſim, quam Venetiis olim mihi deſcribendam curauit,
 Græcam Latinitate donauit, & noſtræ animalium hiftoriæ paſſim inſe-
 rui: editurus etiam ſeorſim, ſi occaſio fuerit, cum alijs quibuſdā Græcis,
 de animalibus ſcriptis, &c. Procopij Gazæi in Octateuchum (id eſt, prio-
 res octo veteris Teſtamenti libros) Commentarios Græcos, copioſos ſanè
 & eruditos, ex eadē bibliotheca naſtus ante annos aliquot, tranſcri-
 bēdos curauit, & Con. Claſſero conuertendos dedi, ubi primum typo-
 graphus contigerit, Græce etiam editurus. De canibus Ioan. Caij Angli
 medici & philoſophi ſummi libellus, cum noſtris quibuſdam additioni-
 bus, uel per ſe, uel cum alio quopiam ad animalia pertinente libro eden-
 dus, apud me aſſeruat. Serpentium & inſectorum hiftoriæ materiam
 copioſam congeſſi. De lapidibus, gemmis & omni foſſilium genere Ob-
 ſeruatiōum ſyluam collegi. Remediorum ſecundum genera & locos di-
 geſtorum, maximum numerum in ſchedis repoſui. In Ariſtotelis quoſ-
 dam libros phyſici argumenti, paraphraſes aut ſcholia, in alios Græce, in
 alios Latine, ex Græcorum interpretum commentariis concinnaui. Ad-
 mirandas Ariſtotelis narrationes emendaui, & meliori ordine digeſſi.
 Græce, Latina quedam & Græca carmina, Epigrammata, Idyllia, con-
 ſcripſi. Germanicorum nominum propriorum, uirorum & mulierum,
 (quibus uſa eſt Germania, antequam ſanctorum nomina ex linguis
 peregrin-

peregrinis reciperet,) aliquot millia secundum terminaciones disposita habeo. Apparet autem in singulis pene certa aliqua significatio, ut vel ominis gratia, vel saltem non temere, sed certam ob causam imposita videantur, sicut & apud Græcos ferè. Nihil autem antiquius in nostra lingua, & unde, qualis ante multa secula fuerit, magis appareat, extare putato. (* Hunc librum Marcus Widlerus Tigurinus, à Gesnero inchoatum, sese auxisse, & absoluisse profitetur: eiusq; editionem pollicetur.) Germanicorum vocabulorum quam plurimorum ex Hebraica, Græca & Latina, origines meditor, & alia quadam, si Deus concesserit, sed ut res humanæ sunt, Πολλὰ μετὰ πέλφους καὶ χεῖρας ἀπρὸς. Volui tamen etiam nondum editas & imperfectas lucubrationes meas commemorare, partim ut viri boni ac eruditi, me, dum vixero, nunquam otiosum futurum, meq; & mea omnia reipub. literaria promouenda perpetuò deuotissima fore intelligant: partim, ut qui ætate ac valetudine firmiores & otio magis abundantes homines literati, similiter erga bona studia atque ego affecti, reperiuntur, ij de rudibus atque inchoatis quibusdam meis materiam sibi expoliciendam, perfacile impetraturi, postulare à me possint.

COROLLARIUM. Enchiridion rei medicæ triplicis. Illius primum quæ signa ex pulsibus & urinis diiudicat. Deinde Therapeutica de omni morborum genere curando singillatim. Tertiò Diætica vel de ratione victus, præsertim in febribus. Hoc volumine continentur. De pulsibus libellus, ex Galeni libris collectus ac veluti in formulam redactus, auctore quidem incerto, sed diligentissimo doctissimog; De iudiciis urinarum tractatus ex probatissimis collectus auctoribus, & in tabulæ formam confectus, adiectis etiam causis, quæ hanc vel illam urinam reddant, Ioan. Vasseo Meldensi auctore. Morborum internorum præpè omnium curatio, breui methodo comprehensa, ex Galeno præcipuè & Mar. Gattinaria, per Iacobum Syluium medicum selecta. De ratione victus in febribus secundum Hippocratem, in genere & singillatim.

lib.3. authore Brudo Lusitano medico. Præfatio Conradi Gesneri ad Achillem P. Gassarum medicum. Liber impressus Tiguri per Andream Gesnerum F. & Iacobum Gesnerum fratres, anno 1555. in 8. chartis 59. semis. Con. Gesneri de anima liber sententiosa breuitate, veluti per tabulas & aphorismos ut plurimum conscriptus, philosophiæ & medicinæ studiosis accommodatus. Impressus Tiguri apud Iac. Gesnerum, 1563. in 8. chartis 15. De omni rerum fossilium genere, gemmis lapidibus, metallis, & huiusmodi, libri aliquot plerique nunc primum editi. Ioan. Kentmanni Dresdensis medici Nomenclaturæ rerum fossilium, quæ in Misnia præcipue, & aliis quoque regionibus inueniuntur. Eiusdem, Calculorum qui in corpore ac membris hominū innascuntur, genera 12. depicta descriptaq; cum historiis. De metallicis rebus ac nominibus, observationes variæ ex Schedis Georgij Fabricij. Seuerini Gæbelij medici de Succino lib. 2. prior Theologicus, posterior physicus & medicus: cum Corollario C. Gesneri. Valerij Cordi de Halosantho seu spermate Ceti liber, cum Corollario C. Gesneri. S. Epiphaniij episcopi Cypri, de 12. gemmis quæ erant in veste Aaronis, liber Græcus & Latinus, cum Corollario C. Gesneri. Fr. Ruei medici Insulani, de Gemmis aliquot, iis præsertim, quarum Ioan. in Apocalypsi meminit, & aliis quarum usus hodie apud omnes percrebuit, lib. 2. Theologis non minus utiles quam philosophis. C. Gesneri, de rerum fossilium, lapidum & gemmarum maximè, figuris & similitudinibus liber: non solum medicis, sed omnibus rerum naturæ ac philologiæ studiosis, utilis & incundus, omnia simul impressa Tiguri apud Iac. Gesnerum, anno Domini, 1565. in 8. chartis 67. Εὐπείρασ. Ped. Dioscoridis Anazarbai ad Andromachum, hoc est, De curationibus morborum per medicamenta paratu facilia lib. 2. Græce & Latine, partim à Ioanne Moibano medico Augustano, partim verò post huius mortem à C. Gesnero in linguam Latinam conuersi: adiectis ab utroq; interprete Symphonij Galeni aliorumq; Græcorum medicorum. Argentina excudit Iosias Rihelius, anno 1565. in chartis 62. Iod. Willichij

chij Magirica, emendauit & edidit Tiguri. Moschionis de Affectibus mulierum, liber impressus Basilea apud Guarinum, à Gasparo Wolphio editus. Euonymi seu de remedijs secretis pars secunda, edita à Gasparo Wolphio, Tiguri apud Froschouerum 1569. * Hic etiam modo in Germanicam linguam translatus est per D. Ioan. Iacobum Nuschelerum medicum. Epistolarum medicinalium Gesneri, libri tres editi sunt per Gasparum Wolphium. Itemq; Oxymellitis elleborati descriptio & usus: vnà cum eiusdem de Aconiti primi assertionem, ab eodem. Præterea quam plurimos Græcos & Latinos authores partim emendauit, partim scholiis illustrauit, poëtas quidem Græcos Nicandrum, Orpheum, Aratum, Sophoclem, Euripidem, Hesiodum, Museum, Dionysium, Q. Calabrum, Coluthum, Tryphiodorum, Sibyllina oracula. Medicos, Aretæum, cuius etiam capita quedam manuscripta in bibliotheca Gesneri asservantur. Veterinariae medicinae libros. P. Aeginetam, Simeonem Sethi, Celsum, Auicennam, Nicolaum Alexandrinum. Alios quoque authores emendauit, & quidem diligentissimè, Athenæi Dipnosopistas. Scriptores rei rusticæ. Stobæi sententias: item Antonij & Maximi monachi, quos Stobæo coniunxit. Iulij Pollucis Onomasticum. Seruantur etiam in eius bibliotheca libri nondum editi. Præterea Demetrii Constantinopolitani de nutritione & cura accipitrum lib. 2. De canibus lib. 1. Græce. Epiphaniij quedam Græca manuscripta. Petri de Musandinis, de cibis & potibus preparandis pro infirmis. Alexander Seitz de Ther-
mis & modo lauandi.

VIDEA-

152 CONRADVS GESNERVS.

VIDEAMVS IAM ET ELOGIA
quædam illi facta, quorum præcipuum de-
cantauit THEODORVS
BEZA.

*Te cælo mutante solum, GESNERE, volucres
Quæcunque pennis aëra permeant,
Repleuere modis omnia tristibus,
Migrantem amicum extrema supra sydera
Omnes cum gemitu graui secuta.*

*Te cælo mutante solum, GESNERE, feroces
Gemunt in antris belluæ,
Et stabuli pecudes oblita.*

*Sibilis Colubri te feri gemunt lugubre,
Imisque quotquot sub cauernis
Occulta terrarum colunt:*

*Et flaccidum plantæ virentes,
Et pallidum flores nitentes
Et flaccidum arbores comantes.*

*Regnate per humida,
Et belluosus qua ferit undique
Reboantia littora Pontus,*

Planctu

Planctu sonoro deflet Amphitrite,
 Et liquidis sub aquis pisces natantes mutitāt:
 Naturate omnis deniq; ut suorum fidum An-
 tistitem

Plorat sacrorum, muta
 Futura deinceps; ni loquaris mortuus.
 Hæc inter tibi turbatus, GESNERE, parentat
 BEZA tuus, Vati Vates, & amicus amico
 His incompositis innu meris numeris.

FELIX TRVBIVS.

Cum nossem terras, nossem genus omne ferarum,
 Aethereumque genus, squamigerumq; genus.
 Plantarum seriem cum vellem ponere certam,
 Mors operi intentum repperit atra meo.
 Et, GESNERE, tibi dixit spectanda supersunt.
 Nunc tandem rutili sydera celsa poli.
 Linque igitur terras & corpora linque caduca,
 Cum Christo in cæli viuere posse datur.

U

CAELIVS SECVNDVS CVRIO
Philosophus.

ÆLIVS SECVNDVS CVRIO
 Italus, *Cyriaci Taurinorum* op-
 pido natus anno 1503. Montica-
 lerij educatus in prima pueritia
 fuit. Adolefcens deinde Taurini
 ingenuis artib. imbutus est: qui
 cum ob sinceram fidei Christianæ doctrinam,
 quam ab ineunte etate, spreta superstitione Pon-
 tificia, amplexus fuerat, varias ab hostibus perse-
 cutiones, carceres, vincula passus est: semper ta-
 men post tot Eporediæ, Taurini, Lucæ intenta-
 tas mortes atque flammæ præsentissima numi-
 nis ope mirabiliter ereptus est: vnde per præci-
 puas Italiæ vrbes, ac præsertim Mediolanum at-
 que Papiam fama eruditionis ac religionis suæ
 passim spargebatur, adeò vt ob Pontificis Roma-
 ni infidias, amplius in Italia se tutum esse nō pos-
 se videret: quare Lusannæ primò amplius qua-
 driennio ac deinde Basileæ, à qua & Magisterij

Insigniis ornatus & ciuitatis iure donatus fuit, philosophiæ & eloquentiæ studia professus est annis propemodum XXXIII. Tandem præclara sui memoria ad immortalitatem, tam docendo, quàm scribendo post se relictæ, excessit è viuis ætatis suæ anno 67. salutis humanæ 1569. ad VII. Kl. DCB. opuscula quæ eleganter & pie conscripsit hæc sunt : Araneus siue de prouidentia DEI. Libellus de immortalitate animorum. de liberis pie educandis. paradoxa Christiana duo. Paraphrasis in principium Euangelij S. Ioannis. Adhortatio ad religionem. Oratio de ingenuis artibus. *Oratio in laudem Scribarum.* Funebres Orationes duæ. Laudatio cuiusdam qui pro patria occubuit. Quatuor breues orationes è Græco versæ. Bernardini Ochini sermo ex Italico versus. pro vera & antiqua Ecclesiæ Christi authoritate in Antonium Florebllum oratio. de omni artificio differendi atq; tractandi summa. Commentarij in Ioachimi Perionij de Dialectica libros tres. In eosdem libros Epitome. Pasquillus Ectaticus, cum aliis etiam aliquot lepidis Dialogis, quibus præcipua religionis nostræ capita explicantur. De literis doctrinaq; puerili libri quinque

que & libellus *de ratione docendi Grāmaticam*.
 Christianæ religionis institutio. Nizolij in Cice-
 ronē obseruationes ab eo locupletatæ. de Men-
 suris Romanorum tractatus, cū Liuiio excusus,
 simul cum præfatione in T. Liuium. Cōmenta-
 ria in Philippicas M. T. Ciceronis Orationes. E-
 narrationes in Orationes Ciceronis pro P. Quin-
 tio, C. Rabirio perduellionis reo, Lucio Corne-
 lio Balba. T. An. Milone, M. Marcello, Q. Ligario,
 rege Deiotaro, & in inuectiuas quatuor in Cati-
 linam, impressæ sunt ab Oporino cū variorum
 autorum in omnes Orationes Ciceronis com-
 mentariis. In M. T. Ciceronis topica explicatio-
 nes ad Iuris Ciuilis rationes, quod voluit Cicero,
 potissimum accommodatæ. Epistolarum sele-
 ctarum libri 2. Orationum (*inter quas & Agrip-
 pæ contra monarchiam, & Meccenatis pro mo-
 narchia aduersariæ orationes duæ lectu dignissi-
 mæ, ex Dione Latinitate donatæ continentur.*)
 liberi. insunt autem Orationes quædam fune-
 bres Æschinis, Demadis, Demosthenis singulo-
 rum singulæ latine expressæ. Oratio de ingenuis
 artibus. de Rhetoricæ & partitionum Oratoria-
 rum Ciceronis commoditate. de honore in pro-
 mulga-

mulgatione institutorum Academię Basiliensis. Frācis̃ci Spieræ Ciuitatulani historia ab eo ex Italica lingua in Latinam translata. *Oratio Honorij Traumani ad milites pro tuenda libertate Germaniæ* ex Germanica Lingua in Italicam à quodam alio, & deinde in Latinam ab eo translata. Appiani de bellis Hispanis librum ex Græca lingua conuertit in latinam, ac præfationem eius editionis præfixit, qua vitam Gelenij describit. Librum de amplitudine regni DEI fecit. Francisci Guicciardini Historiam ex Italica lingua in Latinam conuertit. M. Antonij Sabellici historię nouum supplemētum adiecit. Historiam Melitenfis belli descripsit. Thesaurum latinæ linguæ noua editione perconcinnatum edidit. item *libros tres de perfecto Grammatico. Parentatus illi fuit hoc Epitaphio,*

PAVLVS CHERLERVS.

*Arte potens, pietate grauis, sermone politus
Cælius hic molles in leni funere somnos,
Juxta cara sibi, quondam sua pignora, carpit:
Cumq; his exurget priscis reuidentus amicis,*

Luce

*Luce sub extrema: Cum tu fortissime IESV
Vina DEI soboles, sonitu praeunte tubarum,
Adueniens iudex liquidis in nubibus acer,
Iudicioq; premes orbem, Et noua praemia reddes:
Praemia grata probis: reprobis ingrata; sed aqua,
Et fidei vacuis ipsorum debita factis.*

HVLDERICVS ZVINGLIVS

Helvetius Theologus.

VGII natus est HVLD RICHVS ZVINGLIVS, anno 1493, est uatem illud oppidum in Heluetiis, primam adolescentiam laudabiliter in studiis peregit, idque primùm *Basileæ*, deinde *Bernæ*, tum *Viennæ Austriæ* cum Basiliensis Academia Magistrum artium & Philosophiæ pronunciauit anno 1506. Postea ibidem sacris literis initiatus est, fideli opera *Thomæ VVitebachij Theologi clarissimi* vsus. Sacerdos itaq; factus est primo *Claronæ* Anno 1516. deinde Pastor eligitur in celebri illo Eremitanæ Virginis fano. Demum *Tigurrinæ* Ecclesiæ summus Doctor & Antistes constituitur anno 1519. Is primus in Heluetia Pontificum indulgentiis fortiter se opposuit: Religionem Euangelicam instaurauit: Foedus cum hostibus DEI impium fortissimæ nationi dissuasit

X

fedu-

sedulo. Colloquium ob Eucharistiæ negotium. publicum cum Theologis Marpurgensibus habuit anno 1529. Bello tandē Heluetico ciuili, fungens ministerio suo in castris proque aris & focis fortiter pugnans occubuit Ætat. 46. Anno Christi 1531. x i. Octobr. Scripsit multa, quæ in quatuor Tomos digesta typis excusa sunt.

In primo Tomo continentur: Opus articulorum, siue conclusionum 67. paræneses ad communem Heluetiorum ciuitatem, ne Euangelicæ doctrinæ cursum impendant, nec licitis sacerdotum connubiis offendantur. Supplicatio quorundam apud Heluetios Euangelistarum, ad R. D. Hugonem episcopum Constantien. ne se induci patiatur, ut quicquam in præiudicium Euangelij promulget, neve scortationis scandalum ultraferat, sed presbyteris uxores ducere permittat. Apologeticus Archeteles appellatus, quo respondetur parænesi R. D. Constantiensi ad Senatum præposituræ Tigurinæ missæ. Suggestio deliberandi super propositione Hadriani Pont. Roman. Neroberge facta ad Principes Germaniæ. Apologia, qua in publicis Heluetiorum comitiis Bernæ congregatis, ad quædam falso sibi intentata crimina respondit. Epistola ad Senatum & populum, totamq; ecclesiam Toggiorum. Epistola ad communem Heluetiorum societatem, qua docet, Compaternitatem matrimonij usum non impedire: simulq; monet, ne sese externorum insidiis turbari patiantur. Parænesis ad vetustissimam Suitensium Remp. ut principum amicitias & insidiosa alienigenarum munera caueat. De certitudine & claritate verbi Dei lib. i. De Canone Missæ Epicheresis. De Canone Missæ libelli apologia. Aduersus Hieronymum Emserum canonis Missæ assertorem, Antibolon. Ad Fridolinum Lindouerū Bremgartensem concionatorem, super publica de gratia per Christum hallucinatione Expostulatio. Christiana & orthodoxa prudentiss. Tigurino-

rum Cos.totiusq. Senatus responsio, ad Constantiensem episcopum, de Idolis & Missa. Ad Valentinum Comparem archigrammateum Vraniensem responsio, de Euangelio, Doctioribus, vel patrum autoritate, de Imaginibus, & Purgatorio. Isagoge in Euangelicam doctrinam, à prudentissimo Tigurinorum Senatu cunctis ecclesiarum tam in urbe, quàm in agro ministris exhibita, ut ea instructi Euangelium pure prædicent. Quo pacto ingenui adolescentes formandi sint, præceptiones. Pastor, quo docetur quibus notis veri pastores à falsis discerni possunt, & quid de utrisque sit statuendum. De duplici iustitia, diuina & humana, liber vnus. De delectu & libero ciborum esu, de offendiculo item & scandalo liber: de casta, intemerata semperq. virgine Maria, sermo. Amannema de prouidentia Dei, ad illustrissimum Cattorum principem.

Tomus secundus continet τὰ πολυμνά, id est, pugnas que ipsi cum aduersariis suis intercesserunt, ut est, in Catabaptistarum strophas elenchus. Ecclesiastes, id est, de ratione & officio concionandi liber, contra Catabaptistarum seditiosas conciones conscriptus. De baptismo & eius prima institutione, anabaptismo, & paedobaptismo, id est, paruulorum & infantium baptismo liber, diuisus in tres tractatus. Ad Balthazaris Huebmeier Pacimontani libellum de baptismo editum responsio. Ad Petrum Gynoreum epistola, in qua de Fabro, Eccio, & Balthazare Catabaptista quedam comperies. De peccato originali declaratio, ad Vrbanum Rhegium. De tumultuum & seditionum authoribus, & quinam seditiosi merito dicendi sint, qua denique via ad Christianam pacem commode perueniri possit. Ad Matthæum Albertum Rutlingensium Ecclesiasten, de cæna Dominica. De vera & falsa religione Commentarius, ad Franciscum Galliarum regem. Subsidium siue Coronis de Eucharistia. Ad Io. Bugenhagij Pomerani epistolam, contra nouum errorem, ut ille scripserat, responsio: qua Eucharistie negotiũ & Christi verba, Hoc est corpus meũ declarantur. Ad Theobaldi Billicani epistolam responsio,

sponsio, eiusdem argumenti. Ad Vrbanum Rhesium epistola, super eadem re. De cœna Domini plana brevisq; institutio, in simplicium quorundam usum conscripta, ne argutis aliorum fallaciis decipiantur. Epistola ad celeberrimam quandam Germaniæ ciuitatem, quæ tam ipsius quàm Oecolampadij scriptis aditum ad se præcluserat. Ad libellum doctoris Io. Struthionis de cœna Domini contra se scriptum responsio. Responsio brevis ad epistolam satis longam amici cuiusdam haud vulgaris, in qua de Eucharistia questio tractatur. Amica Exegesis, id est, expositio Eucharistiæ negotij ad M. Lutherum. Ad M. Lutheri sermonem in Wittenbergenſi ecclesia pro substantialis corporis & sanguinis Christi in sacramento assertionem, contra S. vermeros aut fanaticos publice habitum, pia & amica apologia seu responsio. Orthodoxa responsio, qua Christi verba, Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur, veterem ac unicum sensum perpetuò retinere: & Mar. Lutherum ultimo suo scripto de Sacramento, nec suum nec pontificis sensum docuisse, aut confirmasse, docetur. Ad Mart. Lutheri librum, quem is Confessionem dixit, responsio. Ad Confessionem Mart. Lutheri responsio. Sermo primus Bernæ habitus, fidei suæ confessionem, & eiusdem expositionem continens: tractat autem expositionem totius symboli Apostolici, & multa obiter de corporis Dominici natura, deq; Eucharistia differit. Sermo ultimus, quem apud Bernenses de constantia habuit. Ratio fidei ad Carolum quintum Romanorū Imperatorem. Epistola ad Illustrissimos Germaniæ Principes Augustæ congregatos, de Eccij conuitiis. Christiana fidei brevis & clara expositio ad Franciscum Galliarum Regem scripta, paulo ante mortem eius. Ad Ioannis Eccij Heluetiorum Legatis Badenæ agentibus transmissam epistolam, Christiana responsio, qua Zuinglio intentatæ calumniæ diluuntur. Ad eiusdem epistolam & nouem pagorum Heluetiæ consilium Frouuensfeldæ initum, brevis & extemporanea responsio, Tigurino Senatui exhibita S. P. 2. Tigurini ad Ioannem Eccium epistola saluum cōductum ipsi promittens, adiuncto simul Huldrici Zuin-

Zuinglij epistolio. Ad duodecim Heluetiorum pagos, omnesq; fœderis eiusdem socios, de Badensi Disputatione epistola. Ad Ioannis Eccij propositiones septem, responsio prima. Ad Ioannis Eccij falsas & impias responsiones, in Badensi disputatione proditas, responsio secunda. Ad Ioannis Fabri $\mu\eta\ \epsilon\pi\epsilon\varsigma\ \alpha\lambda\mu\epsilon\nu\omega\ \theta\eta\varsigma\ \alpha\lambda\omega$, id est, nunquam transmissam epistolam, Responsio. Altera ad Ioannem Fabrum epistola, qua ad Fabri scriptum, quo Zuinglij ad duodecim Heluetiorum pagos, epistolam insectatus est, respondetur. Tertia ad Ioannem Fabrū responsio, libellum ipsius mendaciorum plenissimum, quem Nouitates dixit, confutans. Ad vniuersos Christi fideles epistola, ut impium Fabri conatum, quo non nuper modo conscriptis libris, verum etiam noui Testamenti codicibus incendium molitur, caueant. Quo pacto mendaciorum doli, quibus hoc seculum nostrum scatet, caueri possint, breuis, sed exacta institutio. Acta disputationis prima, quæ R. D. Constantiensis episcopi Legatis cum Huldrico Zuinglio, & inter alios complures Tigurinae ditionis ministros extitit, anno Domini 1523. mense Ianuario. Acta disputationis secunda, quæ coram vniuerso Tigurinorum Senatu & verbi ministris circiter quingentis transacta est, anno eodem, mense Octobri.

Tomus tertius, ea quæ in Genesin, Exodum, Esaiam, Ieremiam Prophetas, partim ex ore illius excepta, partim ab illo conscripta sunt, vnâ cum Psalterio Latinitate donato, continet. Psalterium ab Huldrico Zuinglio ex Hebraica veritate sermone Latino donatum. Complationis Isaie prophetae fœtura prima, cum Apologiæ, cur quidq; sic versum sit. Apposita est autem Diui Hieronymi traductio e regione versionis Huldrici Zuinglij: sic ut columna (ut vocant) columnis respondeant. Complationis Ieremie prophetae fœtura prima: adiecta Apologia cur quidque sic versum sit, cum epistola nuncupatoria ad S. P. Q. Argentorutensem.

Quartus Tomus complectitur Annotationes in quatuor Euangelistas, & Passionis Dominicæ historiam; item in Pauli apostoli epistolam

ad Romanos, Corinthios, Philippenses, Colossenses, Theſſalonicenſes, Hebraeos: præterea in Canonicas D. Iacobi, & primam Ioannis, epistolam. Annotationes, ex Huldrici Zuinglij ore exceptas. Brevis commemoratio mortis Chriſti, ex quatuor Euangelistis, per Huldricum Zuinglium in unam ſeriem concinnata. Scripſit præterea Epistolas multas doctrina ac pietate mira refertas, quæ unà cum Oecolampadij epistolis imprefſæ ſunt. Et hæcenus de Zuinglij lucubrationibus, quas vel ipſe Latine ſcripſit, vel ab aliis, utpote Leone Iudæ, Rodolpho Gualthero, Gaſparo Megandro, è Germanico in Latinum ſermonem tranſfuſas habemus.

CVIVS ENCOMIA HÆC HABETO:
THEODORVS BEZA.

*Zvinglius arderet gemino cum ſanctus amore,
Nempe Dei in primis, deinde etiam patriæ:
Dicitur in ſolidum ſe deuouiſſe duobus,
Nempe DEO in primis, deinde etiam patriæ.
Quam bene perſoluit ſimul iſtis vota duobus,
Pro patriâ exanimis, pro pietate cinis.*

A N O N Y M I.

*Quid tibi cum rabidi Martis furialibus armis
Docti ingenij Zvingli fuit?
Transigeris coſtas putri porrectus arena,
Phalangis inter Principes:*

Debue-

*Debueras inter sacras senuisse Camænas,
Ac profuisse moribus.*

TVMVLVS EIVSDEM.

*Qui Christo & Patria vixit, docuit, vigilauit,
Pro Christo & Patria fortiter occubuit.
Sed quid rettulerit, qua tandem morte necetur:
Cui dum vivebat viuere Christus erat.
Zvvinglius occubuit sed corpore, cetera nunquã:
Nam meliore sui parte superstes erit.
Rumpere liuor edax vita qui perpete Christo,
Quiq; bonis manet, haud mortuus esse potest.
Mors etiam lucro est, multo iam fœnore mentis
Fortius exurgent semina iacta pia.*

ETEOSTICHON.

*Occubuit patrio bellator: Cinglius ense,
Et pressa est armis gens populosa suis.*

MARTINVS BVCERVS
Theologus.

MARTINVS BVCERVS SELESTADII celebri Alsatiæ oppido natus, Anno 1491. cui ex Dominicanorum cloacâ, Lutheri voce, VVormatiæ coram Cæsare libere loquentis, excito, variisque insidiis post appetito, restitutam apud se *Argentina* (vt & *Ulma*) lubens debet Ecclesiam: Cuius & Eruditionem singularem, & Zelum pietatis eximium, cum eximiâ prudentiâ cōiunctum omnibus seculis testabuntur, tūm doctissimæ ipsius lucubrationes, & in publicis comitiis disputationes habitæ: tūm pro Ecclesiarum pace, quamuis non felici semper successu, labores exhausti. Is igitur Theologus verè *Aretius Bucerus*, post vicennium integrum, quo *Argentina* sacras literas in Ecclesiâ & Scholâ docuit, in Angliam demum profectus, *Edouardo VI*, religiosissimo

Y

fiffimo Rege vocante *Cantabrigia* in Academia
 Theologiam, summo cum doctorum, piorum-
 que omnium concursu, circiter biennium pro-
 fessus, cum placida morte pridie Kl. Martij anno
 1551, annum ætatis agens 61. obiisset, quinto post
 anno, euerso post *Eduardi Regis* obitum, reli-
 gionis statu, erutus crematusq; anno 1566, mar-
 tyrij palmam tulit. Quarto rursus anno post, ad-
 mirabili rerum vicissitudine, sub *Elisabetha Re-*
gina, iudicio aduersus innocentem publice re-
 scisso, in integrum restituitur, anno 1560.

Is plurima mandauit literis, cum vernaculo, tum latino sermone, ex
 quibus hæcenus latine edita sunt; Sacrorum psalmorum libri quinque,
 ad Ebraicam veritatem planius quam vulgo genuina versione in lati-
 num traducti, primum appensis bona fide sententiis, deinde pari dili-
 gentiâ adnumeratis verbis & argumentis adiectis. Explanatio eorun-
 dem familiaris, qua præter scopum & ordinem dictorum, singula prope
 voces explicantur. Tractati sunt etiam aliquot loci communes ex fonte
 scripturarum adhibita auctoritate patrum. In sacra quatuor Evangelia
 enarrationes. Metaphrasæ & enarrationes perpetuæ Epistolarum D.
 Pauli Apostoli. Dissidentium in speciem locorum scripturæ, & prima-
 rum hodie in religionis doctrina controuersiarum conciliationes & de-
 cisiones 24. commentaria in Epistolam ad Romanos. Epistola D. Pauli ad
 Ephesios versa paulo liberius, bona tamen fide sententiis Apostoli appen-
 sis cum commentario. Tzephaniah, quem Sophoniam vulgo vocant,
 prophetarum Epitomographus, ad Ebraicam veritatem versus, & com-
 mentario explanatus. Præfatio in quartum Tomum Postille Luthera-

ne continens summam doctrina Christi. Epistola explicans locum 1. Corinthior. 10. an nescitis quod qui in stadio currunt, usque ad sed plures illorum non approbaverit DEVS, cum annotationibus in quada pau-
cula Lutheri. Epistola Martini Lutheri ad Ioannem Heruagium, supe-
riora criminans. Responsio ad hanc Martini Bucer; item ad Pomer-
anum satisfactio pro versione Psalterij. Pro vera Ecclesiarum in doctri-
na, ceremoniis & disciplina reconciliatione & compositione. Acta collo-
quij in Comitibus Imperij Ratisbone habiti, quae continent articulos de
religione concinnatos, & non conciliatos omnes, ut ab ipso imperatore,
ordinibusq; imperij ad indicandum & deliberandum proposui sunt, qui
liber etiam germanice est editus. Contra Episcopum Abrincensem de-
fensio. Martini Bucer & Bartholomaei Latomi scripta duo aduersa-
ria, Disputata Rotisbone in altero colloquio anno Domini 1546, & col-
locutorum Augustanae Confessionis responsa, quae ibi exeperant completa,
de iustificatione & locis doctrinae Evangelicae omnibus quos doctrina de
iustificatione complectitur: Tractata & decreta de concilianda religio-
ne in comitiis, Ratisbonensi anno 1541. Spirensi 1544. Wormatiensi
1545. & Augustano anno Domini 1548. Ad Ecclesiam Anglicanam gra-
tulatione de religionis Christi institutione. Et responsio ad duas Stephani
Episcopi Wintoniensis Angli conuiciatrices epistolas, de caelibatu sacer-
dotum & coenobitarum, in qua demonstratur S. Coniugij abstinen-
tiam contra DEI & Ecclesiae leges exigi ab omnibus ad Sacer-
dotium & admissis & admittendis. Eiusdem responsio de Coena Do-
minica ad obiecta quae contra veritatem Evangelicam Murnerus par-
tim ipse finxit, partim ex Rossensi & aliis pietatis hostibus sublegit.
Item per quos steterit, quo minus Haganae proximis comitiis de com-
ponendo religionis dissidio initum colloquium sit. De optima ratione ha-
bendorum conciliorum & pacandarum Ecclesiarum. A quibus iure exi-
gatur restitutio bonorum Ecclesiasticorum praeterea in latinam linguam
transtulit Postillam maiorem (ut vocant) Lutheri: & Pomerani com-

mentaria in Psalmos. Epistola apologetica ad syncerioris Christianismi sectatores per Phrysiam Orientalem, & aliis inferioris Germaniae regiones, in qua Euangelij Christi vere studiosi, non qui se falsò Christianos iactant, ab iis defenduntur criminibus, quæ in illos Erasmi Rotterodami Epistola, ad Vulturium Neocomensem intendit. Apologia quasi dei suæ atque doctrinæ circa Christi cœnam, qua tum ipse tum alij Ecclesiastæ Argentinenſes profitentur rationem simpliciter reddit, atq; citra dentem depellit, quæ in ipsum Epistola quadam Ioannis Brentij Ecclesiastæ Hallensis, inſcio, ut creditur, authore edita, crimina intendit. Non eſſe ferendas in Templis Christianorum imagines & statuas colit solitas, cauſa ex arcanis literis, ſententiis patrum, edictis religioſorum Ceſarum; Vnde candidus Lector videbit, quam pie Senatus Argentinensis nuper Simulacra omnia cū aris eliminanda ſuis templis curauerit. Epistola in Euangelistarum enarrationes nuncupatoria, ad præclaram Academiam Marpurgensem, in qua quid hæſis, quid hæretici, & quatenus cum diſſidentibus ſocietas Chriſti ſeruanda ſit, diſſeritur: excutiuntur quoque articuli conuentus Marpurgici. Confefſio quatuor ciuitatum Argentorati, Conſtantiae, Memminge & Lindanue, qua ſacra tiſſimæ Caſareæ maiestati fidem ſuam in comitiis Auguſtaniſ expofuerunt. Quid de baptiſmate infantium iuxta ſcripturas DEI, ſentiendum, excuſſis quæcumque vel pro hac obſeruatione, vel contra eam afferri ſolent. Epistola ad quendam hac in re dubium. Axiomata apologetica. De ſacro Eucharistiæ Myſterio, & circa hoc Eccleſiarum concordia, quibus reſpondet Thematis Nicolai Amſdorffii, Argentoratenses falſò criminantis: An ſtatui & dignitati Eccleſiaſticorum magis conducat admittere Synodum nationalem piam & liberam, quam decernere bello, Epistola duæ Decani & Canonici cuiuſdam. De concilio & legitime iudicandis controuerſiſ religionis, item criminum, quæ in eum Cochlaus ad illuſtriſſimos Principes, ac clariſſimos ordines S. Romani Imperij per Germaniam, & quæ Ioannes Gropperus ad maiestatem

Impe-

Imperatoriam perscripsit consutatio. De vera & falsa cæna Dominica
 administratione lib. 2. in priori refutatur mutilatio Eucharistia, & do-
 cetur qua religione seruanda sint præcepta DEI de ceremoniis: in al-
 tero de veris & falsis sacrificiis & oblationibus Ecclesiæ, vitiis Missa-
 rum, cura mortuorum, Purgatorio agitur. altera aduersus Latomum re-
 sponso. Item præfatio ad patres, qui DEVM in synodo Tridentina ti-
 ment, de causis, quæ pios homines ab ea synodo absterrent. Præfatio in hi-
 storiam de morte sanctissimi viri Ioan. Diazii Hispani: De regno Chri-
 sti Iesu seruatoris nostri libri duo; ad Eduardum VI. Angliæ regem, non
 solum Theologis atque Iuris peritis profuturi, verum etiã cunctis rem-
 publicam bene & feliciter administraturis cognitu in primis necessarij.
 Prælectiones doctissima in Epistolam D. Pauli ad Ephesios habita Cant-
 abrigiæ in Anglia, ex ore prælegentis collecta & in lucem edita opera
 Immanuelis Tremelij Theologiae doctores & eiusdem professoris in aca-
 demia Heidelbergensi. De vi & usu sacri ministerij, cum in genere, tum
 de singulis partibus eius. Gratulatio ad Ecclesiam Anglicanã de religio-
 nis Christi restitutione, quæ Argentorati ad annos vsque 28. sonuit. O-
 ratuuncula, quã habuit in academia Cantabrigiensi, cum publice in Do-
 ctorem Theologia crearetur. Exomologesis de Eucharistia. De eadem ad
 D. Petrum Alexandrum Gallum. Item de eadem ad D. Petrum Marty-
 rem Vermilium. Censura siue iudicium D. Buceri super libro sacrorum
 Angliæ à Thoma Crammero Archiepiscopo Cantuariensi petita. De
 reformatione collegij Canonici formula. De examinatione Canonica or-
 dinandorum. De ordinatione legitima ministrorum Ecclesiæ in vsum
 reuocanda. De re vestiaria in vsu sacrorum usurpata, ad D. Hopperum.
 De eadem re scriptum ad D. Thomam Crammerum archiepiscopum.
 Concio in locum Apostoli ad Ephesios cap. 4. Hortor itaque ego vos vin-
 ctus in Domino. Disputata publice in academia Cantabrigiensi, præside
 D. Bucero, à studiosis quibusdam excepta, ipsiq; post ad castigandum ex-
 hibita, postea verò aduersariis quoq; missa. Historia controuersia in pu-
 blica

blica disputatione agitata inter D. Bucerum & M. Iungum, de operibus hominum ante iustificationem factis. Scripta duo M. Iungi, quibus dogma suum Pelagianicum asserere conatur, ad Procancellarium & collegiorum praefectos missa. Eorundem confutatio per D. Bucerum, cum ex sacris literis, tum ex orthodoxis patribus. Cui sub finem aliquid subiicitur de usura. Quos iam commemorauimus libros seruat Conradus Hubertus ecclesiae Argentinae minister, qui hos breui volente Deo in publicum edet. Penes eundem sunt permulta alia Bucer scripta, de re eucharistica atque concordia. Tractatuli theologici non pauci. Quaestiones theologicae intricatae. Propositiones variae Argent. disputatae. Contra Schuuenckfeldium & Anabaptistas. Epistola plus quam ducenta. Item vernacula lingua nondum edita. Ad Wilhelmum & Erasmus episcopos Argentinenses scripta quaedam de Interimistico negotio. De Synodis Argentinensibus. Consilia ad comitia Imperalia. De disciplina ecclesiastica. De scandalo dando & accipiendo. De visitatione agrorum: & alia huius generis.

Porro Germanica lingua sequentes libri Bucer in publicum editi sunt. Ad senatum populumq. Wissenburgensem, Summarium concionis ibidem habita, additis causis discessus sui, & articulis aliquot. Neminem debere sibi soli viuere, & quomodo huc perueniri possit. Responso ad criminationes aduersariorum in qua se poenae offert, si in vita & doctrina criminis alienius iuxta verbum Dei puniendi conuincatur: ac docet vitam caenobitarum qualis nunc in usu est, Deo repugnare, id eoq. nulla voti ratione habita deserendam esse. De disputatione habita inter Conradum Tegerium Prouincialem Augustinianorum & ministros Argentinenses breuis & vera expositio. De eadem disputatione Tregeri admonitio ad ministros verbi per Heluetiam, anno. Psalterium cum annotationibus Pomerani in Germanicam linguam translatum, anno. Causae ex sacris scripturis allatae reformationis Argentiniae factae quoad Missam, Baptismum, ferias, imagines, cantum ecclesiasticum:

cum: additæ sunt literæ ad illustrissimum principem Fridericum Palatinum Rheni, quibus admonentur magistratus ne patiantur se à falso nominatis ecclesiasticis adduci, ad damnandum inaudita causa doctrinam quæ scripturis sacris defenditur. Admonitio ministrorum Argentinenſium de cauendis articulis Jacobi Cautij, qui Anabaptistarum hæresim spectant. Arbogastus dialogus de cœna Domini, in quo tractantur omnia argumenta à Luthero in libro quem Confessionem inscripsit proposita. Acta disputationis inter ministros Argentinenſis ecclesiæ, & Melchiorcm Hofmannum habita. Preparatio ad concilium, hoc est, colloquia aliquot quomodo ab utraque parte Papistica & Euangelica concordia pia iniri & conseruari possit. Catechismus maior. Catechismus minor in Latinam linguam conuersus à Ioanne Sleidano. De vera æconomia ecclesiæ, ministrorum ordinatione, usu & administratione sacramentorum, de baptismo dando paruulis, & consensione circa sacramentum corporis & sanguinis Domini. Prefatio in librum de officio magistratuum in causa religionis, conuersum ex Augustino ad Bonifacium. Colloquia de ecclesiæ ministerijs & actionibus, & quodnam sit magistratus officium in his curandis & emendandis. De vera animarum cura & pastorum officio quomodo in ecclesiâ instituendum & exercendum sit: ubi ostenduntur veræ causæ ineunda concordia & eutaxia constituenda in ecclesiâ. Conciones tres in Euangelium, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, &c. Matth. II. habita Bensfeldi, & magistratibus Alsatiæ inscriptæ, addita exhortatione ad cogitandum de vera ecclesiæ reformatione. Colloquia aliquot ex diuino & humano in re de pace religionis tractata. De Iudeis an & quatenus inter Christianos ferendi sint. De bonis ecclesiæ, qui sint iusti horum possessores, quis sit horum abusus & rapina, ac quomodo commodissime vera & Christiana horum possessio & usus restitui possint. Item responsio ad dialogum contra Protestantes editum, sub nomine Conradi Treun de Fridensleuen. Quis impederit Haganoæ ne colloquium de religione haberetur: item

item quo iure à Protestantibus petatur restitutio bonorum ecclesiasticorum: denique quid de pace religionis actum sit Augusta. Norimbergæ, Francofurti, Haganae. 1540. sub nomine Varemundi Luitholdi. Omnia acta & scripta de conciliandis religionis controuersis à Casarea maiestate, Principibus & statibus imperij, & legatis Pontificiis proposita & tractata in postremis comitiis Ratisbonensibus fideliter collecta, descripta & explicata. Defensio prima eorum qui Euangelij causa Bonna geruntur ac docetur. Colonienſis reformatio. Secunda defensio & expositio præcipuorum capitum Christianæ religionis quæ Bonna & in aliis locis archiepiscopatus Colonienſis traduntur, cum refutatione firma calumniarum, quæ sub nomine Deputatorum Academicæ Colonienſis & Clerici secundarij Coloniae editæ sunt. Confutatio nouæ fidei à Louaniensibus articulis 32. Defensio reformationis Colonienſis. Vera unica & simplex ratio Germanicam nationem reconciliandi in causa religionis, & quid de hac re in comitiis actum sit, addita defensione iusta aduersus Io. Gropperi falsas criminationes. Breue Pauli III. PP. ad Helueticorum XIII. pagos, & postulata legati Pontificij vt se iungant nouo fœderi Casaris & Papæ. Item eiusdem fœderis capita. Bulla præterea Papæ, in qua belli contra Euangelicos causa supplicationes indicit, & indulgentias promittit: cum pia admonitione Buceri. Pia admonitio ad Casaream & Regiam maiestatem, Principes & status imperij Wormatiæ congregatos, de instituenda seria emendatione & reformatione ecclesiæ. Contra reſtutionem Missæ & reliquorum sacramentorum & ceremoniarum Papisticarum. Christiana & simplex consideratio qua ratione tolerabile aliquod initium reconciliandæ religionis fieri possit. Lipsiæ anno 1539. præſente & consentiente Wicelio composita: cum præfatione Buceri, 1545. Quam facile sit consensionem in religione totius ecclesiæ reformationem ad Germanos instituere, quæq; sint præcipua huius rei impedimenta & quomodo ea amoueri possint: addita protestatione quod paratus sit hæc contra Sophistas Colonienſes probare coram Casarea & Regia

Regia maiestate, &c. De colloquio Ratisbonensi, 1546. inchoato, & dis-
cessu auditorum & collocutorum quos principes Augustanae confessionis
illuc miserunt. Psal. 120. explicatio ad Bonnensem ecclesiam, una cum
refutatione famosi libelli contra piam reformationem, & Bucerum abf-
que nomine editi, titulo, delineatio seu Effigies Buceri. Non esse admi-
randas graues afflictiones nostrorum temporum, neque animum pro-
pterea despondendum, sed erigendum piis consolationibus, &c. Epistola
ad quandam afflictam & perturbatam Ecclesiam, Compendium doctri-
nae, quae nunc ab annis 28. in Argentinensi Ecclesia sonuit, una cum re-
futatione calumniarum, quibus monasteriensis spiritus & doctrina mi-
nistris Ecclesiae Argentinensis tribuitur. Concio habita Bernae, & cum
actis Disputationis Bernensis edita. ad Monasterienses de ministerio &
Sacramentis liber scriptus nomine ministrorum Ecclesiae Argentinen-
sis. Commentarij Martini Lutheri in duas D. Petri Epistolas in Ger-
manicam linguam translati. Item latine edita à Sturmio scripta qua-
dam de Eucharistia. Retractatio cum commentariis in Euangelia, & se-
paratim quoque edita Latine, & ab authore germanice transmissa Se-
natui Bernensi. Cuncta haec Bucer Latinæ & Germanicæ scripta si in v-
num coniungerentur, efficerent Tomos IX. iustæ magnitudinis. Porro
Historia Vitæ, illius obitus, sepulture, &c. edita est Argentina: Huic
Encomia sua decantata sunt à Viris clarissimis, inter quos,

THEOD. BEZA.

Natales Bucere tuos Germania iactat,

Natalibus felix tuis.

(tur,

Quis verò, & quantus fueris, tua scripta loquun-

Ad littus orbis ultimum.

Z

De

*De Vita si quis rogitet; Germania dicet,
In Vita Bucerum expuli.*

*At ego sic pulsum (pia dixerit Anglia) fovi,
Tandemq; texi mortuum.*

*Verum mox eadem (factum o' immane) sepulcro.
Flammis cremavit erutum.*

*Fallor ego, totus terrena facis an expers
Bucere sic cælum tenes.*

IOANNES CHECVS.

*Vita grauis misero, grauior mors: sed tibi tanto
Mors nec Vita potest esse Bucere grauis.*

*Vita fuit Christus Mors lucrum: viuere cessas
Natura, at Christus vita perennis adest.*

*Alma fides Christi quam tu super astra ferebas
Te super astra eadem sustulit alma fides.*

*Cumq; tui mores, pietas, doctrina probentur:
Mors tua non grauis est, Et grauis est eadem.*

*Mors grauis est nobis orbatis lumine tanto;
Non grauis est tibi, quæ vita beata tibi est.*

*Doctrina studium, Vita constantia, mortis
Exitus, o' idem sit mihi Christe precor.*

GVILHELMVS BVCLÆVS.

*Lis est, Germanus fueritne Bucerus, an Anglus,
 Utraque gens causam quo tueatur habet.
 Mundanum celebris fecit Germania ciuem,
 Cœlestem ciuem terra Britanna facit.
 At cœlum mundo longe est præstantius, ergo
 Conditio melior terra Britanna tua est.*

PETRVS CANDIDVS.

*Ornauit, docuit, conformauitq, Bucerus:
 Templâ, scholas, vrbes: eloquio, arte, fide.*

IOAN. LAVTERBACHIVS.

*Doctrina rerum Bucerus cultus, & arte
 Infida liber Sortis in orbe iocus.
 Iactatus terra, pelagi iactatus & undis,
 Ob Christum forti pectore damna tulit.
 Sortis contemnens ludibria, damnaq, rerum,
 Doctrina sparsit semina pura DEI.
 Non operum docuit meritis aeterna mereri:
 In Christo sola iustificante fide.*

*Et patriâ cedens, à Rege vocatus ad Anglos,
 Externa vixit non diuturnus humo.*

*Hi sine mente fidem reuocantes, condita quamuis
 Ingrati nudant corpora, dantque rogo.*

*Post Regina tamen cum magno corpus honore
 Restituens cineres ponere curat humo.*

*Somniet in mundo ne verbi doctor honores:
 Sortis enim Verbi doctor in orbe iocus.*

ANONYMI.

*Ludibrium sortis, varie iactatus ARETI,
 Semina doctrinæ pandis ubique tue.*

*Præreptum fato tumulauerat Anglia corpus
 Mox cadit in tristes atra favilla rogos.*

*Regia sed cineres Virgo miserata repostos,
 Urna supremæ iussit honore coli.*

Natus Tabernis, Rhemane in Palatino
 fe. 1555.
 Obiit Cantabrigie, in Anglia
 fe. 1600 per id Nouemb
 Crematus ibid fe. 1555.
 Restitutus ibid fe. 1560

3

Tu vero sequere & fratrem ne desere frater,
 Par cum Bucero gloria paria tibi.

PAVLVS FAGIVS

Theologus.

PAVLVVS FAGIVS *Tabernis*
Rhenanis natus in Palatinatu
 anno 1504. prima studiorū fun-
 damenta Heidelbergę posuit, de-
 inde cum sanctę linguę studio
 arderet incredibili, sub Capnio-
 ne Doctore (cui postea successit) Argentinę ad
 miraculum vsque peritissimus eius euasit, ipsis
 Iudæis testibus. Isnæ primum moderator scho-
 læ, deinde Pastor factus est Ecclesię. Vsus autem
 patrono incomparabili Petro Buflero eius vrbis
 primario Senatore, in sancta linguâ exornandâ,
 vnâ cum Elia Leuita Iudæo Veneto doctissimo,
 Argentinam demum vocatur: prius tamen vrbe
 Constantia per biennium reformata, Argentinę
 demum munus Pastoris simul & Doctoris egre-
 giè sustinuit anno 1544. Tandem periculosissi-
 ma Germaniæ tempestate, Cæsare Victore, in
 Angliam abreptus cum Bucero collega & Syna-
 spide,

spide, Cantabrigiâ vix salutata (heu) mortuus est anno 1550. pridie Idib. Nouembr. annum vitæ agens 45. non absque suspitione veneni. Eandem anno quinto post cū Bucero Martyrij palmam, Marianis temporibus exhumatus ac crematus tulit. Simul postea cum eodem, sub Elisabethâ Regina ipsius memoria in integrū restitutâ, anno 1560. Is edi curauit libros aliquot partim Hebraicos, partim etiam à se conuersos, adiutus opera Venetiis accersiti Helix Leuitæ Iudei, vt ipse testatur in præfatione super Thisbiten Helix à se translatus, qui liber ab authore Thisbi vocatus est à numero vocum 712. quæ in hoc opere explicantur. Præter hunc edidit etiam sententias verè elegantes, pias, mireq; cum ad linguam discendam, tum ad animum pietate excolendum utiles, veterum sapientum Hebræorum, quas Capitula aut Apophthegmata patrum nominant, in latinum à se versas scholiisq; illustratas, impressas Isne latinè & hebraicè. Itē sententias morales ordine Alphabeti Ben Syra, vetustissimi authoris Hebrei, qui à Iudæis nepos Hieremiæ Prophetæ fuisse creditur, hebraicè & latinè eodem interprete, cum succincto commentario. accedit

dit Tobias Hebræus, vt is adhuc hodie apud Hebræos inuenitur (ex vrbe Constantinopolitana recens transmissus, ita vt illic olim excusus erat) cum translatione Fagij, qui etiam puncta editionibus in gratiam rudiorum subiecit. Precationes Hebraicæ, quibus in solennioribus festis Iudæi, cum mense accumbunt, adhuc hodie vtuntur, & quo modo, ordine & ritu eas dicāt: ex quo videre licet vestigia quædam ritus veteris populi, quem & Christus in cœna sua, vt eam Euangelistæ, præsertim, Lucas describunt, in quibusdam obseruauit. Paruus item tractatulus ex libro fidei, Iudei cuiusdam ad Christianismum conuersi ante annos 200. in quo obiter ostendit causas aliquot, propter quas multi Iudei, etiam si veritatem agnoscant, ad fidem nostram accedere verentur, impressæ cum translatione Fagij. Expositio dictionum Hebraicarum literalis, & simplex in quatuor capita Geneseos, pro studiosis lingue Hebraicæ circa finem adiicitur paraphrasis Chaldaica Onkeli, quam Targum vocant, in eadem capita, cum versione latina. Liber fidei seu veritatis, quem doctus quidam Israëlites, ante multos annos edidit, ad comprobandum fidem Christiano-

stianorum perfectā esse & niti super fundamen-
 tum sacrae veteris scripturae; hebraice & latine
 eodem interprete prima quatuor capita Gene-
 seos Hebraice cum versione Germanica è regio-
 ne, Hebraicis tamen characteribus exarata, eaq;
 iuxta vsitatam Iudæorum interpretationem ad
 verbum translate, vna cum succinctis in fine ad-
 iectis scholiis, & ratione legendi Hebræo germa-
 nica. Compendiaria Isagoge in linguam He-
 bræam. Commentarios Rabi Dáuid Kimhi in
 priores aliquot Psalmos Hebraicè & Latinè ex
 sua versione edidit. Eliæ Leuitæ præfationē He-
 braicam in Lexicon eius Chaldaicum, quod et-
 iam imprimendum ipse curauit. Idem Thargum,
 hoc est, paraphrasin Onkeli Chaldaicā in quinque
 libros Moyfis ex Chaldaico in Latinum fidelissi-
 me transtulit, & in singula fere capita breues do-
 ctasque annotationes adiecit. Scripsit etiam col-
 lationem præcipuarum quæ in vsu sunt transla-
 tionum in Genesin. Elegans est tum aliorum,
 tum epigramma hoc, quo illi parentatus est,

GVILHELMVS DAIVS.

*Bucero primas dedimus, tibi Paule secundas,
 Et damus, Hebrææ gloria prima Scholæ.*

Hoc

Hoc vno inferior Bucero Paule fuisti,
 Quod prior extremum cernis adesse diem.
 Verum illo maior Bucero Paule fuisti,
 Quod prior eterno iussus adesse DEO.
 In reliquo similem duxisti tempore vitam,
 Ambo salutiferi buccina fida DEI.
 Ambo stelliferi sparsistis semina regni:
 Semina prouentu non caritura suo.
 Unde utrunque DEVS magno dignatus hono-
 re,
 Utrunque ad superi transtulit astra poli.
 Et ne vestra queant communia fata putari,
 Qualia sunt quæ nos, vulgus inane, ferunt.
 Mors postquam è vita, solitâ vos lege tulisset,
 Restituit sacris ossa cremanda focus,
 Non ut confessi tantum, sed ut ultima passi,
 Scandatis celsi sydera summa poli.
 Felices animæ, superas licet iistis ad oras,
 A vobis vestrum nomen abire nequit.
 Eximia semper viuetis laude perennes:
 Quam canet Aoniis nostra Thalia modis.

GVILIELMVS VVICHA-

NVS.

*Dulcibus ut Christi Fagius requiescat in vlnis,
Sustulit è terris in sua tecta DEVS.*

*Papa quod, ut sanctus superas migravit ad oras,
In terris tumulto non dedit esse locum.*

*Flammea sed primam sequitur mors altera mor-
tem.*

*Quodque erat in terris, id datur omne rogis.
Morte sed ex gemina duplex en vita resurgit.*

Altera dat terris, altera adesse DEO.

*Mens agit in summis, licet vstus corpore, cælis,
Viuere nobiscum viuida fama facit.*

*Esse quid hoc dicam? certe est mirabile dictu:
Interimunt unum, non duo fata, virum.*

*Aspera nonnullis vitam mors abstulit una:
Nil Fagio mortis spicula bina nocent.*

*Sic sanctis Dominus mediis dat viuere flam-
mis,*

Sic sancta iustus viuet adusque fide.

IOAN-

IOANNES LAVTER-

BACHIVS.

Ut genus humanum pavit glans fagina quon-
dam.

Quam prius è variis mensa grauata cibis
Fagius interpret sacrorum candidus, orbis
Conditor Hebraeo cui dedit ore loqui.

Pro meritis operum peragrans Sionia Tempe,
Sic auditori sacra fruenda dedit.

Haud opere parcens plantauit sacra docendo:
Haud eri, linguam fouit, Apella, tuam.

At quæ pro tanto cumulauit dona labore,
Dum sibi non studuit sed Pietatis opi?
Nimiserans hominis sortem, Buslere, fuisses,
Et coniux, rerum nil tenuisset inops.

Mille reliquistis solidos, pluresque benigni:
Fudit in Hebraeos, quos dedit ære, libros.

Quod non incæptos absoluit cura labores,
Hunc rapuit nondum terra Britannia senem.
Quamque tuis fuerit studiis ingrata, sepulchro
Nudata in cineres ossa redacta monent.

*Sunt ingrata p̃j mundo bona praestita: recte
Praemia pro factis tristitia sanctus habet.*

1. For the History of the Museum
2. For the History of the Museum
3. For the History of the Museum
4. For the History of the Museum
5. For the History of the Museum
6. For the History of the Museum
7. For the History of the Museum
8. For the History of the Museum
9. For the History of the Museum
10. For the History of the Museum

JOANNES OECOLAMPADIVS
Basilien. Ecclesiæ Pastor.

JOANNES OECOLAMPADIVS Germanus natione, patriâ habuit VVinsbergam Franciæ oppidum, vbi lucis vsuram primû cepit Anno Christi 1482. Optimarum artium Baccalau-
 reus, mox & Magister Heidelbergæ factus est; Iurisperuentiæ primò operam dedit Bononiæ in Italia: reuersus autem deinde in Germaniam, & Ioâne Capnionem vsus Doctorem in academiâ Tubingensi trium linguarum peritissimus euasit: vnde professione Theologus esse maluit, quam Iuriconsultus: Quare primò patriæ, deinde Basileæ, post Augustæ, Ecclesiastes factus est. Sacræ autē Theologiæ Doctor creatur anno 1516. Multum ille hinc inde variis iactatus casibus, primus tandem Euangelicæ doctrinæ auctor, & summi Templi verus Episcopus, Basileæ constitutus, vt doctrina sic vitæ sanctimonia colēdissimus fuit.

Tandem magno cum luctu totius vrbis & desiderio, peste grassante fidus gregis sui Pastor & Pater, anthrace correptus placide & pie in domino obdormiuit paucis post Zvvinglium diebus, Ætatis 49. anno Christi 1531. Kl. Decembribus. Scripsit multa, quæ in certas classes digesta subiiciemus:

EXEGETICA: in Genesin annotationes ex ore OEcopolampadij in schola publice interpretantis excerptæ. Exegemata in librum Iob. In Esaiam commentariorum libri sex. In Ieremiam commentariorum libri duo. In Threnos Ieremiæ enarrationes cum præfatione Capnionis. In Threnos Ieremiæ homiliæ germanicæ, translatae etiam in latinam linguam. In Ezechielem commentarius per Capnionem editus cum Epistola Grynæi. *De morte Oecolampadij & vita ipsius per Capnionem* descripta. Expositio primi capitis Prophetæ Ezechielis de officio magistratus & subditorum edita germanice, est autem multo copiosior quam latina, quæ cum integris commentariis habetur. In Daniele commentariorum libri duo. In Hoseam, Ioëlem, Amos, Abdiam, Ionam, & duo capita Micheæ annotationes.

tiones. In postremos tres Prophetas, Haggæum, Zachariam & Malachiam commentarius, idem germanice quoque editus est. Conciones in aliquot Psalmos ex ore concionantis excerptæ & in latinum sermonem versæ. Conciones in totum Psalterium, Ezechielem, Danielelem, Enarrationes in Euangelium Matthæi. Annotationes in Euangelium Ioannis. In Epistolam ad Romanos annotationes. Explanationes in Epistolam ad Hebræos, vt ex ore prælegentis excerptæ. Demagogiæ, id est, Conciones x x i. in Epistolam Ioannis primam. Easdem in germanicam linguam conuertit & edidit Caspar Hedio.

DIDASCALICA. Quod non sit onerosa Christianis confessio. De ritu Paschali ad Capitonem. Ad sacrarum literarum lectionē exhortatio. Liber de genuino sensu verborum domini, hoc est corpus meum, ex vetustissimis doctoribus, idem germanice editus. de discrimine verbi interni & externi. de dignitate Eucharistiæ sermones duo, quorum prior habitus est in die sancti Thomæ lecto Euangelio Ioannis 21. Secundus in vigilia Natalis. de nō habendo pauperum delectu, sermo in Epistolarum volumine excusus.

sus. De gaudio resurrectionis sermo, in quo de
 mysterio tridui contra Sophistas. Sermo in ver-
 ba Thomæ. Dominus meus & DEVS meus, in
 quo de vera paupertate tractatur. Sermo de Eu-
 charistia, quem iuuenis scripsit. Sermo de passio-
 ne domini. Sermo de venerando & laudando
 DEO in Maria. Sermo de intercessionem Diuorū
 cōtra Fabrum. Oratio ad Clerum Augustanum
 de Expostulatione Christi cū Petro ablutionem
 pedum recusante. Liber Epistolarum; Concio-
 nes populares in aliquot loca noui Testamenti,
 impressæ cum Enarrationibus in Matthæum.
 Concio ad pueros cum expositione Symboli a-
 postolici. Oratio habita anno 1526. Oratio habi-
 ta coram senatu Basiliensi, de reducenda excom-
 municatione apostolica. Oratio Synodica. Con-
 cio Bernæ in disputatione habita. Cōcio de can-
 tico Simeonis. Conciones in Euangelium Mar-
 ci, in Epistolam ad Colossenses, item per totum
 annum. Libellus quod missa nō sit sacrificium:
 item *quod imagines, quæ ad cultum prostant sint
 tollendæ è templis*, etsi quidam dubitant an hic
 sit Oecolampadij. Quomodo in ordinem redi-
 gendi sacrificuli, cōsiliū. Catechismus siue in-
 stitutio

stitutio puerorum in religione. Epistolarum Oecolampadij & Zvvinglij liber. Annotationes in varia Chrysostomi opuscula ab ipso in latinum versa. Opuscula Prosperi, August. & Ambr. contra liberum arbitrium ab Oecolampadio congesta, & cum præfatione ipsius edita. Dragmata vel Enchiridion græcæ linguæ.

APOLOGETICA. Repulsio Apologiæ sacrificij Eucharistiæ, quam Amb. Pelargus Dominic. senatui obtulit. De sacrificio missæ contentio contra August. Marium. Elleborum pro Iacobo Lato Theologo. Ad Bilibaldum Pirckheymrum de Eucharistia responsio prior: ad eundem responsio posterior: ad Theobaldum Billicanum Nordlingiacensem concionatorē Epistola; quoniam in verbis cœnæ alienum sensum inferant. ad Ecclesiastes Sueuos antifyngramma, ubi respondet ad singulas Syngrammatis illorum sententias de cœna domini. modesta responsio ad M. Lutheri institutionē de Eucharistia, vnā cum responsione ad Syngramma Ecclesiastarū Sueuiæ germanice. Secunda responsio ad eundem germanicē. Tertia responsio ad eiusdem confessionem de cœna Christi è germanica lingua in

latinam conuersa. Institutio de anabaptismo, magistratu, & iureiurando, contra Caroli N. articulos, germanicè. Responsio ad Balthasarum Hubmeyer Anabaptistam germanicè. Themata CXIII. Basileæ disputata in auditorio Theologorum. Quid de Sacramento veteres senserint, Dialogus, cui insertæ sunt Epistolæ Philippi Melanchthonis & ipsius Oecolampadij. Acta Disputationis Badensis.

CONVERSA È GRÆCO. Textus libri Geneseos secundum LXX. interpretes. Diui Chrysostomi Homiliæ 66. in Genesin. Annotationes in acta Apostolorum. Psegmata in Epist. ad Corinthios I. Sermo de Eleemosyna, & alia quæ in quinto Tomo operum D. Chrysostomi Frobenianæ editionis continentur. Diui Cyrilli cum Hermia Dialogorum de Trinitate lib. 7. Eiusdem argumēta; quod Spiritus Sanctus sit DEVS. De adoratione & cultu in spiritu & veritate Dialogus. contra Iulianum Apostatam pro religione Christiana lib. 10. de recta fide in Christum libri 3. Sermo de eo quod DEVS factus sit homo. Defensio anathematismorum contra reprehensionem Theodoretii ad Euoptium. Gennadij Patriarchæ

archæ Cōstantinopolitani Epistola de Simonia. Gregorij Nazianzeni sermo de moderandis disputationibus. de laudibus Cypriani. de amandis pauperibus. de laudibus Machabæorum. Gregorij Neocesariensis Episcopi metaphrasis in Ecclesiasten Salomonis. Item Canones. Gregorij Nissenī Oratio de vita Moſis. Ioannis Damasceni sermo, quantum defunctis profint viuentium bona opera. Nicephori Carthophylacis epistola deligandi & soluendi potestate. Petri Archiepiscopi Alexandrini canones pœnitentiales. Thalsij Hecatontades quatuor. Theophylacti Episcopi Bulgariae in quatuor Euangelia Enarrationes.

In Germanicam linguam conuertit libellum Basilij contra vsurarios & de regula monachorum, & alia quædam. Huic parentatus grauissime ita cecinit,

THEODORVS BEZA.

*Oecolampadius serena nuper
Lampas, æde sacra DEI, coruscans,
Qualis limpidiorue puriorue,
Vix ullis micuit lucerna seclis,
En mortis iacet obrutus tenebris.*

At

*At vobis male sit, mala tenebra
Lucis munere quæ breui fruentes,
E heu, nos miseros homunciones
Nocte sic premitis tenebricosâ.*

*Sed bene hoc cecidit, nigra ô tenebra,
Quod dum ipsam petitis, mala, lucernam,
Laternam tamen obruistis unâ:
Laterna ut lateat quidem hîc sepulta,
Ipsa sed magis emicet lucerna.*

A N O N Y M I.

*Cecropiis quod Ante Solon cordatus Athenis,
Et tibi bellipotens Sparta Lycurgus erat.
Diuinis: lubeat recte modo legibus uti:
Oecolampadius hoc Basilea tibi est.*

P. C A N D I D V S.

*Clara sacrâ Domini lampas fulgebat in æde,
Oecolampadius tunc ubi præco fuit.*

HIERONYMVS TREVTLERVS.

*Multa dedi, docuiq, vagam dispersa per orbem,
Quæ pia posteritas, si qua futura, legat.*

For-

*Forsitan Hebræo dicar doctissimus ore:
Ut pereant lites, lans stet ut ista, sat est.*

P E T R V S M A R T Y R

Vermilius Theologus.

P E T R V S M A R T Y R Vermilius,

Florentia vrbe Italiae nobili natus, & ab ipsa pene pueritia bonarum literarum ac in primis religionis studio inflammatus, primum se Sancti Augustini Canon-

nicorum ordini addixit in Foefulano Cœnobio. postea Patauij totius Philosophiae, & linguae Graecae, mox Bononiae etiam Hebraeae linguae exactam adeptus fuit notitiam: adeo vt sacris concionibus habedis omnium illius ordinis per totam Italiam princeps habitus fuerit. Aeterni deum luminum datoris coelesti irradiatus luce, cum *Ioanne Valdesio Hispano* prima instaurandi Christianismi fundamenta Neapoli, ac deinde Lucae iecit. Mox Romae vstulandus ingratae patriae valedicens, Tigurum primum, inde Basileam, post Argentinam procurate *Martino Bu-*

*cer*o vocatur. Quin & cū eodem in Angliam ab *Edouardo sexto Rege* euocatus *Oxonium* ad profutendum sacras literas; Marianis tamen mox secutis temporibus, iterū cessit ab Anglia, Argentinamque in pristinum locum restitutus est. Denique senectæ suæ portum optatum sortitus Tigurum, sacras ibi literas per quinquennium maxima cum omnium attentione & admiratione interpretatus est, & tandem præclaros laborum suorum testes post se reliquens libros prope innumeros, obiit placide anno 1562. Ætatis 63. pr. Id. 1x BR. Scripta vero ab ipso, edita hæc sunt: Catechismus siue Symboli explicatio Italice: Commentarij doctissimi in Epistolam priorum D. Pauli ad Corinthios. Commentarij in librum Iudicum. In Epistolam D. Pauli ad Romanos. Commentarij. Defensio doctrinæ veteris & apostolicæ, de Sacrosancto Eucharistiæ sacramento, aduersus Stephani Gardineri librum, quem ille primū sub commentitio nomine Antonij Cōstantij, deinde proprio suo ipsius nomine apposito euulgauit, opus longe accuratissimum, in quo quicquid de Eucharistia in sacris literis, Patrum Conciliorumq; monumentis proditum est.

est, accurate & copiose tractatur. Disputatio de Eucharistiæ sacramento habita in celeberrima vniuersitate Oxoniensi, de eadem, retractatio ibidem habita, hi duo libri editi sunt vna cum defensione doctrinæ de Eucharistia. Defensio ad Richardi Smythæi Angli, olim Theologiæ professoris Oxoniensis. Duos libellos de coelibatu sacerdotum, & votis Monasticis. Porro post obitum eius sequentes libri editi sunt. Commentarij in duos libros Samuelis. Commentarij in primum librum Melachim, & posterioris libri vndecim capita priora. Commentaria in primum librum Mosi. Commentarij in primum, & secundum, & tertij libri Ethicorum Nicomachicorum Aristotelis initium. Precum ex Psalmis libellus Epitome defensionis aduersus Stephanū Gardinerum. Confessio de cœna domini exhibita Senatui Argentoratensi. Sententia de præsentia corporis Christi in Eucharistia, proposita in colloquio Poissiaco. Epistola de causa Eucharistiæ, ad virum quendam magni nominis, hæc simul cum oratione de vita Martyris impressa, sunt. Eiusdem loci cōmunes ex variis ipsius auctoris scriptis in vnum librum collecti, & in qua-

tuor classes distributi: Accefferunt huic editioni ab ipso authore P. Martyre scripti, nec antea publicati Loci de libero arbitrio, Prouidentia DEI, Prædestinatione & causa peccati. Ad hæc Orationes siue Conciones, nec non Quæstiones aliquot & Responfa: Epistolæ item partim Theologicae, quibus varij loci explicantur, partim familiares, cum præfatione D. Rodolphi Gualtheri Tigurini, de vsu & vtilitate locorum communium, & de formandis Concionibus: Indice item rerum & verborum copiosissimo. Præterea commentarij Martyris in Exodum, in Prophetas aliquot minores. Epistolæ item & Orationes aliaque nonnulla eius manuscripta seruantur à *Iulio Terentiano*. De Martyre hoc ita cecinit,

T H E O D. B E Z A.

*Tuscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,
Martyr, quem extinctū, nunc tegit Heluetia.
Dicere quæ si vera volent, & nomine dicent,
Hic fidus Christi (credite) Martyr erit.
Utq; ista taceant, satis hæc tua scripta loquuntur,
Plus satis hoc Italis exprobrat exilium.*

IOAN.

IOANNES SCHESLERVS.

*Petri nomen habet, firmo quia robore Christu M
E docuit, stabilis qui solet esse Petr A
T estis erat viuus, sed nūc monumēta loquuntur
R elligio vera quid pietatis habet
U rna viri cineres habet hæc: colit ætheris æt
S piritus, illustris viuit in orbe labor.*

Profopopœia librorum P. Martyris.

*Si præsens animi latentis index
Est Oratio, sicut eruditus
R erum nos docuit magister vsus:
Si morum documenta sunt libelli,
Nostro nil melius probatiusve.
Dum vixit potuit parente fingi
N il disertius, eruditiusve:
N obis nam genitis parente tanto
(Verum dicere siquidem licebit.)
Nil sincerius est, probatiusque,
Nil politius, elegantiusque.
I nunc liuor edax, tuumque rode*

Et

Et Cor & digitos, & omne quicquid
 Infelix rabies vorare suadet,
 Mirum ni tibi plaudis & triumphas,
 Inuictus quia miles iste Christi
 Nunc victus iacet, & iacet sepultus.
 Imponis tibi turpiter Sceleste:
 Saltem reddidit id, quod ante fato
 Se debere sciebat & sepulchro:
 Et hoc sponte quidem volensque fecit.
 Iam vitæ satur & satur laborum:
 Sed quâ parte sui perire nescit,
 Immortale modo perennat ævum,
 Lætis Cœlicolum beatus oris.

Nec nos interea decus parentis,
 Nec famam celebrare desinemus,
 Dum connexa poli suos tenebunt
 Cursus, in statione dum manebunt:
 Sol & Luna diesque, noxq̃, donec
 Alto flumina se mari recondent:
 Toto nos etiam legemur orbe:

Dd

HENRICVS BVLLINGERVS

Heluetius, Theologus.

HENRICVS BVLLINGERVS natus Bremogarti oppido Heluetiorū, anno 1504. primo Embricæ, deinde Colonia Agrippinæ artibus liberalibus informatus, Magisterijque titulo ibidem exornatus fuit. Postmodum ludo literario Capellæ præfectus, per integrum sexennium iuuentuti erudiendæ operam dedit, quod stadium vbi cum laude decurrisset, sacris deinde Concionibus in patriâ præfectus est. Tandem Tiguri Pastor & Antistes Ecclesiæ in Zvvinglij locum sufficitur, eamque annis quadraginta tribus singulari fide atq; industria administrat. Lucubrationibus deniq; propemodum infinitis, partim de religione Didacticis & Exegeticis, partim Polemicis & Dogmaticis passim in toto orbe Christiano nobilitatus, obiit senex Tiguri 17. Septēbr. anno Christi 1575. Scripsit autem varia latine &

germanice, quæ ab ipso autore, in certas classes digesta fuerunt, prout sequitur:

D I D A C T I C A.

TOMVS PRIMVS: Catechesis pro adultioribus scripta de his potissimū capitibus. De principiis religionis Christianæ, Scriptura sancta. De Deo vīuo vero & æterno. De fœdere Dei & vero Dei cultu. De lege Dei & decalogo mandatorum Domini. De fide Christiana, & symbolo apostolico. De inuocatione Dei, & oratione Dominica, & de sacramentis Ecclesiæ Christi anno domini 1519. ad ludiliterarū Tigurini magistros. Compendium Christianæ religionis decem libris comprehensum, quo continetur simplex & breuis summa fidei nostræ ex verbo Dei petita: in qua absq. omni contentione & conuitiis perspicue traditur quid omnibus ac singulis Christi fidelibus cognitum necessarium sit: quid ab illis sit credendum, faciendum, vitandum, patiendum, & quomodo beate hinc migrare possint: Ad Wilhelmum Landgrauium Hassiæ 1556. Liber hic ab authore Germanice primū editus fuit, & in Latinam linguam translatus à Iosia Simlero. Extat quoque Gallice. Sermonum Decades quinque de potissimis Christianæ religionis capitibus, in tres Tomos digestæ, variis dicatæ, & diuersis editæ temporibus: Sunt autem in Gallicam quoq. linguam conuersæ & impressæ. Item translate in Germanicam per Ioannem Hallerum Bernæ.

TOMVS SECVNDVS, Confessio & Expositio simplex orthodoxæ fidei, & dogmatum catholicorum sinceræ religionis Christianæ, concorditer ab Ecclesiæ ministris qui sunt in Heluetiæ, Tiguri, Bernæ, Schaffusii, Sangalli, Curia Rhetorum & apud confœderatos Muhlhusii, item & Bienna. Quibus adiunxerunt se & Geneuensis Ecclesiæ ministri. Ab eodem authore Germanice edita. Extat quoque Gallice. Ecclesiasticas Evangelicas neque hæreticas neque schismaticas sed plane orthodo-

*as & catholicas esse Iesu Christi ecclesias, apodixis, ad illustrissimum principem D. Georgium Comitem Wirtenbergensem & Montisbelgardi, &c. Editus quoque est Germanice liber hic ab authore. Antithe-
 sis & compendium Euangelicæ & Papisticæ doctrinæ: Vnde nullo nego-
 tio quiuvis intelliget, quantum inter se hodie partes distent, & quid par-
 tium qualibet vel probet vel improbet. Eandem Germanice edidit au-
 thor. Antiqua fides & religio quod à mundi initio durauerit. Latinita-
 te donatus liber à Diethelmo Cellario. Instructio eorum qui ab inquisi-
 toribus de fide examinantur, quid ad illorum questiones respondere de-
 beant. Respondetur autem in hoc libello articulis quos Bauaricos vocant.
 Libellus editus germanice, & in Latinam linguam translatus à Simle-
 ro. De testamento seu fœdere Dei unico & aeterno, breuis expositio, fecit
 ipsemet author Germanicum. Vtriusque in Christo naturæ tam diuinæ
 quam humanæ, contra varias hereses, pro confessione Christi catholica
 assertio orthodoxa. S. Vigiliij martyris & Episcopi Tridentini libri 5. p.ij
 & elegantes quos ille ante mille annos, contra Eutychen, & alios hereti-
 cos parum pie de naturarum Christi proprietate & personæ unitate sen-
 tiētes conscripsit: hos cum vita authoris, & argumentis singulis libris
 præfixis, unâ cum marginalibus annotationibus illustrauit Henricus
 Bullingerus, ad Ioannem Trauersum Rhetum. Adiunctum est huic ope-
 ri & euulgatum ab eodem opusculum eiusdem generis, cui titulus, Or-
 thodoxa & erudita D. Ioachimi Vadiani, viri clarissimi epistola, qua
 hanc explicat questionem, An corpus Christi propter coniunctionē cum
 verbo inseparabilem, alienas à corpore sibi sumat conditiones? nostro se-
 culo perquam utilis & necessaria, scripta est à D. Vadiano ad Henricum
 Bullingerum. Institutio matrimony Christiani. De sacri matrimony
 institutione, quando, ubi, quomodo, & à quo institutum sit: quid sit,
 quomodo rite contrahatur, quæ sint eius causæ, fructus & decus: contra
 autem quam indecora scortatio & adulterium: de coniugis electione:
 de fide, amore, & officio coniugali: de recta liberorum educatione 1540.*

Institutio ægrotantium, qua paucis & simpliciter cum ægrotantes tum qui ægrotos instituunt, docentur: & præparationis ad mortem doctrina continetur: per Diethelmu Cellarium latinitate donata. Prosopopœia expostulationis Dei Opt. Max. cum Heluetiis, quam plurima beneficia Dei benignitate eis exhibita commemorantur, ipsiq; ad resipiscendum inuitantur indicatis etiam rationibus, quæ ad verum Dei cultum, & amicitiam concordiam eos perductura erunt.

TOMVS TERTIVS. *Festorum dierum Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi sermones ecclesiastici XXIIII. In his habet lector plenam fere & continuam Iesu Christi Domini nostri historiam. Incarnationis videlicet eius, Natiuitatis item, Circumcisionis, Reuelationis, Passionis & mortis, denique Resurrectionis ex mortuis & Ascensionis in cælum. Missionisq; sancti Spiritus in Apostolos. Et quis inde ad nos fructus redeat. Quæ vicissim illi debeamus officia. Præmissa est his præfatio de sabbato & feriis Christianorum. Sermones duo de officio Magistratus & subditorum, item de iureiurando: ad amplissimum virum D. Georgium à Stetten Patricium Augustanum. De vera hominum peccantium pœnitentia, & amplissima Dei erga eos misericordia Homilia tres, in duo postrema Iona capita, &c. excusæ Germ. De conuersione hominis ad Deum conciones sex in octauum caput Actorum, de conuersione Eunuchi reginæ Aethiopum, ad generosum & nobilem virum D. Philippum mareschallum hereditarium à Bappenheim. Conciones due in XVII. caput Matthæi, De Christi transfiguratione, & glorificatione fidelium in vita æterna, Item Iesum Christum esse verum Mesiam. De vero auxilio & liberatione ex omnibus periculis, concio ex 14. capite Matthæi. De vera & constanti fide in omnibus periculis & tentationibus, concio ex decimoquinto capite Matthæi. De cœna Domini nostri Iesu Christi, eius institutione, & præparatione ad recte sumendum conciones 2. à Lud. Lauathero in Latinum sermonem conuersæ. De salute fidelium, quomodo scilicet ab origine salus hominibus per verbum Dei & sacramenta*

menta annuntiata fuerit. De veris sacrificiis Christianorum, concio ex 13. cap. Epistolæ ad Hebræos. De extremo iudicio conciones duæ in 25. caput Matthæi. De summo gaudio, summoq; lætæ extremæ diei, qua Christus ad iudicandum viuos & mortuos veniet & vocatis ad se fidelibus æternā felicitatem largietur, infideles verò repudiatos perpetuæ damnationi addicet, fidelis admonitio & consolatio, ad N. V. Georg. Stettenum. De fine seculi, & iudicio venturo D. N. Iesu Christi, deq; periculis nostri huius seculi corruptissimi grauissimis: & quæ ratione fiant innoxia piis. Orationes duæ: quibus exponuntur verba Christi de fine seculi Matth. 25. & Danielis vaticinium de regno Papæ ac fine eius, cap. 7. deniq; Pauli verba 2. Tim. 3. de extremi seculi periculis, & scripturæ S. plenitudine & præstantia. Basileæ apud Oporinum. De Prophetæ officio & quomodo digne administrari possit, Oratio. Adbortatio ad ecclesiæ Christi ministros omnes, ut abiectis controuersis, Christum solum ac veram in ipsum fidem & vitæ resipiscentiā concorditer & simpliciter prædicent: in latinam linguam translata à Iosia Simlero. De origine Machometanæ religionis, & Turcicis Imperatoribus, & eorum aduersus Christianos victoriis, libellus Matthiæ Erbii, ab illo inchoatus, à Bullingero recognitus & auctus atque editus Germanica lingua, ad generosum D. à Rapolstein. De persecutionibus quas ecclesiæ Christi patitur, & illarum causis & pœnis persecutorum, &c. Iosias Simlerus Latine reddidit: Ioannes Baptista Mullerus Gallice. * Homiliæ duæ consolatorie in Psalmum 130. & 133. germanice.

TOMVS QVARTVS. Præfatio in Biblia Latina noua. De operis eius instituto & ratione ad Christianum lectorem. De omnibus sacre scripturæ libris, eorumq; præstantia & dignitate, expositio ad Christianum lectorem. Epitome temporum & rerum ab orbe condito, ad primum vsq; annum Iothan regis Iudæ. In qua præcipue attinguntur, quæ pertinent ad sacras literas illustrandas, & ad veram antiquamque religionem & eius certitudinē, progressum item & mutationem cognoscendam,

dam, una cum sex tabulis chroniciis à temporibus Iotham vsque ad excidium urbis Hierosolymorum, deductis, potissimum pertinentibus ad expositionem Danielis prophetae. Daniel sapientissimus Dei propheta, qui à vetustis Polyhistor, id est multis, scius est dictus, expositus hominibus 66. quibus non tam sensus prophetae redditur, quam usus & fructus prophetiae ostenditur, adeoque omnibus in ecclesia docentibus demonstratur, quo modo perspicue, iusto ordine, & cum utilitate, populo Dei hic propheta predicari possit: ad episcopos Angliae accessit epitome temporum & rerum ab orbe condito ad excidium vsque vltimum urbis Hierosolymorum.

TOMVS QVINTVS. *Isaias excellentissimus Dei propheta, cuius testimonius Christus ipse Dominus & eius Apostoli creberrime visi leguntur expositus 190. Hominiis, quibus non tam sensus prophetae redditur, quam usus & fructus eius in ecclesia Christi ostenditur: ad illustrissimum principem & Dom. D. Philippum seniore Hassia Landgrauium. Ieremias propheta expositus concionibus 160. Quibus perspicue & vere docetur, quod hodie multis comitiis & consultationibus inueniri non potuit, quomodo videlicet bellis compositis, tranquillitas in orbe Christiano recuperari, & pax salusque publica conseruari possit: ad amplissimum virum D. Wolfgangum Waidnerum Wormatiensem. Threnorum seu Lamentationum Ieremie brevis explicatio, qua causae ostenduntur interitus urbium & regnorum, & remedia salutaria indicantur: ad Cl. V. D. Ioannem Steigerum amplissimum reipublicae Bernensis questorem.*

TOMVS SEXTVS. *In sacrosanctum D. N. Iesu Christi Euangelium secundum Matthaeum commentariorum libri 12. ad clarissimos viros Dominum Ioannem Habium & Diethelmum Rostium urbis Tigurinae consules. In Euangelium secundum Marcum, commentariorum libr. 6. In euangelium secundum Lucam. Commentariorum libr. 9. ad amplissimum virum D. Ioannem Welferum clarissima urbis Augustae Vind-*

Vindelicorum consulem. In Euangelium secundum Ioannem commentariorum lib. 10. ad amplissimum virum D. Ioan. Rodolphum Lauatherum Tigurinae urbis quaestorem. In Acta Apostolorum commentariorum lib. 6. Quibus exponitur quae fuerit sanctae Ecclesiae infantia, quae incrementa, quae ecclesiae iusta facies, &c. ad clarissimum Senatum populumq. Francofordiensem ad Maenum. Series & digestio temporum & rerum in actis Apostolorum descriptarum.

TOMVS SEPTIMVS. *In omnes Apostolicas S. Pauli Apostoli Epistolas 14. Commentarij. Item in Epistolas Apostolorum Canonicas 7. Commentarij. In Apocalypsim Iesu Christi, reuelatam quidem per Angelum Domini, visam vero & exceptam atque conscriptam à Ioanne Apostolo & Euangelista, Conciones 100. Versae sunt in Germanicam linguam à Ludouico Lauathero: praeterea Gallice, Anglice & Polonice extant.*

TOMVS OCTAVVS. *Perfectio Christianorum, Iesum Christum D. N. à Patre caelesti datum esse mundo Saluatorem, in quo fideles veluti in compendium recollecta habeant omnia, quae ad veram pietatem discendam, vitamq. vere beatam consequendam & retinendam pertinet, ita ut nihil sit opus ea aliunde colligere: ad Christianissimum, eundemq. potentissimum Francorum regem Henricum II. Demonstratio. Descripturae sanctae auctoritate, certitudine, firmitate, & absoluta perfectione, deq. Episcoporum, qui verbi Dei ministri sunt, institutione & functione, contra superstitionis tyrannidisq. Romanae antistites: ad serenissimum Angliae regem, Henricum VIII. libri duo. De gratia Dei inustificante, propter Christum, per solam fidem, absque operibus bonis, fide interim exuberante in opera bona, lib. 4. ad Sereniss. Daniae regem Christianum. De origine erroris lib. 2. ab ipso auctore recogniti, & aliquot locis praeclare aucti. Priore agitur de Dei vera inuocatione iusta & cultu vero, de deorum item falsorum religionibus, & simulachrorum cultu erroneo. Posteriore autem libro, De institutione sacrae caenae Domini, & de*

Ee

origine

origine & progressu Missæ Papisticæ: contra varias superstitiones, præ religione vera, antiqua & orthodoxa: ad clarissimos viros D. Ambrosium Blaurerum, & D. Petrum Simlerum. De conciliis: Quomodo Apostoli Christi Domini in primitiua ecclesia suum illud concilium Hierosolymis celebrauerint, & quanto cum fructu quantaq; cū pace. Quomodo item Romani pontifices in extrema mundi senectâ à quingentis & amplius annis sua concilia celebrarint, & quanto cū damno perturbationeq; fidelium, brevis ex historiis commemoratio, in duos distincta libros: ad Cl. V. D. Bernhardum à Chaam amplissimæ reipub. Tigurinae Cos.

POLEMICA TOMVS NONVS. Præfatio ad libros Simleri, de Aeterno Dei Filio, quare respondetur libello Anonymo (cuius tamē auctorem quidam Osium esse volunt) qui inscribitur, Iudicium de censura ministrorum Tigurinorum & Heidebergen. de dogmate cōtra adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso, Ad Ioannis Fabri Vienesis episcopi libellum, De admirabili noua victoria, Responsio, in qua differtur, an religionis causa victi sint Heluerij Euangelicæ professionis, Ad Ioannis Cochlei de Canonica scripturæ & catholicæ ecclesiæ auctoritate, libellum pro solida scripturæ authoritate, tum & absoluta eius perfectione, veraq; catholicæ ecclesiæ dignitate, Responsio orthodoxa, Brevis ἀντι-λογία, siue responsio secunda ad maledicam implicatamq; Cochlei de Scripturæ & ecclesiæ auctoritate Replicam, vnâ cum expositione, De sancta Christi catholica ecclesia: ad illustrissimum Principem & Dominum D. Ottonem Henricum Palatinum Rheni, &c. De Anabaptistarum origine, progressu, variis sectis, deq; præcipuis eorum dogmatibus, & argumentis quibus sua probant, vna cum accurata singulorum confutatione lib. 6. in Latinam linguam translatus à Iosia Simlero: ad Cl. V. D. Georgium Mullerum amplissimæ Reipub. Tigurinae consulem.

TOMVS DECIMVS. Apologetica expositio, qua ostenditur, Tigurinae ecclesiæ ministros, nullum sequi dogma hereticum in cæna Domini: libellis quorundam acerbis opposita, & ad omnes sinceram veri-
tatem

ratem, & sanctam pacem amantes, Christi fideles placide scripta. Confessio ministrorum ecclesie Tigurinae, in qua exponitur eorum fides & doctrina veteri orthodoxae ecclesiae consentiens de praecipuis capitibus religionis nostrae, & praecipue de caena Domini, ac respondetur conuitiis Lutheri, quae effudit in sua Breui confessione. Germanice scriptus liber, & à Rodolpho Gualthero Latinitate donatus. Tractatio verborum Domini, In domo Patris mei mansiones multae sunt, ex 14. capite Ioannis: ad praeclarissimum virum D. Nicolaum à Diesbach, Bernensem. Responsio, qua ostenditur sententiam de Caelo & dextera Dei, priori libello ex sancta Scriptura & Patribus propositam, aduersaria D. Ioannis Brentij sententia, nondum esse euersam, sed adhuc firmam perstare: ad eundem Germanice & Latine. Fundamentum firmum, cui tuto fidelis quiuis inniti potest, &c. In hoc libro breuiter & simpliciter respondetur Brentij libro contra Petrum Martyrem & Henr. Bullingerum edito, De maiestate Domini nostri Iesu Christi ad dexteram Dei Patris. Ad eundem Germanice & Latine. Repetitio & dilucidior explicatio consensus veteris orthodoxae catholicaeque Christi ecclesiae, in doctrina Prophetica & Apostolica, de inconfusis proprietatibus naturarum Christi Domini, in una indiuisa, persona permanentibus, adeoque de veritate carnis Christi, ad dexteram Dei patris in caelo sedentis, & non ubique praesentis. Ac altera parte huius libelli perstringitur ultimus ille Ioan. Brentij liber inscriptus Recognitio. Ad testamentum Ioan. Brentij nuper publicatum, Breuis, necessaria & modesta Responsio ministrorum ecclesiae Tigurinae, omnibus fidelibus ad indicandum proposita. Bulle Papisticae ante biennium contra Serenissimam Franciae, Angliae & Hyberniae Reginam, Elizabetham, & contra inclytum Angliae regnum promulgatae Refutatio, orthodoxaeque Reginae & uniuersi regni Angliae defensio. Ad Reuerendissimos Angliae Episcopos, Eboracensem, Elyensem, Sarisberiensem. Londini liber excusus Latine, & in linguam Anglicam translatus.

Porro præter illa, quæ bis decem Tomis continetur, scripsit anno Domini 1530. aduersus Anabaptistas libros quatuor, & librum de Annuis redditibus, Germanica lingua, sed Leo Iude libros in Latinam linguam transtulit, & auxit, & pene nouum opus fecit. Verum auctor plenissime omnia exposuit in postremis libris 6. aduersus Anabaptistas. Edidit etiam librum, de Hebdomadibus Danielis, quem tractauit in Homiliis in Daniele. Scripsit etiam librum de Sacramentis, quem Ioannes à Lasco, cui legendum & iudicandum, auctor miserat, in Angliam edidit, hic postea ab auctore integer fere translatus est in Decades suas. Eiusdem responsio ad septem accusationis capita, quæ hodie maxima importunitate per calumnias, summaq; cum iniuria quidam inquieti, scriptis suis in capita coaceruauit, Ministrorum ecclesiæ Tigurina: Initio idiomaticè Germanico edita, iam verò Latine reddita, per Iosiam Simlerum, professorem sacrarum literarum in schola Tigurina. Eius vitam descripserunt Cl. V. D. Iosias Simlerus, & Ioannes Guillelmus Stuckius.

THEODORVS BEZA.

Doctrina si interire, si Pietas mori,
 Occidere si Candor potest,
 Doctrina, Pietas, Candor hoc tumulo iacent,
 HENRICE, tecum condita:
 Mori sed absit illa posse dixerim,
 Quæ viuere iubent mortuos.
 Imò interire forsan illa, si queant,
 Subireque tumuli specum.

*Tu tu illa doctis, tu piis, tu candidis,
 Et non mori certissimis,
 Tenaci ab ipsa morte chartis asseris,
 Ipso approbante numine
 Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
 Et tu mori illa non finis.
 At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
 Qui viuit aliis & sibi?*

RODVLPHVS GVAL-
 THERVS.

*Cum Bullingeri Pietas hic conderet ossa:
 Hoc sita sunt, dixit, viscera nostra loco.
 Et tota in lachrymas effusa hac addidit: Eheu
 Nate vale, ah nulli nate secunde, vale.
 Quid loquar? est toti Virtus tua cognita mundo,
 At miserum prohibet dicere plura dolor.
 Quod tamen optata sopitus pace quiescis:
 Quod tua mens Cœli tecta beata colit:
 Ne recreat mœstam, at tu, Christe salutifer, ipse
 Sumepedum, atq; tuas nunc rege Pastor oues.*

Ee 3 Pelle

*Pelle lupos stabulis, hircos procul inde salaces
Eiice, & unanimum protege Chrifte gregem.*

IOAN. SERRANVS.

Mosis ministri voce maximam DEVS

Hereditatem adiecerat

Suo Israeli: non eam Moses tamen

Adit, sed minus videt.

Henrice, maius contigit quiddam tibi:

Cum Zuvinglio primus propè

Ad initia pugnasti. DEI imperio: ast ubi

Athleta magnus Zuvinglius

Cessit, quietem consecutus: tu novis

Henrice, viribus potens

Prodis: peremptis hostibus victoriam

Refers: trophæa splendida

Victoria victor statuis: lustris meant

Per plurimis cursus graues,

Quem victor instas, patriæ in dulci sinu,

Felixque votorum senex

Compos tuorum. Tum DEVS dixit tibi:

Quiesce tandem, ô optime,

Quiesce

Quiesce tandem serue, iam satis tibi

Satis laborum est: percipe

Parta cælo premia: dixit DEVS

HENRICVS annorum satur

Concessit in cælum: beatus & modò

Fruitur beatis sedibus.

IOAN. RVDOLPHVS

BYGELIVS.

Henricus Bullingerus post fata quiescit

Contiguus Petri Martyris exuviis.

Quid mirum? unanimes quondam, nunc corpore
iuncti

Æternum seruant nomen amicitie.

Heluetius quamuis erat alter, & Italus alter:

At vox de Christo consona utrique fuit.

Excepit geminum tellus Tigurina cadaver,

Fortunati ambo, quo docuere loco.

Papa quid insanis? superis in sedibus unà

Gaudia cum Christo mens utriusque capit.

Succedant alij quibus est Ecclesia cura;

Qui legis hæc supplex usque precare DEVM.

RO-

224 HENRICVS BYLLINGERVS.
RODVLPHVS LEE-
MANNVS.

*Bullingerus in hac teneor celeberrimus urna,
De quo si quid aues nosse viator, ades.
Ter quinque à nato numerabis secula Christo,
Fungere quæis totidem iungere lustra velis.
Mortis habes annum: fuerant sed meta senecta
Bis septem menses tot quoque lustra mea.
Aergouium genuit: Tigurina Ecclesia summum
Pastorem vndenas fouit olympiadas.
Si quos pertulerim quas pro gente labores;
Nullum illi hospes habet innumeri numerum.*

Nast. Duza in lotharingia

ſ^o 1497

Ob. Berna

ſ^o 1565

Musculus hic rabido securus ab ungue, Lænae
Tarpeia tremor & terror acerbus erat.

VOLFANGVS MVSCVLVS,
Theologus.

VOLFANGVS MVSCVLVS
Dusæ oppido Lotharingæ, Alsa-
tiæ finitimo natus, anno 1497. in
prima adolescentia professus est
vitam monasticā, religionis ni-
mirū & honesti ocij ergo: post-
ea verò veritate agnitā Pauli exemplum secutus,
victum aliquādiu Textor opere manuario quæ-
siuit: demum minister Ecclesiæ Argentinensis à
magno illo DEI seruo Mart. Bucero pietate do-
ctrināq; suā approbata constituitur. Deinde Au-
gustæ Vindelicorum viro optimo & doctissimo
Vrbano Regio successit: in qua ciuitate ipse Eu-
angelicam doctrinā syncere professus, tum con-
cionādo, tum sacras literas laboriosissimis com-
mentariis illustrādo, tum Græcorum scripta La-
tine interpretādo, multis deniq; obitis pro tuen-
dā verā religione in Comitii Imperij legationi-
bus, nomen in orbe Christiano adeptus est cla-
rissimum.

rissimum. Tandem bello Germanico exul Bernę
 sacrarum literarum Doctoris munere functus
 in scholâ, per totos annos quatuordecim obiit
 placida morte 3. Cal. Septemb. anno Christi 1563.
 ætatis 66. Ioānis Chrysostomi in D. Pauli Episto-
 las commentarios latinitate donauit. Sermones
 duos contra missam fecit, V Vitebergæ habitos.
 Scripsit commētaria in Euangelistam Matthæū
 tribus Tomis digesta. Antiochlæum primū, ad-
 uersus libellum Ioannis Cochlæi, pro sacerdotij
 ac sacrificij nouæ legis defensione. Proscerus, li-
 ceatne homini Christiano Euangelicæ doctrine
 gnaro papisticis superstitionib. ac falsis cultibus
 externa societate communicare, Dialogos 4. sub
 nomine Eutychij Myonis editos. Commenta-
 ria in totum Euangelium Ioannis. in Nazianze-
 no ab aliis non versâ ipse transtulit. Enarrationes
 in totum Psalterium Dauidis. Idem ex Græcâ lin-
 guâ in Latinam varia diuersorum authorū scri-
 pta transtulit, veluti ex Basilio librum Epistolarū
 Basilij & Nazianzeni, ac aliquot aliorum patrū
 Ethica & Ascetica Basilij. De vita solitaria Regu-
 las quas vocāt contractiores. Homelias aliquot,
 vtpote, de opificio hominis duas, De sancta Tri-
 nitate,

nitate, De Spiritu sancto. Cōtra Sabellianos, Ar-
 rium & Anomæos, de martyre Mamante, de Bar-
 laam martyre, de Poenitentia, de Humilitate. Nō
 esse adhærendū rebus secularibus; de Instructio-
 ne venientium ad Baptisma. Quomodo bap-
 tizetur in Euangelio, sermo in 13. capita diuisus, de
 Paradiso. Scholia Basilij in totum Psalterium. Ex
 Cyrillo Epistolas numero 39. Homelias aliquot;
 de Incarnatione verbi DEI, Exegesis dictam in
 die Ioannis Baptistæ. Contra Ioannē Antioche-
 num Episcopum. Contra Nestorium. Contra A-
 pollinarium. Cōtra Nestorium aliam, Pauli Em-
 ferij de incarnatione Christi. Eiusdem alterā ho-
 meliam Cyrilli de incarnatione Domini. Apolo-
 giam ad Theodosium interpretem. Declaratio-
 nem 12. Anathematismorum, quos posuit Ephe-
 sinum Conciliū Epistolas Synodales 32. Dogma-
 ta Nestorij quæ Cyrillus impugnauit. Ex Atha-
 nasio Synopsin sacræ Scripturæ noui ac veteris
 instrumenti. Quæstiones Veteris ac noui Testa-
 menti numero 140. Libellum de finibus. Syno-
 psin Theodori Episcopi Tyri. Ex Historiis Eccle-
 siasticis. Eusebij decem libros de rebus Ecclesia-
 sticis. Quinque libros eiusdem de vita Constan-
 tini.

tini. Socratis Ecclesiastici Historiographi, libr. 9.
 Theodori lectoris lib. 2. Euagrii Monachi libr. 6.
 Ex Historiis prophanis quinq; libris Polybij qui
 iam antea extant duodecim Epitomas adiecit.
 Præterea scripsit commētaria in Genesin. Com-
 mentarios in Epistolas Pauli ad Romanos & Co-
 rinthios. Ad Philippenf. ad Colonicenf. ad The-
 salonicenses 2. & 1. ad Timotheum. Explicatio-
 nem in decalogum Præceptorum DEI. Locos
 communes Theologicos. Germanice verò scri-
 psit, de Concilio Tridentino dialogos tres. De di-
 uisione Decalogi. Quatenus iniuria sit ferendo
 homini Christiano. Contra impurum Catechi-
 smum. De iuramento contra errorem Anabapti-
 starum dialogum. Contra missam Papisticam,
 aliquot Conciones. Dialogos sex de bello in Ger-
 mania anno 1546. exorto. Adiiciam elegantiaẽ er-
 go Hendecasyllabos quibus Theodorus Benzius
 eum cohonestauit: sunt autem hi:

Magnum dicere musculum pusillum,

Cum sit auribus insolens Latinis

Magnum hunc dicere Musculum quod ausim:

Quamuis puluere conditum pusillo,

*Sic causam rogitas viator: audi.
 Haudquaquam fuit iste mus pusillus,
 (Ipsum si libeat vocare murem.)
 Illarum ex numero famelicarum,
 Quae felis rapidos verentur ungues:
 Sed qui ipsos potius catos rapaces,
 Quantumuis solitos, potentiorum
 Ipsis cum dominis domos vorare,
 Vinos perculit & suo pauentes
 Adhuc nomine territ at sepultus.
 Immo quem tremuit quoque illa rupis
 Tarpeia arcibus incubans Leona,
 Orbis magnanimos vorans Monarchas.
 Magnum & dicere Musculum pigebit,
 Quamuis pulvere conditum pusillo?*

Elegantissimum est & Gesneri in eundem
 quod sequitur Carmen.

*Musculus ut vastis immensa per aquora cetis
 Prenando piscis dux solet esse via.
 Ne breuia aut syrtes, scopulinae pericula vite
 Insidiae vlla dira creare queant.*

Muscu-

*Musculi sic Bolgange viam mortalibus agris
Felicem ad cælum (nomen vt insinuat:)*

*Monstrabas viuendo pie, sancteque docendo,
Nunc terra hac corpus, sydera habet animam.*

Gg

CONRADVS PELLICANVS

Theologus.

CONRADVS PELLICANVS Rubeaquensis, Alsatus, isvbi prima studiorum fundamenta iecisset, præclaramq; operam in artibus & in linguis tum Heidelbergæ, tū Basileæ nauasset (quo quidem animi sui voto vt potiretur, aliquandiu Basileæ Franciscanorum ordinem professus fuerat, mox tamen eundem abdicauit, & Euangelicam doctrinam amplexus est) linguæ Hebrææ solidam cognitionem adeptus fuit. Quare primum Basileæ sacrarum literarum, deinde Tiguri multis annis earundem professor claruit, perhonorifice ab omnibus habitus. Scripsit in vniuersum corpus sacrarum literarum, vnde nominis sui celebrationem longe lateque propagauit. Vir singulari eruditione, maxima vitæ integritate, summaque modestia præditus, in qua vîq; ad extremam senectā perseuerauit nemini grauis,

Gg 2 omnibus

omnibus gratus. Migravit tandem ex hac vita felicior Tiguri anno 1555. Scripsit Grammaticam Hebraicam. Congessit Dictionarium Hebraicū, adiiciens Methodicam proficiendi in ea lingua rationem, quam postea Groëningerus Argëtorati vnā cum Margarita Philosophica. Scripsit argumēta librorum D. Augustini. Hebraicas voces D. Hieronymi operibus, vt Capnion Græcas adiecit. Psalterium Hebraicum, cum interpretatione Latina, quæ Græcis eorumque versionibus opponuntur, posuit in editione operum D. Hieronymi prima ac secūda, cum indice in editionem secundam. In opera Cypriani, Tertulliani aliorumque permultorum Theologorum libros eulenchos condidit. In omnes veteris Testamenti libros cōmentaria, in partitiones quinque distincta. Indicem Bibliorum. Scripsit collectaneorū in euangelia Matthæi, Ioannis, Marci & Lucæ duos libros. Annotationes in omnes Paulinas & Apostolorum aliorum epistolas. In Apocalypsin scripsit Germanicam interpretationem, quæ Erasmi Roterodami Paraphrasib. germanicis coronidis vice accessit. Psalterium ad Hebraicā veritatem trāstulit, & breuibus scholiis illustrauit.

Translu-

Transtulit in Latinum sermonem Syriacas Onkeli, Ionatæ & aliorum Iudæorum interpretationes omnes, præterea quæ iam prius translata erant in opere Francisci Cardinalis Caietani, & in opere Augustini Justiniani in Psalmos olim excuso. Transtulit præterea ex Hebraicis Rabbinoꝝ plurimum commentaria ad literam, nempe Rabi Dauidis Kimhi in Genesin, Iosue, Iudicum, Samuelis, Regum, Isaiam, Ieremiam, Ezechielem, 12. prophetas minores, & totum Psalteriũ. item totum Rabi Abraham Aben Ezra in 14. libros Canonicos, iuxta editionem secundã Danielis Bombergi. Deniq; Rabi Salomonẽ, Iarchi Gallum, similiter in omnes Canonicos. Similiter Rabi Leui ben Gerson in parabolas Salomonis & Danielẽ, plurimaq; in Iosue, Iudicum & Samuelis, &c. Item in Rabi Mosen Gerundensem in librum Iob. Rabi Abraham Prizol in Iob vsq; ad vigesimum caput. Commentarium quoq; in parabolas Salomonis appellatum Kabunki. Rabi Simeonem in verba dierum, insertum Rabi Salomoni Gallo, in editione prima Bombergi. Transtulit ordinariam glossam in totum Pentateuchum dictum Bresith Rabba, multæ authoritatis apud Iudæos.

Fasciculum myrrhæ in totū Mosen. Rabi Abraham Hispani. Item Capitula vel Pirke Rabi Eliezer filij Hircani Magni, continentia Theologiam Iudaicam vetustam, authorem à Rabinis iunioribus crebro allegatum. Gesta regum Israel tempore templi secundi, vsq; ad vltimam Iudeorum captiuitatem sub Adriano Principe. Thalmudica quoq; reddidit Latinis, prologum & introductionem Rabi Mosis bar Maymon, quem Rambam Iudæi vocant. Eiusdem quoq; Thalmudicos libros, nempe inscriptos de doctrina Capitulorum 10. scientiarū traditio cap. 7. Doctrina legis cap. 7. De Idololatria cap. 12. de Sanhedrin cap. 26. De regibus & bellis capitulorū 12. & alia quædam. Ex Thalmud Babylonico transtulit Massechet berochet cum Gamara in prima duo capita. Item Massechet Schabbas Babylonicum cap. 24. Massechet quoq; Sanhedrion cum Gamara in duo prima capita. Ex Thalmud Hierosolymitano caput memorabile. Helec ex Babylonico Thalmud. Et Massechet Suta, prologum quoq; Rambam in 14. libros suos Thalmudicos. Grammaticalia vertit Latinis Michol Rabi Davidis Kimhi. Et Rabi Mosis punctatoris. Massorat integra.

tegra R. Eliæ Leuitę Germani & plæraq; alia. Hūc autem laborem pius senex non ideo suscepit, vt Christianos studiosos ad dogmata Iudaica peruersitatis perquirenda alliceret, quibus Thalmudici isti Libri, quos Cabalisticos vocant, & traditione patrū refertissimi sunt, & post Christi Domini & Apostolorum tempora inspirata à spiritu erroris, peruersissimis Rabinis & pertinacissimis hostibus Christi Domini nostri, sed vt appareat quanta cecitas contigerit in Israel post negatam veritatem coram Pilato. Vt tandem vel ferò nimis, confundantur infelices, & reuertantur ad Canonicos ytriūsq; Testamēti libros, & vt commendentur isti viri docti, qui nunc & olim iudicarunt sanctū & vtile, vt nihil tale extaret alicubi etiam apud Iudæos, thalmudicorum errorum & fabularum mōstra, quibus à Canonicis & sacris abstrahuntur, & in miseria miseranda retinētur. De quibus forsā proprio volumine quisquā aliquando quid factu opus, conscribet. Multis annis post eius obitum denuo excusi sunt eius commentarij in libros veteris Testamenti, nempe in quinq; libros Moyſis; his accessit narratio de ortu, vita, & obitu eiusdem opera Ludouici Lauateri

teri Tigurini. Eiusdem cōmentarij in libros Historicos puta Iosue, Iudicum, Ruth, Samuelis, Esdræ, Nehemiæ & Esther. Commentarij in Iob, Psalteriū, Prouerbia, Ecclesiasten, & Cantica Salomonis. In Prophetas maiores & minores, vt vulgo vocant commentarij. Commentarij in libros Apocryphos, vel potius Ecclesiasticos, puta Tobiam, Iudith, Baruch, Sapientiæ, Ecclesiastici, Esdræ duos, Machabæorū duos, & in fragmenta Danielis & Esther. Commentarij in quatuor Euangelistas, item in Acta Apostolorū, & hæc quidem omnia Tiguri per Christoph. Froschouerū. Eum P. candidus ornauit elogio tali:

*Qui superum quondam cœlesti ex æthere linguâ
 Affatus sanctos est pater ipse Patres.
 Exactum callens hanc Pellicanus ad unguem,
 Cumq; Deo potuit cum superisq; loqui.
 Macte vir ingenio te sacri interprete libri
 Sunt facti illustres iam magis atq; magis.*

LVDOVICVS LAVATERVS

Tigurinus, Theologus.

IGVRVM est Lauatero patria, est ea ciuitas in Heluetiis famosissima. Fuit autem Lauaterus in patriâ Ecclesiæ & Scholæ minister fidelis, quam & voce viua & manu docta erudiuit: protulit in publicum multas tum suas, tum aliorum lucubrationes præsertim in Theologia, inter quas controuersia Sacramentariæ Historia præcipua est.

Tandem obiit Tiguri anno 1586. Is Henrici Bullingeri foci sui sermones duos de cœna Domini transtulit in Latinam linguam. Procopij commentaria Græca in libros Regum 1.2.& 4. item in primum Paralipomenon Latinitati donauit, cum reliquis Procopij commentariis excusa. Scripsit de ritibus & institutis Ecclesiæ Tigurinæ libellum. Historiam de origine & progressu controuersia sacramentariæ de cœna Domini ab anno 1524. usque ad annum 1563. deductam Latine: quæ historia

storia locupletior prodiit Germanice Io. Stumpfio interprete. De spectris, Lemuribus, & magnis atque insolitis fragoribus, variisque præfagationibus quæ plarunq; obitum hominum magnas clades, mutationesq; imperiorũ præcedunt liber Germanicus & Latinus: idem liber conuersus est in linguam quoque Gallicam & Italicam. Cometarum Catalogum; de Pestilentia conciones duas, in quibus ostenditur vnde sit pestis & quare immittatur, item quo pacto se gerere debeant, qui illò morbo corripuntur, Germanice: accessit Cypriani sermo de Mortalitate vel peste in linguam Germanicam ab eodem conuersus. Scripsit de Caritate annonæ & fame conciones, quæ & Germanice editæ sunt, & in Latinam linguam conuersæ, & commentariis in Ezechielem insertæ; sed ordine aliquantum mutato. Commentarios in prouerbia Salomonis. Commentarios in librum Iosue. Homelias siue commentarios in Ezechielem Prophetam. In primum & secundum librum Paralipomenon commentaria additis tabulis genealogiarũ. Henrici Bullingeri Homelias in Apocalypsin in linguã Germanicam conuertit. Item tractatum Bullingeri super

per hæc verba 14. capite Ioan. in domo patris mei mansiones multæ sunt, &c. Scripsit adhæc con-
cionem de fide Iobi Germanice. aliam de patien-
tia ex 5. cap. Epistolæ Iacobi. Vitam Henrici Bul-
lingerii Germanice euulgauit, cui addita est refu-
tatio Iosifæ Simleri calumniarum Iacobi Andreæ
contra responfionem ministrorum Ecclesiæ Ti-
gurinæ editarum à Lauatero cōuerfa in linguam
Germanicam. Explicationem in octo postrema
capita commentariis Petri Martyris in Genesin
additam. Eiusdem in Iobum 141. Homeliæ Ger-
manicæ publice extant. Apologiam ministrorū
Ecclesiæ Tigurinæ contra Iacobum Smidlinum
ex Latina in Germanicam linguam cōuertit. Vi-
tam Conradi Pellicani edidit. Librum Ruth, 28.
Homeliis exposuit Latine, quæ in linguam Itali-
cam versæ sunt à Ioanne Martio. Librum Esther
47. Homeliis exposuit Germanice, &c.

Hh 3

RVDOLPHVS GVALTHERVS,
Poeta, & Theologus, pater & filius.

ASCITVR Rodolphus hic Gualtherus Tiguri Heluetiorum vrbe primariâ, anno 1518. Is animum suum egregiâ scientiâ tum diuinarum tum humanarum literarum exornauit, pariter Poëta &

Orator præstans. Pastor idem & Antistes Ecclesiæ Tigurinæ celebris, quam ipse annis amplius 40. concionando diligenter erudiit & laudabiliter administrauit. Claruit lucubrationibus in omni genere doctrinæ ac præsertim in Theologia propemodum innumeris ad posteros transmissis, quod vel Homeliæ eius in libros fere omnes Propheticos & Apostolicos, Euangelicosque abunde testatum faciunt. Vir morum grauitate, vitæq; sanctimoniâ reuerendus. Obiit tandem Tiguri anno Christiano 1586. annum agens vitæ septuagesimum tertium. Scripsit in secundam & tertiam Ciceronis de lege Agraria contra Rul-
 lum

lum orationem, & in Verrinas annotationes sub nomine Eubuli Dinateri, cum aliis diuerforum annotationibus in omnes Ciceronis orationes editas. Iulij Pollucis Onomasticon latinitate donauit. Monomachiam Dauidis & Goliæ, & Allegoricam eiusdem expositionē heroico carmine descripsit, quæ cum Epicediis Eobani Hessi, Henrici Lauateri, Nicolai Patrichij Angli, Fridrichi Pistorij Nidani prodierūt. Prodierunt item Apotheosis Simonis Grynæi versibus elegis. Epicedium in mortem Margaritæ Blaueræ ad Ambrosium & Thomam Blauereos fratres. Epicedia plura in variorum clarissimorum virorum obitus, vt Petri Martyris, Bullingeri, Parckhursti Episcopi Nordouicensis in Anglia. Simleri generi, Gualtheri filij & aliorū. Varia item carmina venusta & erudita ad Ioannem Frisum Tigurinū. De ratione Syllabarum & carminis, libri duo. de Germanicæ nobilitatis studiis Elegia. Argumenta omnium tam veteris quam noui Testamenti capitum elegiaco carmine conscripta. Ioannis Cantacuzeni Constantinopolitani Regis contra Mahometicam fidem apologias quatuor, & orationes totidem è Græco in Latinum transtulit.

Eiusdem

Eiusdem extat collatio noui Testamenti ad Græcam veritatem. Huldrici Zvvinglij libros circiter 34. è Germanico in Latinum sermonem transtulit ad catholicam Ecclesiam, omnemq; fidelium posteritatem pro Hulricho Zvvinglio, & operū eiusdem editione Apologiam edidit. Orthodoxa fidei cōfessio per Tigurinæ Ecclesiæ ministros contra Lutheri calumnias & conuitia Germanice scripta, & eodem interprete latinitate donata est. Scripsit Homelias quinq; de nouissimis temporibus & Antichristo, in locū Matthæi 24. Germanice & Latine. item in Ioānis Apostoli & Euangelistæ Epistolam canonicam Homelias 37. & in eiusdē Apostoli duas posteriores epistolas Homeliarum syluam. Quæ omnia etiam in Germanicam linguam transtulit. Orationem de officio ministri Ecclesiastici: Homelias aliquot Germanicas, nempe in canticum Zachariæ Homelias duas. De natiuitate Domini nostri Iesu Christi, Homelias tres. De pueritia & educatione Domini nostri Iesu Christi Homelias duas. De seruitute peccati & libertate fidelium Homelias è sexto capite Epistolę D. Pauli ad Romanos. De origine, præstantia, dignitate seu auctoritate sacre Scri-

pturæ ex 15. capite epistolæ ad Romanos. De ad-
 uentu Domini nostri Iesu Christi, & quomodo
 nos ad eum præparare debeamus ex quarto capi-
 te Epistolæ D. Petri. Ex Psalmo 123. qui in actione
 cœnæ Domini in Ecclesia Tigurina recitatur.
 Theodoreti de prouidentia sermones 10. latini-
 tate donauit. Nabal comœdiam sacram fecit ex
 1. Samuelis 25. Scripsit Homelias tres de ascensio-
 ne Domini nostri Iesu Christi, & missione Spiri-
 tus sancti. Speculum Christianorum siue Ho-
 melias duas de Christiani hominis nomine &
 officio. Præterea scripsit Homeliam de circum-
 cisione. In orationem Dominicam homelias 10.
 De Constantia & perseuerantia in fide, ex primo
 Ioannis 2. In passionis Dominicæ historiam Ho-
 melias duas. De resurrectione Christi, item de
 nostrorum corporum resurrectione, & paschate
 Christianorum Homelias tres. De afflictionibus
 fidelium & eorundem consolatione, ex 2. Corin-
 thior. 1. homeliam 1. Homeliam in testimonium
 Ioânis Baptistæ de Christo. Homeliæ istæ omnes
 Germanice editæ sunt. Præterea de incarnatione
 filij DEI scripsit homelias sex, Latine & Germa-
 nice editas. Transtulit Psalterium in Germani-
 cam

cam linguam additis argumentis & annotationibus. Postremo sequentes libros sacros per Homelias integras explicauit. Duodecim prophetas minores: Euangelium S. Marci, Euangelium Lucae, Euangelium S. Ioannis. Acta Apostolorum. Epistolam diui Pauli ad Romanos. Eiusdem vtranque epistolam ad Corinthios. Homelias fecit in Epistolam ad Galatas, & in Euangelium Matthæi. Homelias 61. in diui Pauli Apostoli Epistolam ad Galatas, cum præfatione ad Scotiæ Regem, Iacobum v. i. de officio Regum & Principum in constituenda Ecclesia. Homeliarum in D. Matthæi Euangelium, pars prima & secunda publice prodierunt. Scripsit etiam de tentationibus conciones 9. Germanicas, in locum de tentatione Domini nostri Iesu Christi. Item de vero pane vitæ nostro Domino Iesu Christo, & quomodo manducetur. Homilias 10. in 6. cap. Ioannis Germanicæ. Adhæc Latino stylo euulgauit in Esaiam Prophetam sermones 327. quos vernacula lingua habuit ad populum Tigurinū cum præfatione ad Clariss. virum Michaëlem Saile- rum, de Scholarū antiquissimo vsu, & laude fundatorum. Denique eiusdem extat in Pentateu-

chum Mosis translatio Germanica, cum singulorum librorum & capitum argumentis, dispositionibus, explicationibus perspicuis, & in copia breuissimis: indicioque locorum communium in lectione sacra obseruandorum.

RVDOLPHVS GVALTHE-

RV S FILIVS.

Rudolphus Gualtherus filius ingenio & ore parentem referens, Ecclesiæ Tigurinæ minister ad D. Petrum magna cum omnium admiratione docere & scribere incipiens, non multo post anno 1577. ætatis suæ 25. immatura morte sublatus est, qui quantum sui desiderium apud omnium ordinum homines reliquerit, vniuersa ciuitas, summa frequētia eius funus prosequendo testificata est. Extat eius elegia de militia Christianorum in his terris aduersus Satanā, carnem & mundum, militantium. Epitaphium Græcum in Bullingeri obitum: Epicedium in obitum D. Ioannis Parkursti Episcopi Noruiensis in Anglia, item carmen de Tigurinorum nauigatione Tiguro Argentoratum vsq; vno die cōfecta, quod
Argos

Argos Heluetia inscripsit. Extant eiusdem carmina in imagines Doctorū nostri seculi virorum. Cum peregre ageret varia epigrammata & epigraphia lusit.

LEO JUDAÆ,
Theologus.

LEO IUDÆ inter Tigurine Eccle-
się Pastores & ministros non po-
stremus annos XIX. & amplius,
Veteris Testamēti libros Hebrai-
cos simplici & pura dictione è sa-
cra Hebreorū lingua in Latinam
& Hebraicam trāstulit fide & religione summa;
tandem verò Tiguri obiit iam senex, oppressus
mole grandis huius operis, anno Christi 1543. E-
didit tamen annotationes in Genesin & Exodū,
item in quatuor Euangelistas, Historiam passio-
nis Dominicę, ac in Epistolas Pauli ad Rom. Co-
rinth. Philip. Coloss. Thessal. & in Iacobi Episto-
lam, quas ex ore Hulrichi Zvvinglij excepit. Præ-
terea opus articulorum siue conclusionum Hul-
Zvvinglij è Germanico Latinum reddidit: quod
cum reliquis Zvvinglij operibus habetur: Cate-
chismus maiorem & minorē Germanice scri-
psit, distributam in vices interrogandi ac respon-
dendi.

dendi. Veteris Testamenti libros Hebraicos simplici & pura dictione è sacra Hebræorum lingua, consultis simul orthodoxis interpretibus, in Latinam transtulit fide & religione summa. Passim autem per tota Biblia annotationes & variæ lectiones marginibus adiiciuntur. Historiam passionis Domini nostri ex quatuor Euāgelistis coniunctam clara & simplici expositione Germanice scripsit. Desiderij Erasmi Paraphrases in nouū Testamentum in Germanicum sermonem vertit, adiecta declaratione in Apocalypsin Ioannis per D. Conradum Pellicanum. Antea quoq; tota Biblia Germanice reddiderat, ad Hebraicam veritatem cum Hebræo quodam diligenter collatam. Scripsit Germanice de sepultura, resurrectione & ascensione Christi, & missione Spiritus sancti: Zvvinglij antibolen contra Emserum de vera & falsa religione, de prudentia, ad Christianum regem, in Germanicam linguam conuertit. Bullingeri librum contra Anabaptistas latinitate donauit.

MATTHIAS ZELLIUS

Cæsarisbergensis.

ATTHIAS ZELLIUS Cæsarisbergensis, Argentinensis Ecclesię pastor, in Alsatia natus est, anno 1477. post Philosophici Magistrij gradū in Academiā cum laude adeptum, literis diuinis impē-

se deditus fuit. Primū Parochus & sacerdos in æde D. Laurentij est factus Argentinæ, anno 1522. postea illustratus cœlesti lumine cœlestis veritatis, primus Antichristianæ doctrinæ palā aduersatus est. profligatisq; ex Ecclesia superstitionib. Bucerum, & Hedionē fideles habuit adiutores. docuit autem annis circiter 26. in vrbe, sanctam Euangelij doctrinam puram putā seminans; homo nō doctrina tantū, sed etiā Christianis virtutibus, ac præsertim modestiā, tēperantiā & charitate in pauperes insignis; tandem obiit placide in Christo 9. Ian. die, anno vitæ 71. Christi 1548. Huius legitur tale Epitaphiū, sed autore anonymo:

K k 2

Exegit

Exegit decies septenos Zellius annos

Triginta in summa hic Parrochus ade fuit.

Quinq; Euangelium docuit per lustra renatum.

Hostis hypocriseos pontificumq; grauis.

Censor erat scelerum vehemēs, quaq; ore professus

Expresit vita, pauperum ubiq; pater.

Lingua loquebatur, quæ corde animoq; sedebant,

Nec quicquam inflata mente superbus erat.

Omnium obit tandem luctu (mirabile dictu.)

Dum sedet & sanctas fundit ad astra preces.

*Est & elegans Ioannis Sapidī carmen funebre
in eundem,*

Hoc Matthias iacet sepulcro Zellius,

Qui Christiani functus officio sacro,

Praconis apud Argentoratum, plus minus

Annis vigintisex, eâ simul fide,

Eâ simulq; diligentia, ut opere

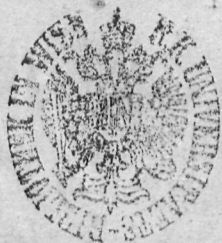
Sategerit præstare quoq; quæ docuerat.

Hinc eius in demortui funus dolens

Et mæsta prodiit fere omnis ciuitas.

Js frui-

*Is fruitur illa nunc beatitudine,
Ad quam suum gregem vocavit sedulo.
Optabilis mors, quæ bene morientibus
Finis sui, æternæq; vitæ exordium est.*

SIMON SULCERVS,

Theologus.

ERNÆ Heluetiorum vrbe celebri, natus fuit Simon Sulcerus, an. 1508. vir egregie peritus trium linguarum, & diuinarum pariter atque humanarū artium. Is summos studiorum honores consecutus est in Philosophiâ & Theologiâ. Posteaquam Bernæ publicæ functioni Ecclesiæ præfuisset, factus est deinde verus vigilansq; antistes & Doctor Academiæ & Ecclesiæ Basiliensis, cui nutricia sua liberali animo rependit per annos 33. vtraque manu vineam Domini sui excolens. ipse scholam Theologicam, ibidem erexit atq; rexit, fida docendi assiduitate suspiciendus, vitę sanctimoniâ etiam probis imitandus. Vixit annis 77. obiit anno 1585. die 22. Iunij. In nomen Sulceri eleganter lusit Carolus Vtenhouius hoc Epigr.

Qui pia sincere populum mysteria Christi

Ex Euangelicis fontibus hausta doces:

Numi-

*N*uminis & cultor qui sincerissimus idem,
*A*cer ad obsequium cerneris ire *DEI*.
*O*men ab obsequio nomenq₃ *Simonis* adeptus,
*P*ostmodo sincerus non mihi *Sulcer* eris.
*F*allor an & medicas animæ curare per artes
*V*lcera *Sulcero* pulcher *Apollo* dedit.
*A*n quia *Sal* terræ vos *Christus* & ipse vocauit,
*D*iceris & puri lucida mica *salis*?
*Q*uem *sale* non parco *Christus* donauit *Jesus*,
*Q*uo sine nil sapiunt omnia nostra *sale*.

Nec minus elegans est imo longe elegantissi-
um eidem scriptum Epitaphium per Calami-
num Poëtam, dum canit:

Sulcerus cubat hic qui mitis, acerbus & idem
Munus ferebat mysticum.
*N*am *sal* erat terræ, *salsis* & pectora dictis
Prohibebat à putredine.
*E*t *sale* condibat mortalis vulnera carnis
*N*e labe foeterent sua.
*A*t licet à populo vermes diuina docendo
Prohibeat ac putredines:

*Ipse tamen letho victus putrescit in urna
 Et ciuis Gesca vermium.
 Sed sale doctrina, fama que superstitie viuit,
 Ac mente cælos incolens.
 De cinere expectat rediuuios corporis artus,
 Quod luce vincat sydera.*

Acta synodi Bernensis è Germanico sermone
 in Latinum transtulit. Collegit ex vtriusque lin-
 guę sacris ac prophanis authoribus locorũ com-
 munium thesaurum, quem tanto studio & arti-
 ficio in certas arculas disposuit, vt de quacunque
 re sit dicendum, amplissima in promptu sit ma-
 teria.

BERTHOLDVS HALLERVS,
Theologus.

BERTHOLDVS HALLERVS natione fuit Heluetius, natus anno 1492. Vir summi ingenij magnæq; industriæ fuit. Præter cæteras autē Germaniæ Academiæ Colonia Agrippinæ, studiis in primis deditus fuit, vbi in Theologia primâ laureolâ donatur: post in patriâ reuersus, Bernæ primum canonicus, deinde etiam concionator electus est. Bis colloquium habuit Badenis de religione, cum doctõibus Pontificiis Eccio & Coludio. Primus suasor & persuasor fuit Euangelicæ doctrinæ in patria suâ amplectandæ, in quo negotio Hulrichum Zvvinglium simul collegam habuit. Republicâ tandem Christianâ constitutâ magno sui desiderio omnibus relicto obiit morte præmaturâ, anno ætatis 44. partæ salutis 1536.

CASPAR SCHVVENCKFEL-
dius, Eques.

ASPARVS SCHVVENCKFELDIVS
ab Ossing, Eques nobilis Sile-
sius, is cum se fidei propagandæ
veluti numine diuinitus desti-
natum censeret, Eutychetis er-
rores renouās singulare dogma
arripuit, vnde pro sacro Verbi diuini ministerio
enthusiasmū, ac nescio quem diuinum motum
somniauit. Dogma eius longè lateq; deinde dis-
seminatū in Germania, multos passim ex eque-
stri & plebeio ordine sectatores habuit. Cætero-
quin corporis dignitate ac vitæ sanctimonia vir
grauis, & venerabilis. Scripsit de religione supra
octuaginta libros Germanice. tandē obiit senex
in Sueuia, mense Decembrii anno 1561. scripta e-
ius hæc sunt. Confessio & ratio præcipuorum ca-
pitum Christianæ fidei. Ratio vocationis suæ ac
doctrinæ. Epistola de fide, & agnitione sanctæ tri-
nitatis. Exhortatio ad veram & saluificam Chri-

sti agnitionem. Confessio & expositio agnitionis Christi & diuinæ eius maiestatis tribus partibus constans. De Euangelio & eius abusu. De peccato & gratia. Adamo & Christo. Epistola de iustificatione hominis peccatoris. De diuina filiatione & gloria integri filij DEI Iesu Christi. Testimonia ex nouo Testamento, de diuina maiestate IESV CHRISTI & carne eius. Epistola de saluifica agnitione Christi, de duabus in ipso naturis, & præcipue de gloria carnis Christi. Summariū de duplici statu, officio & agnitione Christi secundum carnem, & secundum spiritū. Tres Epistolæ de agnitione Christi, tam in Cruce, quā in Maiestate. De æterna DEI substantia, & quantum à creata substantia creaturarum differat. Catechismus de verbo crucis, & de discrimine verbi spiritus, & literæ. Theologia Germanica. de triplici vita hominis, & quānam sit vera Christiana vita. De pugna Christianorum. Summarium de Christiano certamine & de conscientia. De cœlesti medicina Christi veri medici, ad salutem æternam, miseri perditique hominis. De Christiano homine, illius natura & origine. De remissione peccatorum. De libertate fidei, Christianę doctrinæ,

ctrinæ,iudicij & conscientię. Breuis confessio de Christo filio DEI, & sacramēto corporis & sanguinis Christi, addita protestatione contra omnes errores. Editum est eiusdem Epistolarum volumē primum, vt inscriptio habet. Separatim præterea multa illius edita sunt, vt de cursu verbi DEI Epistola. De cœna Domini breue opusculum. De Ecclesia propositiones. Responsio contra Vadiani librū. Explicationes in Psalms quosdam, & alia plurima. Eiusdem Apologia de vero & falso intellectu vnâ cum causis defectionis in articulo de Sacramento corporis & sanguinis Christi contra Iohannem Fabri in 4. Germanice. Huius eloquium cecinit

PANTALEON CANDIDVS.

*Ipso ex ore DEI, non verbi ex ore ministri,
Dogmata, Schvvenckfeldi, vis petere ipse tua.
Sunt sua danda DEO, sunt & sua dāda ministris:
Nempe trahit verbo corda mouente DEVS.*

NICOLAUS REVSNERVS.

*Unum agis hoc, vt salua Dei sit gloria, quicquam
Nec virtus hominum vindicet inde sibi.*

Ergo

Ergo doces saltem correptos numine dio,
 Quæ sunt, posse sacramento videre, DEI:
 Posse ministerium nihil hic venerabile verbi
 Falleris hic animi Gaspar; at unde, rogas?
 Nempe ministerium verbi cœlesti per ipsum
 Quicquid agit, DEVS hoc omne benignus agit.
 Mortua non est sancta DEI vox, littera vita
 Vita, biceps gladius, malleus, ignis edax.
 Quam penes est & vis, & spes, & norma salutis,
 Celitus hoc ipso sic moderante DEO.
 Qui spernit verbum Domini verbiq, ministros:
 Spernit is in cœlis, qui dedit ista, DEVM
 Amplius haud manet ergo DEI sic gloria salua:
 Fide DEO, vero corde, beatus eris.

Mm

HADRIANVS JUNIVS, HOR-
nanus, Medicus, Philologus & Poeta.

E HADRIANO IVNIO Hor-
nano Medico, viro absolute eru-
ditionis præclare cecinit Arrias
Montanus hisce versibus:

*Mouerat inuidiam locus inui-
dus, & tibi nomen,*

Juni, aliàs notum sed minus vsque tuo.

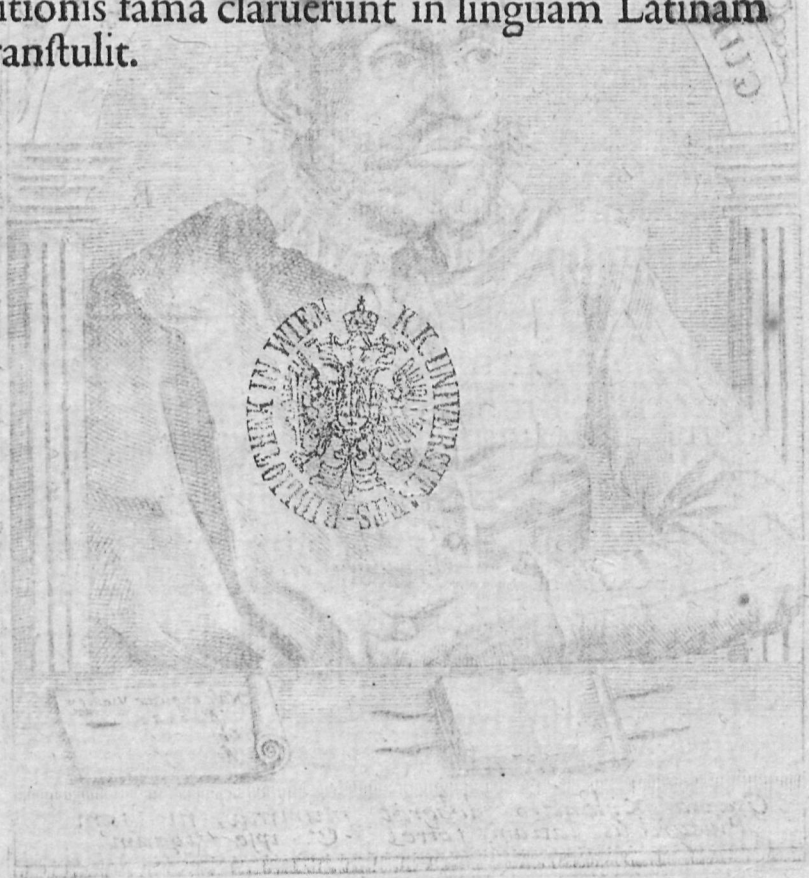
Inuidiam vincis tota probitate, fideque,

Perge, bona & studia, id quod facis, vsq; iuua.

Cuius elogij testimonia sanè locupletissima no-
bis perhibent, tot ab ipso elaborata monumen-
ta nunquā interitura: is enim Cassij Iatrosophi-
stæ medicas quæstiones è Græcis Latinas fecit, im-
pressas cum Græci exemplaris castigationibus in
fine adiectis; Idem Lexico Græco adiecit voca-
bula supra 6500. in editione Basileæ edita, cum
præfatione ad Edoardum VI. Angliæ Regem: mi-
nor editio eadē habet quæ maior, nisi quod quæ-

dam copiosius in maiore explicata, & testimoniis autorum confirmata omittit. Præterea scripsit de anno & mensibus commentarium, cui adiungitur Fastorum liber, quo quicquid peculiariter apud Græcos, Hebræos, Romanos, aliasque exoticas nationes memorabile quolibet die actum fuerit & obseruatum, compendio commonstratur. Item, Calendarium in quo totius anni dies, articulatim ad calculū vocati, atq; idipsum Latinis haud Barbaris sententiis, cui libet anni temporis congruis. Edita sunt hæc quoque eiusdem scripta: Animaduersionū libri sex, in quibus infiniti pene authorum loci corriguntur & declarantur. Item de Coena commentarius. Nomenclator omnium rerum propria nomina variis linguis explicata indicans. Emblemata ad D. Arnoldum Cobelium. Ænigmatum libellus ad D. Arnoldum Rosenbergium. Anastausosis, siue Passio Seruatoris nostri IESV CHRISTI Iambis conscripta. Nonium Marcellum de proprietate sermonis ope veterum codicum innumeris in locis restituit, multis locupletauit. Fulgentij Placiadæ libellum de prisco sermone repurgauit. Recognouit quoq; Rauisij Textoris epitomen Epithetorum.

thetorum. Eunapium de vitis Sophistarum in Latinam linguam conuertit. Ex magnis illis Eustathij commentariis in Homerum, vtilissima quæq; in vnum volumen collegit, quod Cornu copix inscripsit. Hesichij librum, de his qui eruditionis fama claruerunt in linguam Latinam transtulit.

GVILIELMVS XTLANDER,

Philosophus.

VILHELMVS XYLANDER natus fuit Augustæ Vindelicorum, anno 1530. egregie vtriusq; linguæ cognitione ~~instructus~~, variaq; ac multiplice eruditione instructus, Magister optimarum artium Basileæ designatus est. Fuit deinde Heidelbergæ Græcarum literarū professor fidelis pariter & diligens. Vnde præclaram nominis famam & immortalem adeptus gloriam, tum ex aliis scriptis Philologis & Historicis, tum ex optimis autoribus, præsertim Græcis partim recognitis, partim in Latinum sermonem conuersis. Fatis tandem naturæq; concessit præmatura morte, anno 1585. sepultusq; fuit Heidelbergæ. Tryphiodorum Latinis Hexametris ita reddidit, vt versus versui respōdeat, id opus iuuenis adhuc circiter 16. annos natus in Schola Augustana fecit. Verum idem opusculum denuo heroico carmine vertit, annotationibus

tationibus additis, quibus plæraq; loco corrupta restituuntur multa explicatur, sed ea versio non est edita, Pselli de quatuor disciplinis Mathematicis opusculum, Latinum fecit, adiectis annotationibus, & carmine de Philosophia. Dionis Historiam Romanam cum annotationibus. Plutarchi Parallela seu Vitas annotationibus additis, Plutarchi de Homero & audiendis Poëtis libellos, quos etiam annotationibus locupletibus explicauit. Cedreni Historiā ab origine mundi vsq; ad annum 1200. Marci Antonini Imperatoris libros duodecim de se ipso, additis aliis libellis; Antonij Liberalis transformationū congerie, Phlegontis fragmēto de Olympiadib. & de admirandis & longæuis. Antigoni historiis mirabilibus. Euripidem Latinum Philippi Melanchthonis, id est, ex eius lectionib. negligentissime exceptum correxit, addita de suo, quætum deerat Hecuba. Theocriti priora Idyllia correxit, additis suis in reliqua annotationibus. Euclidis sex libros priores in linguam nostram Teutonicam transtulit, typisq; & cōmentariis illustrauit. Plutarchi Chæroni moralia de Græco in Latinam linguā transcripsit. Strabonis rerum Geographicarū libros septem-

septendecim recognouit, emēdauit, & Latinos fecit additis annotationib. Stephanum item de Urbibus recognouit & trāstulit. Scripsit præterea Variarum Lectionum libros. Tabulas Græcæ Grammaticæ absolutissimas, Algebrā, Euclidea, Geometrica, Astronomica, varia. Ac sacros noui Testamenti libros è Græca lingua in Germanicā accuratissime transtulit annotationibus adiunctis. Transtulit etiam Diaphanti libros Arithmeticos. Institutiones Aphoristicae Logicas Aristotelis, rerum item Mathematicarum breui atque facili ordine ab eodem conscriptæ, editæ sunt in publicum. idem Polybij septendecim libros Historiæ Romanæ in Germanicam linguam transtulit. Atq; hæc de Xylandro.

*CASPARVS HEDIO, HISTORI-
cus, & Ecclesiæ Argent. Pastor.*

ASCITVR Casparus Hedio Etlin-
ge in Germania, familiâ & paren-
tibus honestis, primò optimarū
artium studiis Friburgi, & dein-
de Basileæ eruditus fuit. Friburgi
quidē in Philosophiæ Magistrū;
at Basileæ in Theologiæ Doctorem promouetur.
Deinceps verò vix dum renatâ in Germania Eu-
angelij luce, Moguntinus Ecclesiastes constitui-
tur, anno 1520. postea veritatis luce illustratus di-
uinitus, M. Zellio, & Martino Bucero, tunc pri-
mū Argentiniæ verum instaurantibus Christia-
nismum, adiutor & collega datus est, anno 1530.
Et summi Templi ibidem cōcionator per totos
annos 23. fidelis pariter ac diligētissimus fuit. Tan-
dem obiit in Christo feliciter, magno sui deside-
rio cunctis relicto 17. Octobris, anno 1552. Scri-
psit historicam Synopsin, qua M. Antonij Coc-
cij Sabellici institutū prosequitur, ab anno 1504.

quò pertigit Sabellicus vsq; ad annum 1538. impressam cum Sabellici operib. idem Chronicon abbatis Vrspurgenſis magna diligentia recognouit, & ab innumeris mendis repurgauit. Adiecit etiam paralipomena rerum memorabilium ab anno 1230. ad annum 1537. Smaragdi Abbatis commentarios in Euangelia & Epistolas per totum annum ex patribus collectos, ex scriptis exemplaribus restituit, adiecta Epitome super Euangelia & Epistolas vtili omnibus qui methodice docere cupiunt simplicem & Christianū auditorē. Scripsit Chronicon Germanicā linguā, & ex Latina lingua in Germanicū tranſtulit Historias, Ecclesiasticam, Eusebij, Egesippi, Iosephi: Chronicon Abbatis Vrspurgenſis. Cuspiniani Cæsares, Chrysoſtomi Homelias in Matthæum & Ioannem. Augustini quædam opuscula. Ambrosij libros officiorum: Smaragdi abbatis Postillam. Historiam Ecclesiasticā Germanice continuauit ad nostra vsq; tempora. Præterea in Germanicam linguam conuertit Demogorias Oecolampadij in Epistolam Ioannis. Ludouici Viuis libellum de Eleemofyna. Philippi Cominæ Historias. Erasmi Roterodami libellum de præ-

paratione ad mortem. Smaragdi commentarios in Euangelia & Epistolas per totum annū, ex veteribus patribus collectos. Hermāni Bodij vnionem dissidentium. Martini Lutheri commentarios in Psalmos graduum. Scripsit sermonem de decimis Moguntiaē habitum. Nicolai Reufneri V. Clarissimi & doctissimi carmen in eundem tale legitur:

Seu vis Historicus fidei seu doctor haberi,

Magne Hedio, rectè nomen utrunq; geris:

Te fidei sanctæ vocat Argentina fidelem

Mysten, & vocem laudat amatq; tuam:

Te legit Historicum Germania tota fidelem;

Cum legit, Historiam, laudat amatq; tuam.

Mortuus ut sis ergo; superstes viuis in orbe,

In doctis, heres ætheris ipse, libris.

*SIMON GRYNÆUS, PHI-
losophus & Theologus Basiliensis.*

OANNIS Sapidi Iambos doctif-
simos de Simone Grynæo præ-
mittere libet notationi vite eius,
sunt autem hi:

*Quæris Simon Grynæus ille quis
fuit?*

Attende, dicam; magnus ille vir fuit:

Decreta Grammatices nihil novit minùs,

Quàm Priscianus: tam prope eloquentiæ

Ciceronianæ accessit, ut nemo propius:

Chrysippon exæquavit in Dialecticis:

Non hoc Jopas melius increpuit lyram:

Numeri scientia τὸν αὐτὸν rettulit:

Talis Geometra, qualis Architas fuit:

Cognitionem habuit ut Atlas siderum:

De moribus consimili Aristoteli modo

Disseruit, & sapientiâ cœlestium:

Non

*Non Plinio Physice priores detulit:
 Non cessit Hippocrati medendi indagine:
 Fuit alter Aurelius sacris in literis
 Jam quid sacra non attigit Poeseos?
 Quid est relatu dignum in Historiis nouis
 Et veteribus simulq; miscellaneis
 In lucubrationibus, quod nesciit?
 Linguis Palestinâ, Latinâ, & Atticâ
 Non aliter ac sermone plebeio usus est.
 Sed quid opus est multis, fuit plane Hippias:
 Aut alter: aut vel præferendus Hippia:
 Grex disciplinarum cui paruit omnium:
 Quem luget extinctum merito Cyclopædia
 Sui colit Grynæi quæ tumultum sacrum:
 Ut Apollini huius nominis suum, nemus.*

Etsi verò nihil addi posset ad hoc Grynæi En-
 comium, nos tamen prosequemur nunc stylum
 nostrum: Fuit itaque Simon Grynæus Feringæ
 Sueuio oppido natus, anno 1493. In quo mode-
 stia & morum suauitas singularis, cum pietate
 & disciplinarum omnium exacta cognitione cer-
 tauit: magni illius Melanchthonis in schola Por-

tæ Herciniæ discipulus. Philosophiæ Magister
Viennæ Austriæ nuncupatus, modis omnib. vir
& laude memoriâ ob linguæ Latinæ, Græcæ &
Hebraicæ peritiâ, omnib; Philosophiæ ad mi-
raculum vsq; cognitionem; & ob Theologiæ ve-
ræ scientiâ & vsum dignissimus sempiternâ.
Quas ipse doctrinas passim Academiis Viennæ,
V Vitebergæ, Heidelbergæ, Basileæ multis annis
publice priuatimque professus est. multis egregiè
Latinis & Græcis authoribus suo nitore & lumi-
ni restitutus. Tandem sibi ipsi quidem satis lon-
gæuus, licet vigente adhuc ætate mortuus, vtpo-
te cui nihil amplius quod disceret superesse vide-
retur: Cæteris verò tempestiuè nimium ereptus,
quos scilicet, quò plura didicerat, eò docere plu-
ra, vir iuuandis aliorum studiis natus, potuisset.
Obiit autem Basileæ ex peste, Cal. Augusti, Anno
1541. ætatis 48. Transtulit ex Græcis Agesi-
lam in Parallelis Plutarchi. item alium Plutarchi
librum, qui inscribitur: Sitne rationis aliqua in
bestiis vis, tum vtra animantium plus huius ha-
beant, terrestriane an aquatica. item Aristotelis
Elenchorum libros duos, qui cum cæteris Lati-
nis operibus Aristotelis excusi sunt. Eiusdemque
Oo de

de virtutib. libellum, adiecta exactiore quadam
de virtutibus diuisione: item de mundo librum
ad Alexandrum doctissimis commentariis illu-
strauit. Annotationes in 8. librum Topicorum
scripsit, adiecta tabula, qua continetur typus o-
mnium præceptorum Aristotelicorum, quæ in
8. libro Topicorum interroganti & respondenti
dantur. Homelias Chrysostomi in primam ad
Corinthios, quæ post vigesimum sunt vsque ad
44. Latinas fecit. Extat eius etiam Epistola ad
OEcolampadium libro quarto Epistolarû OE-
colampadij & Zvvinglij: item præfationes in Iu-
lium Pollucem, in Absyrum & reliquos autho-
res Græcos Hippokratros in Lexicon Græcolati-
num. in Plutarchi vitas Latinas, in quo opere et-
iam integro multa restituit & locos aliquot de-
clarauit. in easdem etiam Græce excusas: in Eu-
clidis elementa Geometrica Græca præfatio, vbi
de disciplinis Mathematicis egregie differit. in
Cl. Ptolomæi magnæ constructionis libros Græ-
cos: in scriptores noui orbis: in Iustinum. Præfa-
tiuncula in Hugonis Latimeri orationem de re-
gni statu per Euangelium in Anglia reformâdo.
Opera Platonis à Marfilio Ficino versa, emenda-
uit

uit & cum exemplaribus Græcis contulit adiecta præfatiuncula. Scripsit etiam somnium ad clarissimum virum Iacobum Sturmium, carmine Heroico. Extant apud Hæredes eius nondum excusa commentaria in Epistolam Pauli ad Romanos: de cœna Domini liber: Opus Epistolarum: & alia quædam.

CONRADVS LYCOSTHENES,
Theologus, Philologus & Historicus.

ONRADVS LYCOSTHENES Ru-
 beaquensis Alsatus, natus fuit an-
 no 1515. Philosophiæ pariter &
 Theologiæ operam egregie naua-
 uit Heidelbergæ, & vtrinq; post-
 ea Basileæ in Scholâ & Ecclesia
 publice professus est magna cū fide & industria:
 Philologus & Historicus celebris: Theatrum vi-
 tæ humanæ, philosophiæ perennis compendiū,
 æterni Luminum Datoris benignitate per XLII.
 valetudinariæ ætatis annos, menses septem, dies
 septem sedulò serioque commentatus est; quod
 eo postea mortuo à priuigno Theodoro Zvvin-
 gero Med. & Philosopho excellentiss. mirificè ex-
 ornatum & locupletatum, omnibus omnium
 Cæsarum Amphitheatris meritò antepositur.
 8. Kal. Aprilis non improviso Apoplexiæ turbine
 ad certam immortalitatem, anno eius reparatæ
 1561. abreptus est, præter votum metumq;: Sor-

tis literar. multam simul & magnam relinquens
 vsuram posteris in omne æuum perduraturam.
 Scripsit enim commentaria in Plinium iuniore
 de viris illustribus. de Rubeaquensium Reipubli-
 ce primordiis, incrementis, de uastationibus, &c.
 à prima origine vsq; ad nostra tempora librum,
 ex quo Sebastianus Munsterus ea, quæ in magno
 Cosmographiæ suæ opere de oppido Rubeaquē-
 sium scribit, compendiosissime deprompsit. Iu-
 lij Obsequentis prodigiorū librum (quem hac-
 tenus ab anno tantum vrbs conditæ 105. vsque
 ad annum 784. mancum ac imperfectū habui-
 mus) multis locis restituit, & ea quæ ab vrbs ex-
 ordio, vsque ad L. Scipionis cum C. Lælio consu-
 latum, temporis iniuria interierunt, ex Dionysio
 Halicarnasseo, Tito Liuiο & aliis Romanorū Hi-
 storis, eodem obseruato ordine, resarciuit atq;
 suppleuit. Scripsit præterea librum, de Mulierum
 præclare dictis & factis: item Libellum de priscis
 Romanorum legibus & plebiscitis: de Similibus
 factis, casibus & euentū librum. Calendariū hi-
 storicum, in quo Macedonum, Ægyptiorū, He-
 bræorum & Græcorum menses, cum Romano-
 rum mensibus conferuntur, & quæ à condito
 mundo,

mundo, ad nostra vsque tempora memoratu di-
 gna certis apud diuersos, diebus acciderūt, com-
 memoratur &c. Clarissimorū Philosophorum,
 Oratorum, Imperatorum, Regum, Ducum; item
 Pontificum, Episcoporum, priuatorumq; homi-
 num Apophthegmata, quę ita in locos commu-
 nes congesta sunt, vt siue publice quid, siue pri-
 uatim sis dicturus, promptuariū habeas, ex quo
 ad institutum necessaria depromas. Similitudi-
 num ac parabolarum ex sacris ac prophanis au-
 thoribus locos communes, ad eundē vsum col-
 lectos, adiectis vbiq; authorum locis, ex quibus
 petita sunt. Virtutum vitiorumq; omnium me-
 morabilia exempla ex trecentis fere Gręcis & La-
 tinis authoribus probatissimis excerpta inque
 locos communes redacta. Prolegomena in Iusti-
 ni ex Trogo Pompeio historias. Annotationes in
 Valerium Maximū ac L. Fenestellam de Roma-
 norum sacerdotiis ac magistratibus. Contraxit
 etiam Conradi Gesneri Medici Clarissimi, ma-
 gnum ac multis laboribus congestū Bibliothecę
 opus in breue Compendium, in gratiam eorum
 qui breuitate gaudent, ac ob aeris penuriam ab-
 emptione magni operis deterrentur. Ioannis Ra-
 uisij

uifij Textoris officinam auxit, & in ordinē commodiorem redegit. Item in Claudij Ptolomæi Geographicos libros indices duos collegit, quorum adminiculo veterum fimul ac recentium locorum fitus, facillima ratione in tabulis depictis deprehenduntur. præfixit Ptolomæi libris Epistolam, in qua de vtilitate tabularum Geographicarū, ac iudiciis, late differitur. extat eius prodigiorum opus Latine ac Germanice. Exemplorum magnum thesaurum collegit, quem post ipsius obitum Theodorus Zvvingerus doctissimus Philosophus & Medicus auxit & optimo ordine dispositum edidit. Epitomen sententiarum Ioannis Stobæi confecit. atque hæc quidem de Lycosthene nostro sufficiant, quem eleganti hoc commendauit poemate:

IOANNES LAVTERBACHIVS.

*Humana sapiens est vitæ regula dictum,
 Quod gremio sedem mentis habere decet.
 Hoc decet, hoc vitæ sit ut actio monstrat honesta,
 Ne qua iustitiæ transgrediatur iter.
 Religionis adhæc præcepta salubria vera
 Ostendit, Pietas tollat ut omne malum.*

Ut te

Ut te Virtutes, Pietasq, gubernet, honestum,

Nequa Iustitia transgrediaris iter,

CONRADI lepido congesta LYCOSTHENES ausu,

Quae memoranda, tuo dicta reconde sinu.

Ut te Virtutes, Pietasq, gubernet, habebunt,

In scelus, in vitium ne malus error agat.

Virtutum Pietas Regina, boniq, magistra:

Virtutes, Pietas est ubi, regna tenent.

IOSIAS SIMLERVS,
Theologus.

IOSIAS SIMLERVS nascitur Capellis, in Heluetiis, homo ingenij doctrinaeq; elegantissimæ, Mathematicarum disciplinarũ studiosissimus, Historiarumque peritissimus: testatur id tum scripta eius, quibus patriam immortalitati cõsecrauit, tum instrumenta Astronomica ab eo exco-gitata. Fuit Tiguri Professor Theologiæ celebris, vir non modo in dicendo, sed & in scribendo summi acuminis & iudicij exquisiti, veterumq; Theologorũ lectione confirmati, quod abunde ostendunt lucubrationes eius in omni doctrinae genere in publicũ editæ. tandem morte obiit immatura annum vix agens quadragesimũ quintum, die 2. Iulij, anno Domini 1576. posteaquam cum duobus sæuissimis morbis calculo nimirũ & podagra cõflictatus esset acerbe annis aliquot prioribus. Capellas verò sub Tigurinorum esse

ditione inde colligitur, quod se Tiguri in patria cum laude docuisse profiteatur. Scripsit de principiis Astronomiæ libros duos. Responsionem de Christo mediatore, aduersus maledicū libellū Francisci Stancari, Orationē de vita & obitu Cl. Theologi Petri Martyris Vermilij, cui addita sunt quædam ipsius scripta de Eucharistia ante non edita. Vitam Clariss. Medici & Philosophi Conradi Gesneri. De æterno DEI filio D. N. Iesu Christo aduersus nouos Arrianos Tritheitas & Samosatēnianos lib. 3. item aduersus eosdem de S. Spiritu lib. 1. Narrationem veterum controuersionum de vna persona & duabus naturis Christi seruatoris, vna cum collatione controuersiarum nostri temporis, editā vnā cum Latinis veterum scriptis, de eadem controuersia, quæ ab ipso recognita, summarijs & annotationibus illustrata, & in vnū volumen coniuncta sunt. Scripta veterum sunt ista, Iustiniani Imperatoris edictum de recta fide. Boëtius de duabus naturis in Christo. Cassiani de incarnatione lib. 7. Maxentij scripta. Leonis PP. Epistolæ duæ. Gelasij PP. liber contra Eutychem & Nestorium. Fulgentij lib. 3. ad Thrasimundum regem. Vigilij libri

bri 5. cōtra Eutychem. Rustici Diaconi dialogus. edidit præterea Petri Martyris commentarios in duos libros Samuelis: item in Genesin; & eiusdem Precum ex Psalmis libellū. Transtulit etiam ex Germanica lingua in Latinam Henr. Bullingeri aduersus Anabaptistarū errores libros 6. Institutionem eorum qui de fide ab Inquisitorib. examinantur, quæ est responsio ad articulos Baucaricos. Compēdium Christianæ religionis. Adhortationē ad Ecclesiæ ministros omnes, vt concordiam mutuam colant, & fidem in Christum & veram resipiscentiam simpliciter doceant. De persecutionibus quas Ecclesia passa est, earumq; causis & persecutionum poenis. Item Othonis VVerthmülleri paraphrasticā interpretationem Orationis Dominicæ, & Symboli Apostolici &c. Postremò epitomen Bibliothecæ iam secundo magna accessione locupletauit, & in infinitis locis castigatiorem edidit. Scripsit præterea Notas in Ætici Cosmographiam, hætenus nusquam editam, & in Antonini Augusti itinerariū, quod collatione veterum manuscriptorum exemplarium plurimis locis emendauit. De fœdere & Republica Heluetiorum libros duos. Valeſiam, hoc

est, de Viberis, Sedunis & Veragris libros duos. Descriptionem Rauracorum, Tulingorum, Latobrogorum, Boiorū, libr. 2. de Lepontiis librum vnum, in quo de Alpibus & itineribus Alpinis. De vera IESV CHRISTI secundum humanam naturam præsentia in his terris Orthodoxam expositionem. De Alpibus comment. impress. cum Valesia. De republ. Heluetiorum libros duos Latine & Germanice. Responsionē ad duas disputationes Andreæ Musculi. Responsionem ad Iacobum Andream communi nomine scriptam. Narrationem de ortu, vita & obitu, R. viri Dn. Henrici Bullingeri Tigurinæ Ecclesiæ pastoris; inserta mentione præcipuarum rerum, quæ in Ecclesiis Heluetiæ contigerunt. Responsionem secundam ad Iacobum Andream. P. Martyris epistolas, quæstiones, & responsa: item Orationes editioni parauit Æthicus eius, Antonini itinerarium, Rutilius & Sequester Basileæ editi sunt. Scripsit præterea assertionem duarū naturarum in vna persona CHRISTI Seruatoris contra Simonem Budnæum. Ab eodem Bullingeri responsio ad septem capita accusationum in Latinum conuersa. collegit Vocabula rei numarię, ponderum,

rum, & mensurarum Græca, Latina, Hebraica, Arabica ex diuersis autoribus, eaque in ordinem alphabeticum disposuit, cum dictionario Latino-germanico Ioannis Frisij, sine authoris nomine impressa. Historiam Heluetiæ & eiusdem Periegesin inchoauit: sed morte præuentus nō absoluit. Eius vitam & diserte & vere descripsit Ioannes VVilhelmus Stukius, additis Doctorem virorum in eiusdem obitum carminibus. Eiusdem prælectiones Theologicę in Exodum Moy-sis Henrici VVolfij opera & industria prodire. Scripsit insuper Dialogum doctissimum, quo disputatur Vtrum campanæ pulsu meridie, aut vesperi audito, detecto capite sit orandū, quem manuscriptū habet Henricus Bullingerus F. Dignus quem Theodorus Beza elegantissimo ornaret hoc Epigrammate:

THEODORVS BEZA.

SIMLERE, mi SIMLERE, quo superstitē

Tot mortui reuixerant:

Quos ira nobis numinis, tam pauculis

Ademit annis plurimos:

SIMLE-

SIMLERE quem tremuit renatus Arrius;

Tremuit renatus Eutyches;

Vastator ille Polonia, hic Germania,

Læsi flagella numinis.

Heu subita & immatura te mors auferens,

Quàm multa tecum sustulit!

Lamenta amicis quanta, quot iustissimos

Secum dolores attulit!

Quos inter ecce BEZA quondam haud ultimus

His irrigat te lachrymis.

BEZA repetito vulnere isto saucius,

Communis ad tumulum patris.

P. CANDIDVS in eius effigiem hoc lufit te-
traftichon:

Quâ tibi præfentat SIMLERVS imagine vultum.

Afficit hæc oculos pulchra tabella tuos.

Si queat excellens animi quoq; pingier illa

Gratia, nil oculi pulchrius aspicerent.

GERARDVS MERCATOR

Rupelmontanus, Cosmographus.

ERHARDI MERCATORIS
Cosmographi nobilissimi vitam
exacte nobis descriptā dedit dn.
*Gualterus Glymnus, Patricius
Teutoburgēsis, ac eius oppidi an-
tiquissimi Prator dignissimus,*

eum nos secuti, strictim ex eo afferemus ea, quæ
ad propositum nostrum facere possunt. Gerhar-
dus itaque Mercator (inquit Glymnus) Illustris-
simi Principis Iuliæ, Cliuiæ, Montis, &c. Cos-
mographus longe exercitatissimus nascitur an-
no 1512. 5. Martij sub auroram hora sexta, à paren-
tibus Iuliacensibus Huberto Mercatore, & Eme-
rentiana eiusdem vxore, Rupelmundæ, in fini-
bus Comitatus Flādrig, apud illius patrum Gil-
bertum Mercatorem, eiusdem oppidi Pastorem
vigilantissimum commorantibus. Cumq; pue-
ritiam egressus esset prima rudimenta latinæ lin-
guæ vtcunq; didicit, inde missus à prædicto suo

Qq 2 patruo

patruo Buscoducum vt ibidē in domo fratrum Grammaticæ studium absolueret & initia Dialecticæ addisceret, sub Georgio Macropedio, vbi sumptibus & impensis superioris Pastoris annis circiter tribus cum dimidio studiis vacauit. Hinc ablegatus est ab eodem ad celeberrimam Academiam Louaniensem, ibique in collegio Porci in conuictu constitutus, artibus humanioribus tantisper operam accommodauit, donec Magisterij gradum adeptus esset, post promotionem annis aliquot cum singulari delectatione in studiis philosophicis se exercuit priuatim, post vt vitæ sustentandæ rectius consulere ad Matthesin animum adiecit. Anno deinde ætatis 24. Vxorem duxit, Ciuem Louaniensem Barbarā Schelleken, ex qua tres filios & tres filias suscepit, mox coepit ad sculpendas tabulas animum applicare, exorsus Louanij à descriptione terræ sanctæ, quæ anno deinde Christi 37. in publicum abiit. Præceptorem in hisce disciplinis neminem habuit, sed solummodo priuata instructione Gemmæ Frisij eximij Mathematici Flandriæ descriptionem aggressus breuī absoluit. Absoluta Flandria libellum de literarum latinarum, quas Italicas

cur-

cursoriasq; vocant, scribendarum ratione euulgauit, mox globi terrestris sculpturam absoluit, vnde in noticiam Imperatoris felicissimæ recordationis Caroli Quinti venit, illiusque Maiestati, quamplurima instrumenta Mathematica artificiosissime parauit, quæ in bello Saxonico non procul ab Ingolstadio in Ducatu Bauariæ, in horreo quodam (vt illi Imperator post reditum ex Germania Bruxellis retulerat) igne ab hostibus clam succenso, liquefacta, consumpta fuerant. quapropter iussit sibi per Mercatorem cõfici noua. Post decennium alterum globum quo cœli, planetarum ac cœlestium signorum constitutionem complexus est in publicum dedit: item libellum de vsu globi; alium de vsu annuli astromomici, postmodum Louanio Duysburgũ cum familia commigrauit, cumq; sedem in eius vicinia fixisset, Imperatoris iussu duos exiguos globulos, vnum ex purissimo Crystallo, alterum ex ligno confecit, cœlestem vnum, alterum terrestrem, magnitudine globi quo pueri in circulo ludunt. Fecit deinde Europæ descriptionẽ, quod opus passim à doctissimis quibusque viris effertur. post Britannicas insulas in tabulis proposuit,

item Ducatum Lotharingæ. Chronologiam. Nouam vniuersi orbis descriptionem in amplissima forma, inuentione noua sphaeram in plano extendendo, quæ sic quadraturæ circuli respondet, vt nihil deesse videatur, præterquam quod demonstratione careat, nulliusq; alterius in tam vasto opere vñus est subsidio. hoc absoluto opere animum adiecit ad repurgandas Cl. Ptolomæi tabulas, veterem Geographiam ad mentem auctoris tāta diligentia restituit, vt hoc nomine eximiam commendationem promeruerit. Adhæc tametsi ante Abrahamum Ortelium ideas quasdam mente concepisset, de edendis aliis tabulis generalib. ac particularibus totius mundi, distulit tamen inchoatum laborem, donec Ortelius sua exemplaria distraxisset. Auxit deinde Chronologiam suam, & scripsit libellum de arte Geographica. Quod si illi DEVS vitam elongasset, decreuerat quoq; partes occidentales Hispaniam videlicet cum Portugallia in minores tabulas redigere. Atque hæc in Geographicis Mathematicisque disciplinis præstitit. In Theologia conscripserat Harmoniam Euāgelicam, qui labor à magnis viris auide desideratus fuit. Conscripsit præterea

terea commentaria in Epistolam ad Romanos. in Ezechielis aliquot capita, in Apocalypsin. Chronologiam eius *Onuphrius Panuinus Veronensis Italus*, antiquitatum indagator & excultor præclarissimus ita extulit, vt Mercatorem omnibus aliis, multis nominibus prætulerit. Fecit Atlantem siue Cosmographicę speculationis libros quinq; quorum argumenta qui exactius inspicere volet, legat ipsum Glymnium. Fuit homo sedatissimi ingenij, singulari animi candore & sinceritate præditus, pacis & tranquillitatis publicę & priuatę amantissimus: vxorem habuit moribus castissimis ornatam, quę anno 86. ex hac vita migravit. Filios suos à primis annis Ioanni Othoni, deinde genero suo Molano in liberalibus artibus instituēdos commisit: maiorem natu Arnoldū statim in Mathematicis instituit, eius defuncti operas exceperunt fratres Ioannes & Gerardus felicissimo successu. Rumoldus vero natu inter fratres minimus, & ipse Geographiæ studium coluit, patrisq; sui vniuersales orbis terrę & Europę descriptiones in compendia redegit, ac totius Germaniæ delineationē in magna forma edidit. Fuit præterea Gerhardus Mercator

tempo-

temporis parcissimus, otio ne tantillum temporis indulgens. cibi potusque tametsi esset parcissimus, culinam tamen habuit luculentam; rebusque necessariis bene instructam, valetudinis conseruandæ gratia, in pauperes tenuiorisque fortunæ homines beneficus semper fuit, hospitalitatisque cultor & conseruator quoad viueret. in conuiujs solennibus & priuatis facetus & hilaris, aliorum moribus facile se accommodans, quantum corpusculi constitutio ac pietatis ratio ferebat. in familiari conuersatione facilis & iucundus. in Disputationibus acutus & exercitatus, in laboribus indefatigabilis. corpore sic satis bene constituto, bonaq; valetudine, præterquã quod in senili ætate podagra aliquando laboraret. Anno demum Christi nonagesimo, quinta Maij paralyfi sinistri lateris correptus est, diuturnisque doloribus confectus, triennio post, postridie Kalendarum Decembr. vbi vixisset annos octoginta duos, hebdomadas triginta septem, horas sex, & vidisset pronepotes, in Domino obdormiuit placidissime.

*ANDREAS VESALIUS, ANA-
tomicus, & Archiater Cæsareus.*

ANDREAS VESALIUS patriam
habuit Bruxellas, urbē Flandriæ,
celebrē in qua natus fuit anno
Christi 1514. primo vniuersæ
Philosophiæ studia Musis ipsis
fauentibus felicissime absoluit,
deinde Medicinæ vtriusque scientiam planè sin-
gularem in Italia adeptus est; erat enim in omni
vita naturæ operum admirandorum studiosissi-
mus; Sed inprimis fabricæ corporis humani co-
gnoscentiæ totus, præsertim dum Basileæ viue-
ret, deditus. Reliquit autem regiæ illi ciuitati non
solum specimē artis & industriæ suæ SCELETON
munus hospitale, sed præterea etiam in vtraque
medicina scriptos libros plurimos, & in his præ-
clarissimum illud de Fabrica humani corporis o-
pus, posteris omnibus suspiciendum. Is ergo ob
nominis celebritatem & artis præstantiam Caro-
li V. Cæsaris Aug. deinceps factus Archiater,

munere eo summa fide & authoritate cum laude perfunctus est. Deinde cum Palæstinæ visendæ studio, tum religionis, tum naturæ mysteriorum cognoscendorum causâ flagraret incredibili, repentino & exitiali morbo in itinere correptus circa Zacynthum insulam, obiit anno 1564. mense Octobr. ætatis anno 50. Scripsit paraphrasim in 9. librum Rhasis ad regem Almonforem. De affectuum singulariū corporis partium curatione. Epistolam qua docet venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali secandam. De humani corporis fabrica lib. 7. cum elegantissimis omnium figuris, opus ab autore recognitum & auctum. Epitomen suorum de humani corporis fabrica librorum Germanice & Latine cum figuris excusam. Epistolam qua rationem docet propinandi radicis Chinæ decocti; tractantur in ea Epistola anatomica multa, etsi titulus nō promittat. Emendauit translationem anatomicorū aliquot Galeni librorum, qui cum cæteris Galeni operibus excusi sunt. Eiusdem Chirurgia magna à Prospero Bergarutio recognita, emendata ac in lucem edita est. Editæ est & eiusdem

Anatomia Germanice.

GILBERTVS LIMBURGIUS,

Medicus.

VANDOQVIDEM Gilbertus Limburgius, Medicus clarissimus, in hunc Doctorum Catalogum à Cryptico nostro relatus fuit, eam præcipuè ob causam, quòd cùm inter Belgas suos maximè celebratum fuisse meminerat, atque adeò in arte sua excellentem, vt inter Auicennæ sectatores sui æui principem facillè locum in praxi obtinuerit, quare vt, vtrique pro tempore satis-faceremus, e-logium eius à Clarissimo Reusnero decantatum afferemus: is enim vt laudes eius ex merito celebraret, minimè dubitauit eum cum doctissimis Galeni discipulis ita conferre, vt huic non minus laudis in suo genere quàm reliquis deberi affirmat, inquit enim:

*Hippocrates medicus, medicus sit & ipse Galenus,
Par vtriq; manet per me Auicenna meus.*

Admi-

Admirari verò eos qui in re aliqua laudabili ita versati sunt, ut si ipsis rerum inuentoribus pares non sint, haud longe tamen illos subsequantur, æquissimum est. Honos enim est præmium Virtutis, iudicio studioque Ciuium delatum in aliquem, & gloria consentiēs laus bonorum incorrupta vox bene iudicātium de excellenti virtute, eaque virtuti resonat, tanquam imago gloriæ, quæ quia recte factorum comes est, non est bonis repudianda. Et quod testatur Tullius, nullam virtus aliam mercedem laborum desiderat præter hanc laudis & gloriæ, qua quidem detracta, quid est quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo & tam breui, tantis nos laboribus exerceamus. Certè si nihil animus præsentiuert in posterum, & si quibus regionibus vitæ spacium circumscriptum est, iisdem omnes cogitationes terminaret suas, nec tantis se laboribus frangeret, nec tot curis vigiliisque angeretur homo. Monumenta enim doctrinæ longe præstantiora sunt ædificiis & structuris publicis; hæc enim suo tempore senescunt & consumuntur, illa æternitati mandata nunquam sentiunt interitum. Quid enim bonarum liberaliumq; artium cognitione conferri po-

ri potest? in qua & facultates disciplinæque fundantur, & barbaries à mundo abigitur. Hac itaq; in parte cum Limburgo Medico præclarè actum fuit, qui non vitæ solum caducæ arte sua consuluit, sed & immortalis nominis sui celebrationi rectè remedium attulit, viuat proinde splendendus, gloriaque sua sic perfruatur meritis.

JOANNES OPORINVS,

Græcæ Latineq; linguæ Professor, &

Typographus Basilien.

JOANNES OPORINVS, natione Germanus, ex Latinæ Græcæque linguæ professore, temporū iniuriâ, factus Typographus Basiliensis, intra paucos annos, aut excudit ipse plurimos, optimos & rarissimos libros, aut excudi per alios curauit, idq; quàm castigatissimè, vir doctus, operosus & elegans, libris innumeris partim à se scriptis, partim aliorum à se publicatis, celeberrimus. Is natus anno 1508. 25 Ianuar. die, vnico virtutū suarum hærede ex quarto coniugio relicto, tandem lachrymis publicis, priuataque pietate moritur Basileæ, maior sexagenario, anno Christi 1568. 6. Iulij. Scripsit Scholia in priora aliquot capita C. Iulij Solini Polyhistoris excusa cum Solino & Pomponio Mela. Scholia item in libros Tusculanarum quæstionum Ciceronis. iuuenis colle-

Ss 2. gerat

gerat in omnes Demosthenis Orationes, ex diuersis Doctorū lucubrationibus, annotata quædam, quæ aliqua saltem ex parte, videlicet ad orationem vsque de falso testimonio in Aphobum excusa sunt cū Demosthene, reliqua apud ipsum manu scripta latuerūt (quemadmodum & propriorum nominum ex diuersis optimorū quorumque authorū scriptis Onomasticon magno studio collectum.) Collegit eodem instituto in Laurentij Vallæ elegātiarum Libros diuersorum doctorum censuras iustæ magnitudinis libellū: item Annotationes & commētaria diuersorum in omnia M. Tullij Ciceronis opera, seorsim tamen excusis primū iis, quæ ad Orationes, deinde quæ ad Rhetoricos libros, pōst in Philosophicos & Epistolas tam familiares, quàm ad Atticum & Q. Fratrem attinebant, quæ quidem & in Italia, Galliaq; & Basileæ semel atq; iterū sunt excusa. eandem operam in Plinij quoq; naturali Historia, & quibusdam aliis classicis scriptoribus publico studiorum vsui communicauit. Quin & Bucolicorum Latinorum autores, quotquot à Vergilij ætate ad nostra vsque tempora eo poematis genere sunt vsi collegit, quorum Tomum primum

primum iam pridem edidit, id quod & in recentioribus Comicis & Tragicis, tam sacris quàm prophanis, itēq; Satyrographis, & in vniuersum poëtis omnib. vno volumine coniungendo præstitit. Plutarchi vitarum Epitomen, prius à Dario Tiberto equite Cæsænatæ conscriptam, ita ab innumeris, quibus scatebat mendis repurgauit, vt facilius ei fuerit de integro eam ex Plutarcho colligere: id quod ei in Pausaniæ Atticis & Corinthiacis à Domitio Caldenio olim conuersis; in Arriano de rebus gestis Alexandri Magni à B. Facio latinitate donato: Themistio ab Hermo: Thucydide & Herodoto à Laurentio Valla Latine versis & à se recognitis accidit. Annotationes ipsius in Tusculanas quæstiones vnà cum aliis excusæ sunt mutato tamen nomine. E Græcis conuertit quædā ex Theocriti Scholiaste. in Xenophonte à Birckheimero inchoata suppleuit. Hesiodi quæ extant opera ad verbum expressit, adiectis etiam Annotationib. collegit & Annotationes in totā Homeri Iliada ex Eustathio, & aliis Græcorum Latinorumque scholiis; item in Melā & Poëtis aliquot Latinos à se iuvene prælectos. Aristotelis opera primus omnium, vt, quæ

quidem Græce extabant, Latine etiam coniungi atq; legi à pluribus possent, partim sua ipsius, partim aliorū ad hoc ope vsus, curauit, collecto locuplete tam Græci quā Latini Exemplaris, rerum & verborum indice, quam operam prius etiā in Platone Græco, & Polluce, & Cælij Rhodigini antiquis Lectionibus, & Hermolai in Pliniū castigationibus, ac pluribus aliis Basileæ editis præstitit. Ornarunt eum elogiis viri doctissimi:

IOANNES SAMBVCVS.

*Quis tua non vidit præli monumenta labores?
 Quæ minima aut caruit Bibliotheca typis?
 Ars fuit inuenta hæc Germanis, laude perenni:
 Extulit hanc Aldus perpoliitq; rudem.
 Perfectam exerceas sex & triginta per annos,
 Cæsaris ut superes nomine, rebus, opes.
 At tibi tam emerito pateant cœlestia templa:
 In terris semper nomen honosq; vigent.*

EPITAPHIVM ejusdem:

*Frugifer Autumnus periit, Diis notus & Orbi:
 Orthion elapsus nautis, meditatatur Arion.*

GEOR-

GEORGIUS FABRICIVS.

*Immortale decus tibi donat OPORINE virtus,
 Famaq; stellifero quæ volat alta polo:
 Nam per te Latij libri Graiiq; loquuntur,
 Doctrinaq; nouâ laude reuixit honor.
 Clauderis exigua magno sub nomine terra,
 Sed claudi tumulto gloria tanta nequit. (ras
 Nã quot habent apices, tua quot monumẽta figu-
 Tot meritis par est reddere grata tuis.*

CAROLUS UTENHOVIUS.

*Quisquis OPORINVM fatis cessisse dolebit,
 Hic & OPORINVM doleat vixisse necesse est,
 Quem vixisse semel veniens letabitur etas.*

PAVLVS MELISSVS.

*Ver, Autumnus, Hyems redarguebant,
 Æstatem, quod OPORINO fuisset
 Mortis causa: magis sed ipse multò
 Autumnus malè ferre, ferre iniquè
 Suum quòd sibi OPORINVM necasset
 Æstas, morbida Syrii nouerca:
 Queis tempus, Renocate, ait, querelas,*

Immu-

*Immutabilis hanc DEI voluntas
Olim iam sibi destinarat horam.*

IOANNES LAVTERBACHIVS.

*Quo studio priscos illustris OPORINE Vates
Quoq, nouos cures ære, labore, typis:
Quem latet: hic oculos modo si recludere tentet,
Vrgeat hos quamuis ex adamante sopor,
Vt magis integri placeant, cultiq, legantur,
Te studiis donas & tua cuncta bonis.
Inde tuum terris florebit OPORINE nomen,
Florebunt, terris dum labor, æra, typi.
Ære, labore, typis Vates qui promouet, ipso
Nomine sit vinax ære, labore, typis.*

Tt

GEORGIUS VVICELIVS,

Theologus Pontificius.

CARVIT Georgius VVicelius anno 1552. natione fuit Germanus. is scripsit quam-plurima: vtpote pro defensione bonorū operum librum. Adhortatiunculam ad congregationem concilij. Confutationem responsionis Iusti Ionæ, vnā cum assertione bonorum operū de vera iustificatione. Præconium Euangelicæ gratiæ. Commentariolum de arbore bona, Antichristo, intercessione diuorum & ieiunio. de die mortis Dominicę. Orationem in Hebraicę linguę & leges scholę puerilis. Syllabarium siue comprehensionem locorum ex vtroq; testamento de bonis operibus. Apophrasin de voluntate Christiani hominis. De Ecclesia Christianorum contra Iustum Ionam. Expositionem septem Psalmorum. De Eucharistia iuxta sensum scripturæ ac sanctorum Patrū. De bonorum operum ad iustitiam simul ac salu-

tem æternam necessitate libellum. Diuorum ex veteri Testamento hypodeigmata. De raptu Epistolæ priuatæ & præfixa illi criminatione contra ludum Syl. Hessi. Expostulationem cum hoste Iona. Expostulationem verbi credendi, & quot modis in sacris literis accipiatur. Catechismum Ecclesiæ. Expositionem in Psalmum 120. Dialogum de Concilio. De Oratione, ieiunio & elemosyna libellum. De poenitentia, confessione, & potestate clauium libellos duos. Libellum de Euangelio Martini Lutheri & eius ecclesia. Conciones triginta. Apologiam contra calumniatores. Responsonem ad scripta Eckerlingi nomine edita. Libellum de vera iustificatione, Christianorum vita & syncero DE I verbo. Annotationes in Biblia VVitebergensium. De obdormitione Christianorum. Precationes. Methodū concordia Ecclesiasticæ. Orationem de pastoribus veris. Epistolarum libros quatuor. Acta Eislebiensia de remissione peccatorum. Enarrationes Euangeliorum & Epistolarum Dominicalium. Enarrationes cantionum B. Mariæ Virginis, & Zachariæ Sacerdotis & Simeonis Iusti cum tribus Psalmis Dauidicis excusas. Conquestionem de calamiti-

calamitoso Christianorum statu, & Epitaphia in
 mortem Erasmi Roterodami. De Baptismo &
 Eucharistia Homelias duas. Reiectionem Lu-
 theranismi. Querelam Euangelij contempti O-
 rationem in veterem Adam. Martyrologium
 Christi. Responsum ad articulos Lutheri de
 Concilio. Dialogorum libros tres de Religionis
 diffidio. Quæstiones Catechisticas. Typum Ec-
 clesiæ prioris. Hagiologium seu de sanctis Eccle-
 siæ. Catechisticum examen. Pædagogia Chri-
 stianæ fragmentum. Precationes. Catechismus.
 Odas Christianas. Propheticos sermones centum.
 Onomasticon Ecclesiæ. Idiomata lingue sancte,
 veteris & noui Testamenti. Iconis Christiani ho-
 minis. Enarrationes in Haggæum Prophetam.
 Ecclesiasticas Demogorias & Conciones Euan-
 geliorum ac Epistolarum per totum annum. Or-
 dinandorum examinationes. Tabulæ Ceбетis
 expositionem. Gratiarum actiones ob DEI be-
 neficia. Quadragesimale. Scripsit etiam minu-
 tiora quædam: vt Tessaradecas super negotio pa-
 cificationis. Theses de fide & operibus. Item de
 poenitentia. Positiones de concilio. Epicedion &
 Epitaphium Georgij Ducis Saxonie. Viam pacis.

Dialogum de comitiis. Aduentum Cæsaris in Germaniam. Scripsit etiam præfationes in Ecclesiasticos quosdam authores; vtpote in D. Augustini librum de fide & operibus, in eiusdem librum de vita Christiana, &c. collegit ex Augustino de Ciuitate DEI, bona ac mala, quibus humanum genus affligitur. Item Christianorum aliquot Poëtarum carmina Theologica. Scripsit præterea de mediis quibusdam ineundę in Christiana religione concordia. Dialogum de Nuptiis. Castigationes in nouum Testamentum. Prologia in hæreses. Additiones Typi Ecclesię & Hagiologij. Auctarium in Postillas de tempore. Argumenta in omnes libros Iliados Homerica. De Polygamia libros 3. Orationem aduersus calumniosum accusatorem in genere iudiciali. Annale priuati hominis. Anacephalæosin concionum Ecclesiasticarum. Orationem Hodeporicam. Dialogum de Ecclesię statu. Formulas reformatorias. Compēdium Grammatices. Disticha in omnes totius anni Dominicas. Versuum aliquot centurias. De igne purgatorio. Ecclesię incommodorum rationes & alia multa. Transtulit è lingua Latina in Germanicam. Concionem

nem Basilij magni cōtra fœneratores, in Psal. 14.
 Concionem S. Ioan. Chrysostomi contra auari-
 tiam: & aliam contra vsurā. Meditationes cuius-
 dam Itali in Psal. 31. Dogmata Ecclesiastica ex Au-
 gustino. Erasmi Roterodami libellū de Ecclesiæ
 cōcordia. Cypriani concionē de morte: cum ex-
 hortatione S. Ambrosij ad mortē. De missa vete-
 ris Ecclesiæ ex Ioan. Chrysostomo. De ritu Bapti-
 zandi apud veteres libellū ex Bibliotheca Fuldē-
 si. Collectas Dominicales. Præterea scripsit præ-
 conium Euangelicæ gratiæ per Christū. Idioma-
 ta quædam linguę sanctę in scriptis veteris Testa-
 menti obseruata: Methodum studij Theologici
 pariter & concionalis officij. Compendiosissimā
 descriptionē belli Iudaici ex Fl. Iosephi libris con-
 cinnatā. Delibero arbitrio hominis Christiani.
 Epitomen Romanorū Pontificum à Petro vsque
 ad Paulum. Insignium locorum vtriusq; Testa-
 menti comprehensionem de absoluta necessita-
 te bonorum à fide operum.

DISTICHON.

*Vane sed egregiè Musis exculte VVICELI
 Ingenio ad libitum ludis & arte tuum.*

F I N I S.

I N D E X
E O R V M, Q V I I V. H O C
T O M O C O N T I N E N T V R,
cum Distichis singulorum Ico-
nibus subiectis.

1 Ianus Duza, Dominus à Nortvvick.

*Nobilitas cui docta placet, cui nobile carmen,
Ingenium DVZAE nobile semper amat.*

2 Franciscus Modius, Brugenfis.

*MODIVS hic Iuris modium compleuerat ante,
Quàm vitæ modius plenior omnis erat.*

3 Adolphus Occo, Augustanus.

*Dum veterum reuocat numos, & Pæonis artes
Prouehit, hic Medicos ornat, & Historicos.*

4 VVernerus Seutter, I C.

*Queritur haud tantū SEVTERO vita per artes,
Vita sed è CHRISTI palmitē nata placet.*

5 Georgius Laubius.

*LAVBIVS ut Medicos frūdesceret inter & herbas,
Nobile frudentis nomen & artis habet.*

6 Christophorus Herdesianus.

*Romulidum Leges & Ius cœleste reuoluens,
O quantum sequeris HERDESIANE forum.*

7. Cyria-

I N D E X.

7. Cyriacus Spangenbergius.
Omnis in ætherio tua stet fiducia cælo:
Namq₃ tuas iterum Spes facit illeratas.
8. Martinus Chemnitius, Theologus.
Si qua Tridentino latuit sphinx abdita monstro,
Eruta CHEMNITII est omnis ea ingenio.
9. Georgius, Princeps Anhaltinus.
Ascaniæ proavi quantum valueret triumphis,
Hic tantum vera relligione valet.
10. Ioannes Forsterus, Theologus.
Hebræos inter diuumq₃ oracla professos,
FORSTERVS palmam laudis & artis habet.
11. Ioannes Bugenhagenius.
In medio felix pelago iam Dania nidos
Teduce Christigenum pro grege constituit.
12. Vitus Diterichus.
VITE quod in terris animis das viuere vitam,
Æternum viues viuide VITE DEO.
13. Ioannes Pseffingerus.
Quid condimeto sapiat mage? quid mage gratum
Hoc PSEFFINGERO, cui sua dicta piper?

I N D E X.

14. Ioannes Draconites.
Pauca quidē, sed docta leget qui scripta Draconis
Perlegit, at properam quam gemit ille necem.
15. Ioannes Brentius.
Arbor eras BRENTI multa pietatis, at illum
Ardorem incendit religionis amor.
16. Erasmus Sarcerius.
Dum sarcis scissas in religione cohortes,
Sarta tibi cœli tecta beata facis.
17. Georgius Volckmarus.
Pulpita Leucoreæ testantur Pallados, huic quæ
Facundo fuerit gratia in eloquio.
18. Georgius VVirth.
Ut summas summi sectetur Cæsaris aulas,
Pæonia meruit VVIRTHIVS artis ope.
19. Iacobus Milichius.
Leucoris alma tibi felicia sydera currant,
Sydera quæ per me sunt tibi clara magis.
20. Ioannes Quinterius, Andernacus.
Fugasti lethum medica clarissimus arte
Securus fati vivis in orbe tui.
21. VVil-

I N D E X.

21. VWilhelmus Gratarolus.
*GRATAROLVS patriam linquens atq; Itala rura,
Germanos inter claruit arte viros.*
22. Leonhardus Fuchsius.
*Si qua Dioscoridi, si qua est data fama Galeno,
Participem ex aliqua hac me quoq; parte facit.*
23. Conradus Gesnerus.
*Tot scribis libros tantumq; mereris in arte,
Ut sis vel medicis Bibliotheca tuis.*
24. Cælius Secundus Curio.
*CÆLIVS hic cælum triplici sibi vendicat usu,
Corde pius, lingua purus, & arte bonus.*
25. HVLDRICHVS ZVINGLIVS.
*Zvvinglius & calamo & signis dū pugnāt in ho-
Victo & vincenti par data palma fuit. (stem,*
26. Martinus Bucerus.
*Anne ideò BVCERE alio petis orbe Britannos,
Ut cinis & cineris gloria tanta fores?*
27. Paulus Fagius.
*Tu verò sequere & fratrem ne desere frater,
Parcum BVCERO gloria parta tibi.*

I N D E X.

28. Ioannes OEcolampadius.
*LAMPADÉ sic celebris tali Basilea renidet,
 Non vrbs Heluetias clarior inter erit.*
29. Petrus Martyr.
*MARTYR eras vivus quoq; re, non nomine tantū,
 Testis id Ausonius, Anglus, & Heluetius.*
30. Henricus Bullinger.
*Vixisti bene, fecisti bene, dū bene faxint,
 Ut bene de factis sit bona vita tibi.*
31. VVolfgangus Musculus.
*MUSCVLVS hic rabido securus ab ungue, Leane
 Tarpeia tremor & terror acerbus erat.*
32. Conradus Pellicanus.
*Innumeris docui scriptis, studioque fideli,
 Quae foret Hebraeis gratia in eloquiis.*
33. Ludouicus Lauaterus.
*Qui virtute lauas alios & flumine verbi,
 Tute equidem toto pectore candor eris.*
34. Rudolphus Gualterus.
*Quid non GVALTERVS docuit, cecinitq; docendo,
 Cui Phœbus dederat, CHRISTVS & ipse lyram.*
35. Leo

I N D E X.

35.

Leo Judæ.

*Quandoquidem JUDÆE profiteris sacra LEONIS,
E re tam vera quàm bene nomen habes.*

36.

Matthias Zellius.

*Sex & viginti CHRISTVM docet impiger annos,
Primus & insolitum ZELLIUS instat iter.*

37.

Simon Sulcerus.

*Non insulsus erat, sed acerbus & omnia sale
Condiit, ut putres arceat inde febres.*

38.

Berchtholdus Hallerus.

*Heluetios inter si quis bene posse mereri.
Creditus, HALLERVM laus sua certa manet.*

39.

Casparus Schvvenckfeld.

*Dum patefacta DEI tua dogmata prodis ab ore,
Verbi equidem mutus praco futurus erit.*

40.

Hadrianus Junius.

*Invidiam vincis studio, probitate, labore,
Gratia sic tandem reddita digna tibi.*

41.

Guilhelmus Xylander.

*Gracia XYLANDRO deberet plurima, ni iam
Plutarchus Latiam ferret & ipse togam.*

I N D E X.

42. Casparus Hedio.
*Historicum seu te dicam, sine HEDIO mysten,
 Et bonus es mystes Historicusq; bonus.*
43. Simon Grynaeus.
*Non nomen tantū dedit huic GRYNAEVS Apollo,
 Ipsum etiam fausta contigit omen aue.*
44. Conradus Lycosthenes.
*Ut pius, ut doctus dicaris, ut acer, honestus,
 Docta LYCOSTHENIDES Regula sola facit.*
45. Iosias Simlerus.
*Astronomus bonus, Historicus, Verbiq; minister,
 Trinam animam trino consecror ite DEO.*
46. Gerardus Mercator.
*Hic adeò promptas merces MERCATOR habebat,
 Totus ut ex illis auxerit orbis opes.*
47. Andreas Vesalius.
*Corporis humani qui membra secaret & artus,
 VESALIO nemo doctior ante fuit.*
48. Gilbertus Limpurgius.
*Quantum Asia medicos hac tollit & euellit etas,
 Ipse ego tantum Arabes: teq; Auicenna veho.*
49. Ioan-

I N D E X.

49.

Ioannes Oporinus.

*Tu vitam libris, famam Scriptoribus addis,
Par tibi mercedis sic ab utroq. venit.*

50.

Georgius V Vicelius.

*Vane, sed egregie Musis excolte VVICELI,
Ingenio ad libitum ludis & arte tuum.*

F I N I S.

Impressum

FRANCFORDII AD MOENVM,

Typis Matthæi Beckeri: impensis Hære-
dum Theodori de Bry.

Anno M. D. XCIX.

Iustus Lipsius.

1to M. J. car. patris. L. a. i. f. m. n. o. v. l. l. i.

V. Sophia. 1to M. J. car. f. i. c. i. s. i. c. i. t. m. i. l. i. t.

M. J. car. patris. L. a. i. f. m. n. o. v. l. l. i.

INDEX

Johns Hopkins

40

University of Maryland

Department of Biology

Geology

University of Maryland

Department of Biology

INDEX

FRANCIS J. BROWN

Department of Biology

Johns Hopkins

University of Maryland

Department of Biology

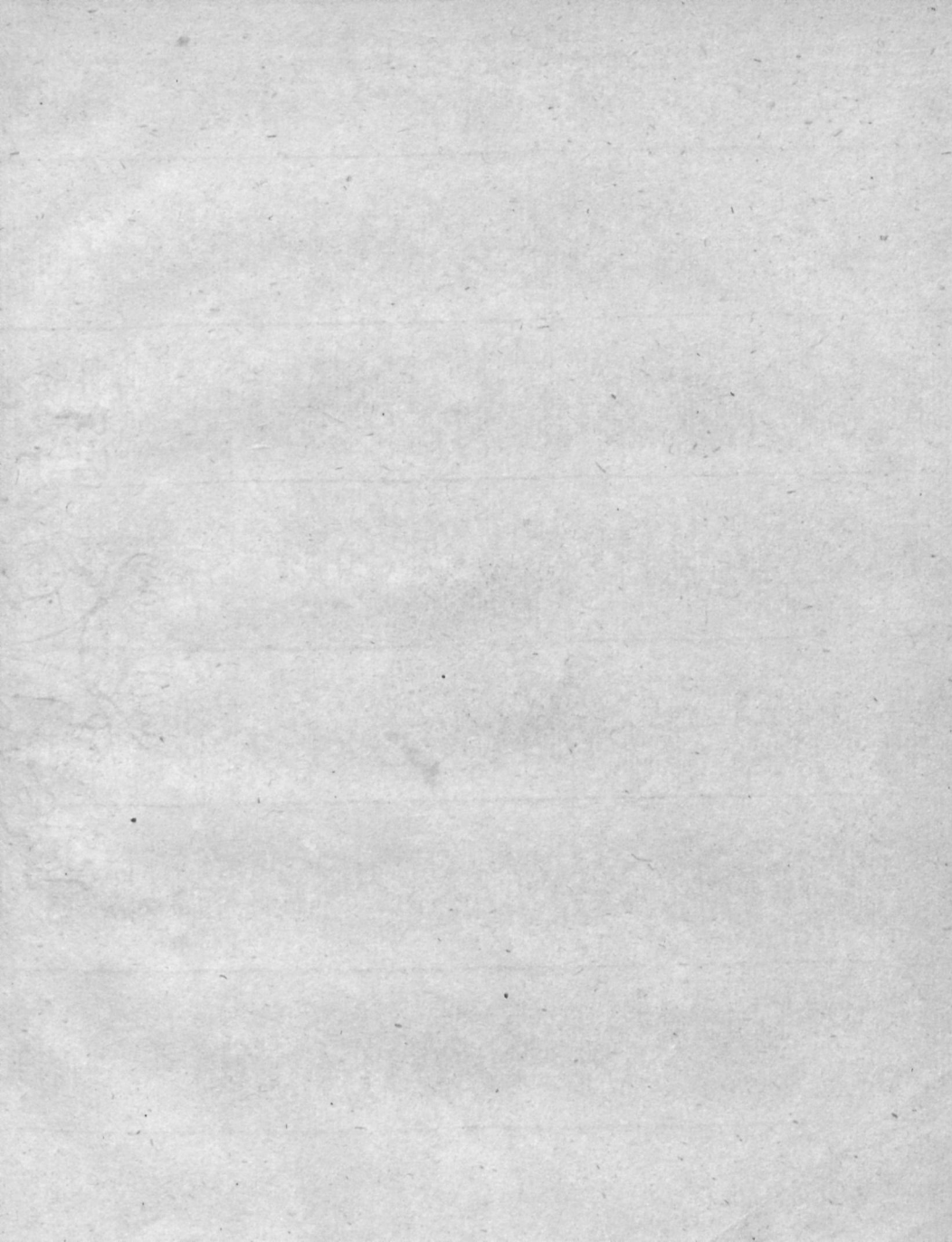
Department of Biology

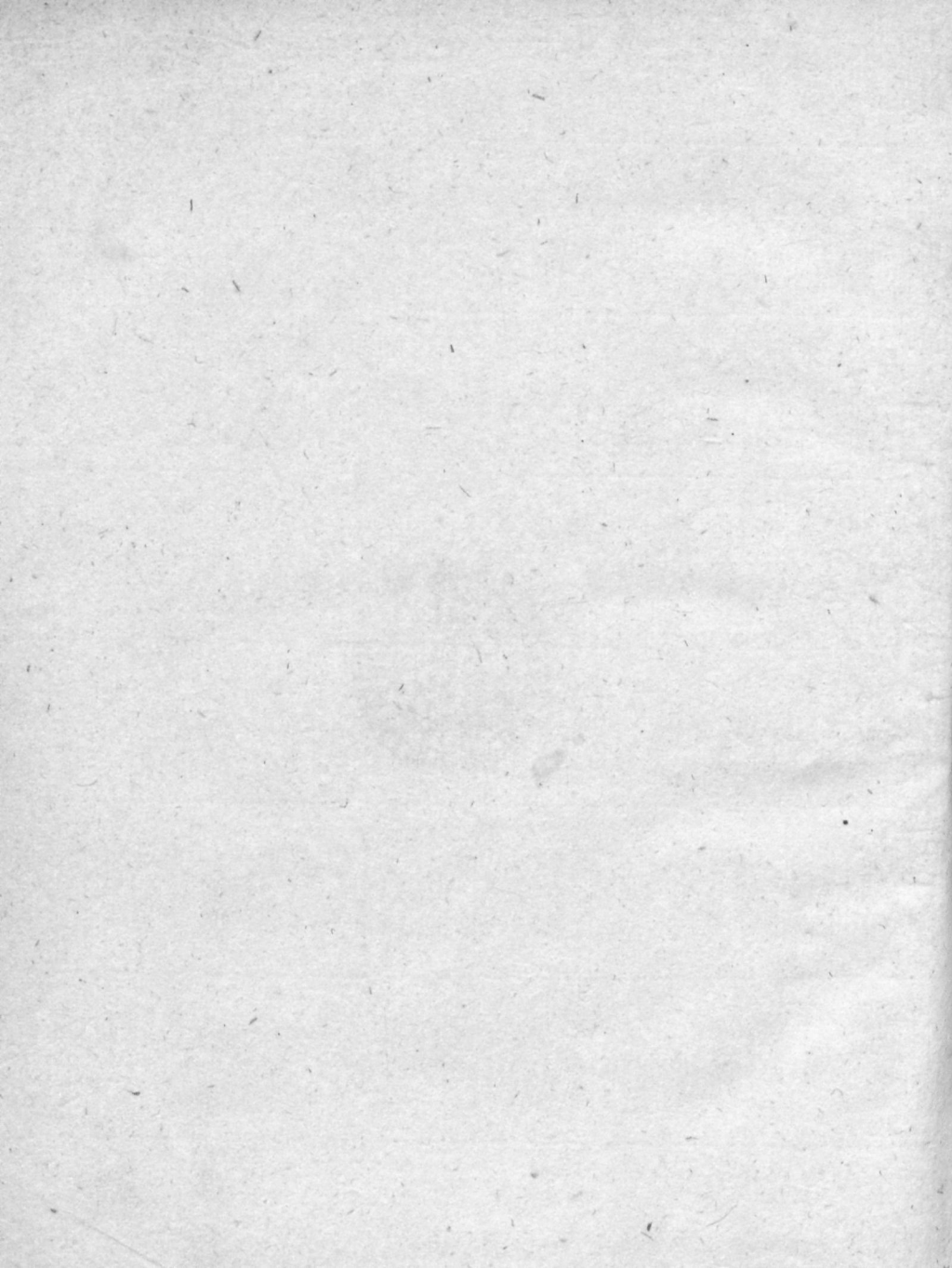
Department of Biology

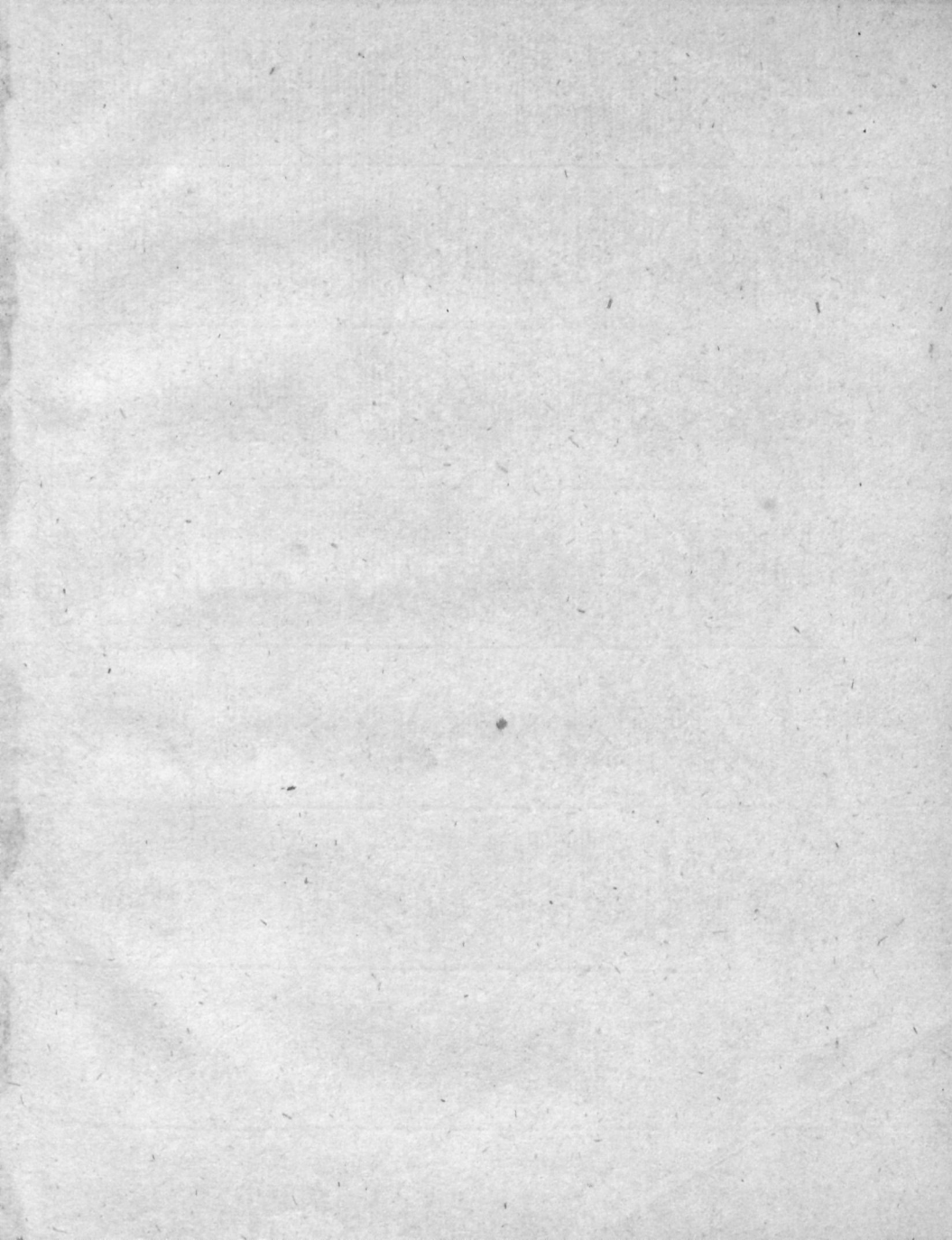
Department of Biology

Department of Biology

Department of Biology

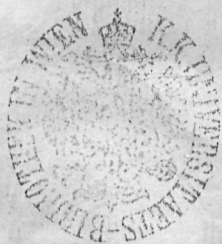

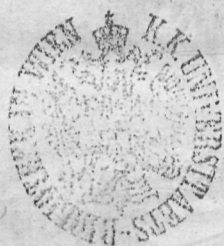

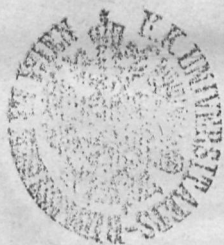

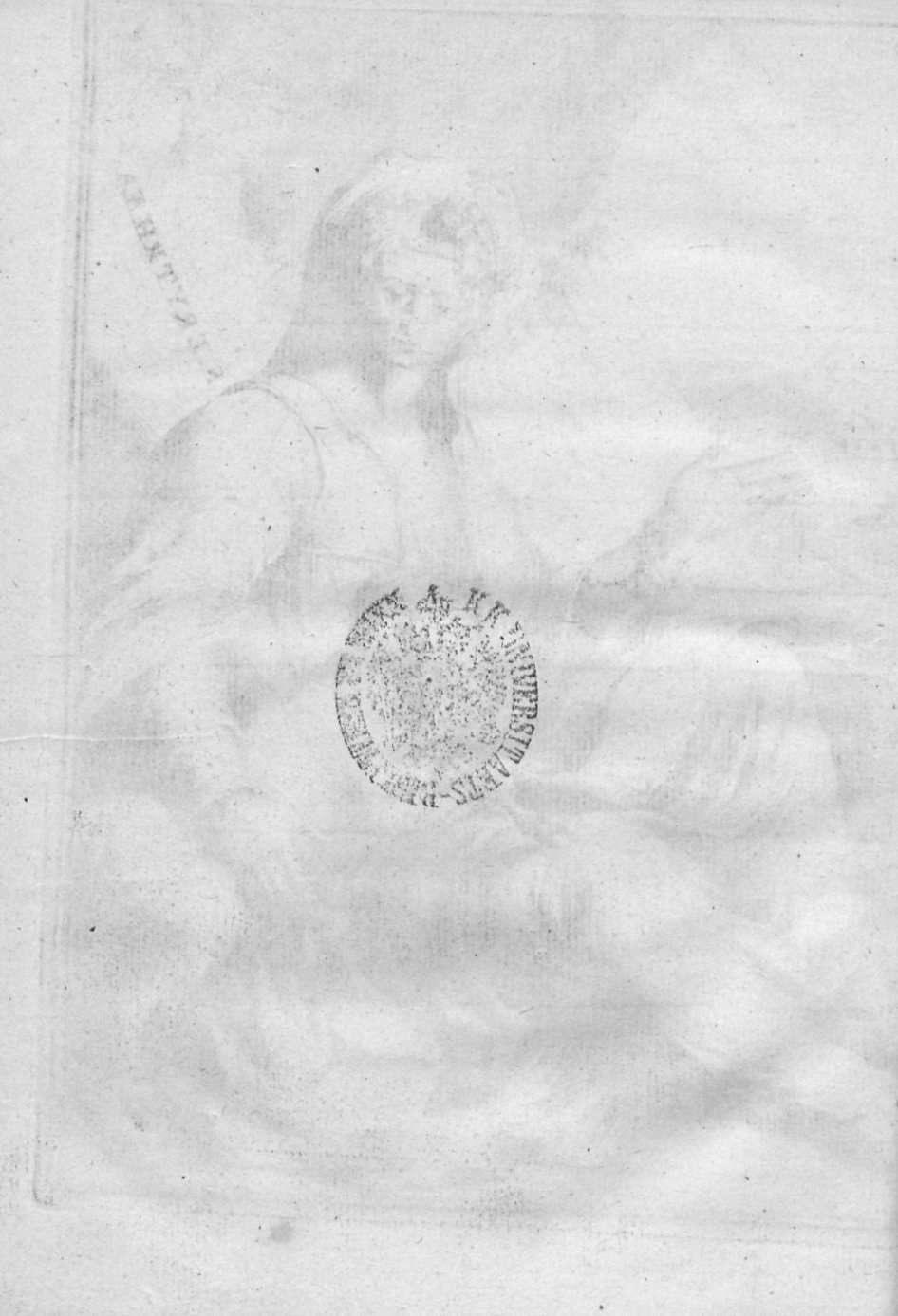

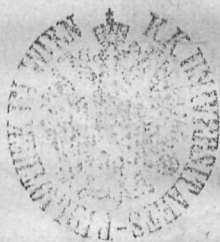

AS BENTON 3-2

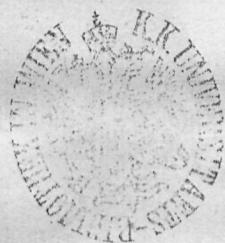

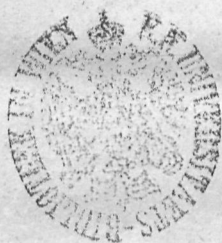

P164

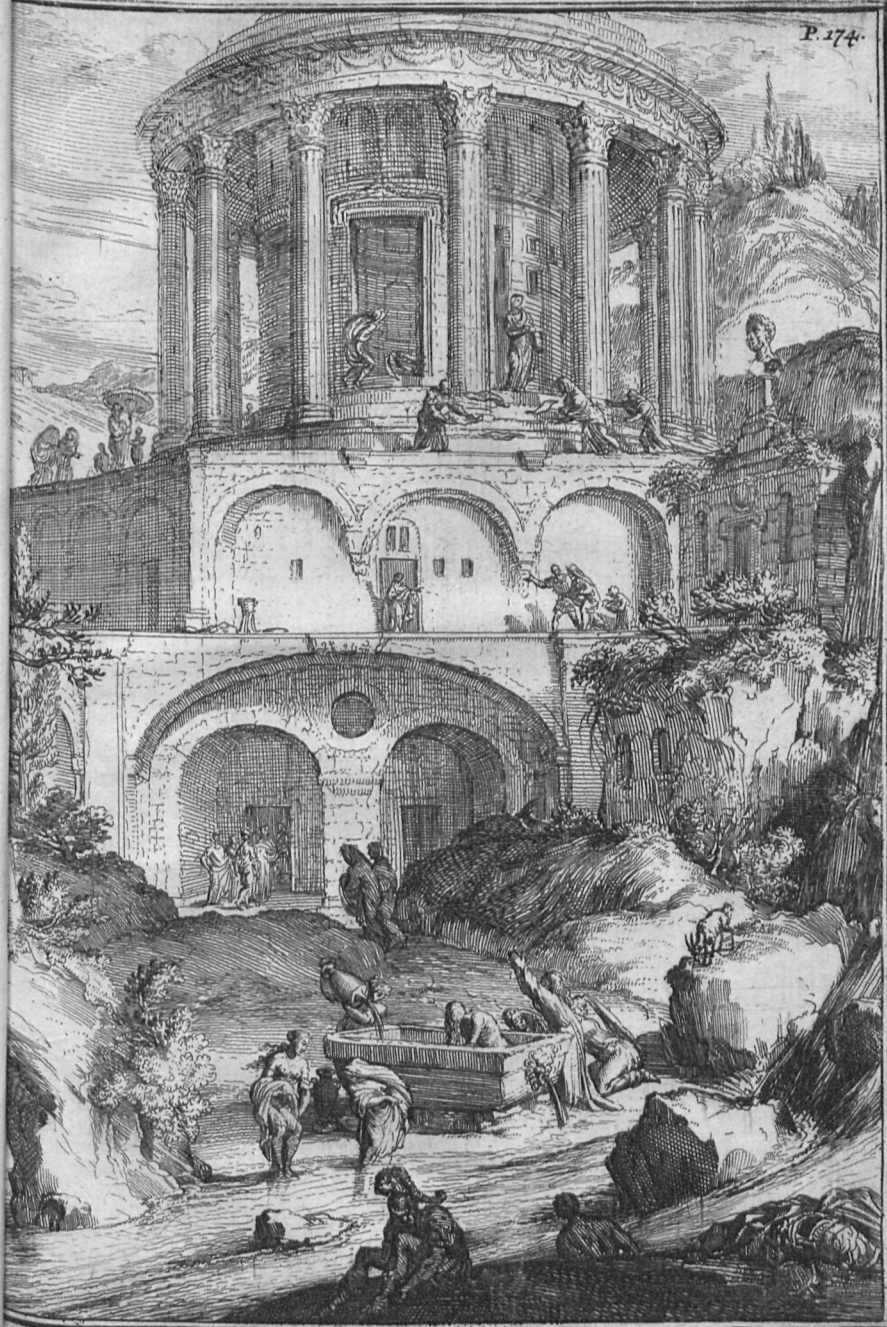
S. PHERYIA

227,8725

UB WIEN

+AM36336550X

www.books2ebooks.eu